LENİN

LENİN

BARIŞ İÇİNDE BİRARADA YAŞAMA

BARIŞ İÇİNDE BİRARADA YAŞAMA

EKİM: 6

ekim

LENİN

❐

BARIŞ İÇİNDE BİRARADA YAŞAMA

EKİM YAYINLARI: 6

BARIŞ İÇİNDE BİRARADA YAŞAMA
ŞUBAT-1990

3. BASKI

BİRİNCİ BASKI: Temmuz 1975
İKİNCİ BASKI: Ekim 1977
SER YAYINEVİ

EKİM SANAT YAPIM ÜRETİM

Yöneten: **Abdullah NEFES**
Yazışma: PK 328 Yenişehir-ANKARA
Tel: (9-4) 117 97 47 Ankara

•

ISBN 90.06.Y.0072.0106

•

Genel Dağıtım: **VERSO A.Ş.**
Konur Sk. 13/7 Ankara

•

MacDizgi: Atölye SEVEN
Baskı: MAYA Matbaacılık

LENİN

BARIŞ İÇİNDE BİRARADA YAŞAMA

Türkçesi:
TAHİR BALKAN

ekim yayınları

Bu derleme, Progress Publishers tarafından ***On Peaceful Coexistence*** *adıyla yayınlanan İngilizce metnin, 1971'de yapılan üçüncü gözden geçirilmiş basımından çevrildi.*

Progress Publishers metninin çevirileri, Lenin'in, aynı yayınevi tarafından yayınlanan ***Toplu Eserleri****'nin İngilizce basımından alınmış ve beşinci Rusça basıma göre düzeltilmiştir.*

"Sol Kanat" Komünizmi'nden *"Uzlaşmalar Üzerine" adı altında alınan parça, Novosti Press tarafından 1969'da yayınlanan İngilizce metinden çevrilmiştir.*

"Barış İçinde Birarada Yaşama"nın birinci basımı Temmuz 1975, İkinci basımı Ekim 1977 yılında ***Ser Yayınevi*** *tarafından yapılmıştır.*

İÇİNDEKİLER

	Giriş	9
Bölüm I	Barış Üzerine	11
Bölüm II	Sovyetlerin İkinci Bütün-Rusya Kongresinde Barış Üzerine Raporun Tartışılmasını İzleyen Kapanış Konuşması	18
Bölüm III	Telsiz Mesajı	23
Bölüm IV	Deniz Kuvvetlerinin Birinci Bütün-Rusya Kongresinde Yapılan Konuşmadan	26
Bölüm V	United Press Ajansının Sorularına Cevaplar	29
Bölüm VI	Amerikan İşçilerine	37
Bölüm VII	Chicago Daily News Muhabirinin Sorularına Cevaplar	39
Bölüm VIII	RKP(B)'nin Sekizinci Bütün-Rusya Konferansına Sunulan Dış Politika Üzerine Karar Taslağı	41
Bölüm IX	Bütün-Rusya Merkez Yürütme Komitesi ve Halk Komiserleri Konseyinin Sovyetlerin Yedinci Bütün-Rusya Kongresine Raporundan	43

Bölüm X	Üniversal Service Berlin Muhabiri Karl Wiegand'ın Sorularına Cevaplar	45
Bölüm XI	Daily Express Muhabirinin Sorularına Cevaplar	49
Bölüm XII	The World Muhabiri Lincoln Eyre ile Görüşme	52
Bölüm XIII	İç ve Dış Durumumuz ve Partinin Görevleri	60
Bölüm XIV	RKP(B)'nin Moskova Örgütü Militanlarının Bir Toplantısında Yapılan Konuşmadan	64
BÖlüm XV	İmtiyazlar Üzerine	76
Bölüm XVI	Sovyetlerin Sekizinci Bütün-Rusya Kongresinde Okunan Halk Komiserleri Konseyinin Çalışması Üzerine Rapordan	107
Bölüm XVII	RKP(B)'nin Onuncu Bütün-Rusya Konferansının Kapanışında Yapılan Konuşmadan	116
Bölüm XVIII	Cumhuriyetin İç ve Dış Politikası	118
Bölüm XIX	Sovyet Cumhuriyetinin Uluslararası ve İç Durumu	126
Bölüm XX	RKP(B) Merkez Komitesinin RKP(B)'nin Onbirinci Kongresine Politik Raporundan	133
Bölüm XXI	Cenova Konferansı Delegasyonunun Raporu Üzerine Bütün-Rusya Merkez Yürütme Komitesinin Karar Taslağı	137
Bölüm XXII	Observer ve Manchester Guardian Muhabiri Michael Farbman'la Yapılan Görüşme	140
Ek-I	Uzlaşmalar Üzerine	151
Ek-II	Çiçerin'in Mektubuna Lenin'in Kenar Notları	155
Ek-III	Lenin'den Çiçerin'e Mektup	164

Toprak bütünlüğüne ve egemenliğe karşılıklı saygı, karşılıklı saldırmazlık, iç işlerine karışmama, eşitlik ve karşılıklı yarar ilkelerine dayanan "barış içinde bir arada yaşama" politikası, Ekim Devrimi'nden sonra yeni Sovyet Cumhuriyeti'ni ayakta tutmak için verilen dişe diş mücadele içinde doğdu.

Lenin, emperyalizm çağında tek tek ülkelerde sosyalizmin başarıya ulaşmasının mümkün olduğunu teoride ve pratikte gösterdi. Buna bağlı olarak, sosyalizmin inşası için kapitalist-emperyalist ülkelerle ticarî ve politik ilişkiler kurulmasının zorunlu olduğunu ve ilkelere bağlı bir politika izlendiği sürece, bunun proleter enternasyonalizmi ile çelişmediğini ortaya koydu.

Öte yandan Lenin, sosyalist bir ülkeyle kapitalist-emperyalist ülkeler arasında hükümetler düzeyinde kurulan barışçı ilişkilerin, emperyalizm var olduğu sürece asla sürekli bir dünya barışı anlamına gelmediğine önemle işaret etti. Bunu, bu derlemede yer alan bir konuşmasında (s. 72) şöyle belirtiyor:

"Kapitalizm ve sosyalizm yan yana var oldukça barış içinde yaşayamazlar; ya biri ya öteki kesin zafer kazanacak, ya Soyet Cumhuriyeti ya da dünya kapitalizmi için cenaze töreni yapılacaktır."

Bu nedenle, emperyalistlerin çıkaracağı yeni bir savaş ihtimaline karşı Sovyet Cumhuriyeti'nin askerî bakımdan daima hazır olması gerektiğini sürekli olarak belirtti.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra doğan yeni uluslararası koşullarda Lenin'in kapitalizmin kaçınılmaz olarak savaşları doğurduğu tezinin eskimiş olduğunu iddia edenlere karşı Stalin, "... barış hareketinin bütün başarılarına rağmen, emperyalizmin ayakta kaldığına" ve "savaşların kaçınılmazlığını yok etmek için emperyalizmi yok etmek gerektiğine" dikkati çekti.

Lenin'in 1917-1922 yıllarındaki konuşma ve yazılarından bazılarını bir araya getiren bu derleme, dünyanın ilk sosyalist devletinin içe ve dışa karşı verdiği var olma mücadelesi içinde, "barış içinde bir arada yaşama" politikasının temellerinin nasıl şekillendiğini yansıtıyor.

BÖLÜM I

BARIŞ ÜZERİNE

İşçi ve Asker Vekilleri Sovyetlerinin İkinci Bütün-Rusya Kongresi'nde[1] Okunan Rapor 26 Ekim (8 Kasım) 1917

Barış meselesi acil bir mesele; günün üzücü meselesidir. Bu konu üzerinde çok söylenip yazıldı ve kuşkusuz hepiniz bunu çok tartıştınız. Bunun için izninizle, seçeceğiniz hükümetin yayınlaması gereken bir bildiriyi okumaya geçiyorum.

Barış Kararnamesi

24-25 Ekim Devrimi'nin yarattığı İşçi, Asker ve

(1) Kongre, 25 Ekim (7 Kasım) 1917'de saat 22.45'de Petrograd'da açıldı ve 390'ı Bolşevik olan 649 delege katıldı. Kongre, burjuva Geçici Hükümetin devrildiğini ve iktidarın İşçi, Asker ve Köylü Vekilleri Sovyetlerine geçtiğini ilân etti. Bütün savaşan halklara, adil ve demokratik bir barış için derhal görüşmelere başlanmasını teklif eden Barış Kararnamesini kabul etti. Ayrıca, mülk topraklarını kaldıran ve toprağı halkın malı yapan Toprak Kararnamesini kabul etti. Kongre, Lenin'in başkan seçildiği Sovyet Hükümetini ve Halk Komiserleri Konseyini kurdu. (Ed.)

Köylü Vekilleri Sovyetleri'ne dayanan işçi-köylü hükümeti, bütün savaşan halkları ve hükümetlerini adil, demokratik bir barış için derhal görüşmelere başlamaya çağırır.

Savaşın tükettiği, acı ve eziyete uğrattığı bütün savaşan ülkelerin işçi sınıfları ile diğer emekçilerinin ezici çoğunluğunun özlediği adil ya da demokratik bir barış; –Çarcı monarşinin yıkılmasından bu yana Rus işçileri ve köylülerinin kesinlikle ve ısrarla talep ettikleri bir barış– böyle bir barışla, hükümet, derhal, ilhaksız (yani, yabancı topraklar gaspedilmeden, yabancı uluslar zorla başka uluslara katılmadan) ve tazminatsız bir barışı kastetmektedir.

Rusya hükümeti, bu tür bir barışın bütün savaşan uluslar tarafından derhal karara bağlanmasını teklif eder. Böyle bir barışın bütün koşullarının, bütün ülkelerin ve ulusların yetkili halk temsilcileri meclislerince nihaî olarak onaylanmasını beklerken, bütün kesin önlemleri şimdi, hiç vakit geçirmeden almaya hazır olduğunu ifade eder.

Hükümet, genel olarak demokratların ve özel olarak işçi sınıflarının adalet anlayışına uygun olarak, yabancı toprakların ilhakını ya da gaspını, küçük ya da zayıf bir ulusun kesinlikle, açıkça ve gönüllü olarak belirtilmiş rızası olmadan büyük ya da güçlü bir devlete katılması olarak anlamaktadır. Böyle bir zorla katmanın zamanına, belirli bir devlete zorla ilhak edilmiş ya da zorla onun sınırları içinde alıkonmuş olan ulusun gelişme ya da gerilik derecesine ve nihayet, bu ulusun Avrupa'da ya da uzak, denizaşırı ülkelerde olmasına bakmamaktadır.

Herhangi bir ulus, belli bir devletin sınırları içinde zorla alıkonuyorsa, hangi yolla olursa olsun –toplantılarda, parti kararlarında, ulusal baskıya karşı protesto ve ayaklanmalarda– belirtmiş olduğu arzu-

suna rağmen, kendi devlet varlığının biçimine, o ulusu kendi bünyesine katan ya da, genellikle, o ulustan daha güçlü olan ulusun birliklerinin tamamiyle çekilmesinden sonra ve en ufak bir baskı olmadan yapılacak serbest seçimle karar verme hakkı teslim edilmiyorsa, böyle bir birleştirme ilhak, yani gasp ve şiddettir.

Hükümet, güçlü ve zengin ulusların elegeçirdikleri zayıf ulusları nasıl paylaşacakları meselesi yüzünden bu savaşa devam edilmesini, insanlığa karşı işlenen en büyük suç olarak görür. Bu savaşı durdurmak için, belirtilen ve istisnasız bütün uluslar için eşit biçimde adil olan koşullarda, derhal bir barış anlaşması imzalamaktaki kararlılığını ciddiyetle ilân eder.

Hükümet, aynı zamanda, yukarıda belirtilen barış koşullarını bir ültimatom olarak görmediğini belirtir; yani herhangi başka barış koşullarını göz önüne almaya hazırdır. Sadece, bunların, savaşan ülkelerden biri tarafından süratle ileri sürülmesinde, bu barış teklifinin bütün belirsizlik ve gizlilikten uzak mutlak bir berraklık taşımasında ısrarlıdır.

Hükümet, gizli diplomasiyi kaldırır ve kendi payına, bütün görüşmelerin tamamen açık olarak tüm halkın gözü önünde yapılması yolundaki kesin niyetini ilân eder. Derhal harekete geçerek, toprak sahipleri ve kapitalistlerin hükümetinin Şubat'tan 25 Ekim 1917'ye kadar onayladığı ya da imzaladığı gizli anlaşmaları eksiksiz olarak yayınlayacaktır. Hükümet, bu gizli anlaşmalarda, Rusya toprak sahipleri ve kapitalistlerine çıkar ve imtiyaz temin etmeyi, Büyük Rusların yaptığı ilhakları muhafaza etmeyi ya da genişletmeyi hedef alan herşeyin, ki çoğunlukla böyledir, derhal ve kayıtsız şartsız iptal olunduğunu ilan eder.

Bütün ülkelerin hükümetlerine ve halklarına barış için derhal açık görüşmelere başlanmasını teklif eden hükümet, kendi payına, bu görüşmeleri yazıyla, telgrafla ve çeşitli ülkelerin temsilcileri arasındaki görüşmelerle ya da bu temsilcilerin katılacağı bir konferansla yürütmeye hazır olduğunu ifade eder. Bu tür görüşmeleri sağlamak için, hükümet, tarafsız ülkelere tam yetkili temsilcilerini atayacaktır.

Hükümet, bütün savaşan ülkelerin hükümetlerine ve halklarına derhal bir ateşkes teklif eder. Bu ateşkesin en az üç aylık bir süre için, yani savaşa karışmış ya da katılmak zorunda kalmış istisnasız bütün halkların ya da ulusların temsilcilerinin katılmasıyla barış görüşmelerinin tamamlanmasına ve barış koşullarının nihaî onayı için bütün ülkeler halkları temsilcilerinin yetkili meclislerinin toplantıya çağrılmasına yetecek bir süre için imzalanmasının uygun olacağı görüşündedir.

Rusya Geçici İşçi-Köylü Hükümeti, bu barış teklifini savaşan bütün ülkelerin halklarına ve hükümetlerine duyururken, bir yandan da, özel olarak, insanlığın en ileri üç ulusun ve şimdiki savaşa katılan en büyük devletlerin, yani İngiltere, Fransa ve Almanya'nın sınıf bilincine varmış işçilerine seslenmektedir. Bu ülkelerin işçileri, ilerleme ve sosyalizm davasına en büyük katkıları yapmışlardır. Onlar, İngiltere'de Chartist hareket[2], Fransız proletaryasının

(2) **Chartist hareket**, kötü ekonomik koşullarının ve oy hakkı verilmemesi nedeniyle, İngiliz işçilerinin giriştiği devrimci kitle hareketidir. 1838'lerde başladı ve aralıklarla 1850'lere kadar devam etti. Harekete katılanlar Parlamentoya sunulmak üzere, genel oy hakkının, parlamento adaylarının mülk sahibi olması koşulunun kaldırılmasının vs. istendiği bir dilekçe hazırladılar. Chartistlerin yıllarca, bütün ülkede düzenledikleri toplantı ve gösterilere milyonlarca işçi ve zenaatkâr katıldı. 1848 Nisan'ında beş milyonu aşkın imzalı yeni bir dilekçe hazırlandı. Parlamento dilekçeyi reddetti. Chartistler sıkı kovuşturmaya uğradılar; önderleri tutuklandı; hareket bastırıldı. Başarısızlığın sebebi, tutarlı bir proleter devrimci ön-

gerçekleştirdiği tarihî öneme sahip birkaç devrim[3] ve nihayet, Almanya'da Sosyalizm Aleyhtarı Kanun'a[4] karşı kahramanca mücadele ve proleter kitle örgütlerinin yaratılmasında bütün dünya işçilerine model olan uzun süreli, ısrarlı ve disiplinli çalışma gibi yüce örnekler vermişlerdir.

Proleter kahramanlığının ve tarihî yaratıcı çalışmanın bütün bu örnekleri, sözü edilen ülkelerin işçilerinin şimdi karşılarında duran, insanlığı savaşın dehşetinden ve sonuçlarından kurtarma görevini anlayacaklarının; bu işçilerin kapsamlı, kararlı ve üstün gayretli eylemleriyle barışı başarıyla sonuçlandırmamıza yardımcı olacaklarının ve aynı zamanda, nüfusumuzun çalışan, sömürülen kitlelerini köleliğin, sömürünün her biçiminden kurtaracaklarının güvencesidir.

* * *

24-25 Ekim Devrimiyle yaratılan İşçi, Asker ve Köylü Vekilleri Sovyetlerinin desteğine dayanan işçi-köylü hükümeti, derhal barış görüşmelerine başlamalıdır. Çağrımız, hem hükümetlere hem de halklara yöneltilmelidir. Hükümetleri görmezlikten gelemeyiz çünkü bu, barışı sonuçlandırma ihtimalini geciktirebilir ve halk hükümeti bunu göze alamaz. Ama, aynı zamanda halklara da çağrıda bulunmamaya hiçbir hakkımız yoktur. Her yerde, hükümetlerle halklar

---

derliğin ve açık bir programın bulunmamasıydı. Bununla birlikte, uluslararası işçi sınıfı hareketinin sonraki gelişmesinde Chartistlerin muazzam etkisi oldu. (Çev.)

(3) 1848 Devrimi ve 1871 Paris Komünü kastediliyor. (Çev.)

(4) **Sosyalizm Aleyhtarı Kanun**, Almanya'da 1878'de Bismarck hükümeti tarafından çıkarıldı. Bu Kanunla, Sosyal-Demokrat örgütler, emekçi kitle örgütleri, işçi basını yasaklandı; sosyalist yayınlar toplatıldı ve Sosyal-Demokratlar baskı altına alındı. Alman Sosyal-Demokratlarının en yürekli kesimi, August Bebel ve Wilhelm Liebknecht'in önderliğinde yaygın bir illegal faaliyete giriştiler. Bunun sonucunda, Parti'nin etkisi ve işçilerin kitle mücadelesi gelişti. Hükümet, kanunu 1890 yılında kaldırmak zorunda kaldı. (Çev.)

arasında farklar olur. Bu nedenle biz, savaş ve barış meselelerine müdahalede bulunabilmeleri için halklara yardımcı olmalıyız. Elbette ki, ilhaksız ve tazminatsız bir barış isteyen programımızın tümü üzerinde ısrar edeceğiz. Bundan geri dönmeyeceğiz. Ancak, düşmanlarımıza, kendi koşullarının bizimkinden farklı olduğunu, dolayısıyla bizimle görüşmelere başlamanın yararsız olacağını söyleme fırsatını vermemeliyiz. Hayır, biz onları bu üstün durumdan yoksun bırakmalı ve kendi koşullarımızı bir ültimatom biçiminde sunmamalıyız. Her türlü barış koşulunu ve bütün teklifleri göz önüne almak arzusunda olduğumuzu belirten madde, bu nedenle teklifimize dahil edilmiştir. Başka teklifleri gözönüne alırız, ama bu, mutlaka onları kabul edeceğimiz anlamına gelmez. Onları, görüşülmek üzere, hangi tavizlerin verilip hangilerinin verilemeyeceğine karar vermeye yetkili olan Kurucu Meclis'e getiririz. Biz, barış ve adaleti ağızlarından düşürmeyen ama gerçekte ilhakçı ve yağmacı savaşlar yürüten hükümetlerin aldatmacalarıyla mücadele ediyoruz. Hiçbir hükümet bütün düşündüklerini söylemeyecektir. Halbuki biz, gizli diplomasiye karşıyız ve bütün halkın gözü önünde açıkça hareket edeceğiz. Zorluklara karşı gözlerimizi kapamıyoruz, hiç de kapamadık. Savaş, reddetmekle bitmez, tek taraflı olarak bitirilemez. Üç aylık bir ateşkes teklif ediyoruz ama, tükenmiş olan ordunun birazcık dahi olsa serbestçe nefes alabilmesi için daha kısa bir süreyi de reddetmeyeceğiz. Ayrıca, bütün uygar ülkelerde, koşulların tartışılması için ulusal meclisler toplantıya çağrılmalıdır.

Derhal bir ateşkes teklif ederken, proletarya hareketinin gelişmesi için çok şey yapmış olan ülkelerin sınıf bilinci kazanmış işçilerine sesleniyoruz. Bir Chartist hareketin yapılmış olduğu İngiltere işçile-

rine, ardarda ayaklanmalarla sınıf bilinçlerinin gücünü gösteren Fransa işçilerine, Sosyalizm Aleyhtarı Kanuna karşı mücadele vermiş ve güçlü örgütler yaratmış olan Almanya işçilerine sesleniyoruz.

14 Mart Bildirisi'nde[5], bankerlerin devrilmesi için çağrıda bulunduk, ama kendi bankerlerimizi devirmek şöyle dursun, onlarla ittifaka girdik. Bugün, bankerlerin hükümetini devirmiş bulunuyoruz.

Hükümetler ve burjuvazi, güçlerini birleştirmek ve işçi-köylü devrimini kanla boğmak için her çabayı gösterecektir. Fakat, üç savaş yılı kitlelere iyi bir ders olmuştur. Diğer ülkelerdeki Sovyet hareketi ve Alman Deniz Kuvvetlerinde, Cellat Wilhelm'in Harp Okulu öğrencileri tarafından ezilen isyan bunun örnekleridir[6]. Nihayet, Afrika'nın ücra köşelerinde değil, haberlerin hızla yayıldığı Avrupa'da yaşadığımızı unutmayalım.

İşçi hareketi muzaffer olacak, barışa ve sosyalizme giden yolu döşeyecektir. *(sürekli alkış)*

Izvestia No. 208, 27 Ekim 1917 ve
Pravda No. 171, 10 Kasım (28 Ekim) 1917

---

(5) Lenin burada, Petrograd İşçi ve Asker Vekilleri Sovyetinin, 14 (27) Mart 1917'de, Menşeviklerin ve Sosyalist-Devrimcilerin çoğunlukta olduğu sırada yapılan bir toplantısında kabul edilen "Bütün Dünya Halklarına" başlıklı bildirisine atıfta bulunuyor. Bildiri şöyle diyordu: "Sizi de, kendi yarı-mutlakiyet boyunduruğunuzu, Rus halkının çarcı otokrasiyi defettiği gibi, atmaya çağırıyoruz. Kralların, toprak ağalarının ve bankerlerin elinde fetih ve şiddet aleti olmayı reddedin." Devrimci kitlelerden gelen baskı altında kabul edilen bildiri, savaşan ülkelerin emekçilerini barış için eyleme girişmeye çağırmakla birlikte, savaşın yağmacı tabiatını teşhir etmiyor ve aslında, emperyalist savaşın burjuva Geçici Hükümet tarafından sürdürülmesini haklı çıkarıyordu. (Ed.)

(6) Savaşın sona ermesini isteyen denizcileri destekleme hareketi. Wilhelmshafen donanma isyanı. Temmuz-Ağustos 1917. İsyan vahşice bastırıldı, önderlerin bir kısmı öldürüldü, bir kısmı ağır hapse mahkûm oldu. (Çev.)

İŞÇİ VE ASKER VEKİLLERİ SOVYETLERİNİN İKİNCİ BÜTÜN-RUSYA KONGRESİNDE OKUNAN BARIŞ ÜZERİNE RAPORUN TARTIŞILMASINI İZLEYEN KAPANIŞ KONUŞMASI
26 Ekim (8 Kasım) 1917

Bildirinin genel niteliğine değinmeyeceğim. Kongrenizin kuracağı hükümet, gereksiz noktaları değiştirebilir.

Barış talebimizin bir ültimatom şeklinde verilmesine bütün gücümle karşı koyacağım. Bir ültimatom, tüm davamızın kaderini etkileyebilir. Bunu talep edemeyiz, çünkü emperyalist hükümetlerle taleplerimiz arasında önemsiz bir ayrılık, onlara, uzlaşılmaz olduğumuz için bizimle barış görüşmelerine girmenin imkânsız olduğunu söyleme fırsatını verebilir.

Çağrımızı her yere göndereceğiz; herkese duyurulacak. İşçi-köylü hükümetimiz tarafından teklif edilen koşulları gizlemek imkânı olmayacak.

Bankerlerin ve toprak sahiplerinin hükümetini devirmiş olan işçi-köylü devrimimizi örtbas etmek imkânı olmayacak.

Hükümetler bir ültimatoma cevap vermeyebilirler ama, bizim hazırladığımız şekliyle bu metne cevap vermek zorunda kalacaklar. Herkes, kendi hükümetinin kafasından neler geçtiğini bilsin. Biz, gizli hiçbir şey istemiyoruz. Bir hükümetin daima, kendi ülkesinin kamuoyunun denetimi altında bulunmasını istiyoruz.

Ültimatomlar üzerinde ısrar etmemiz nedeniyle başka bir hükümetin ne istediğini bilemeyen uzak bir eyalet köylüsü ne der? Şunu söyleyecektir: Yoldaşlar, barış koşullarının teklif edilmesi ihtimalini neden ortadan kaldırdınız? Ben bunları tartışır, inceler, sonra da Kurucu Meclisteki temsilcilerime nasıl hareket edeceklerine dair talimat verirdim. Hükümetler kabul etmediği takdirde, adil koşullar için devrimci yöntemlerle mücadele etmeye hazırım, ama bazı ülkeler için öyle koşullar olabilirdi ki, hükümetlerine, savaşı kendi kendilerine sürdürmelerini tavsiye etmeye hazır olurdum. Düşüncelerimizin eksiksiz olarak gerçekleşmesi, ancak kapitalist sistemin tümünün yıkılmasına bağlıdır. İşte köylü, bize bunları söylerdi ve bizim için esas mesele burjuvazinin bütün rezaletini, aşağılıklığını ve onun, hükümetin başındaki taçlı ya da taçsız cellatlarını teşhir etmek iken, bizi, ufak tefek şeyler üzerinde aşırı derecede uzlaşmaz olmakla suçlardı.

Hükümetlere, bizim uzlaşmaz tavrımız ardına sığınmaları ve halklardan mezbahalara gönderilme nedenlerini gizlemeleri için fırsat vermemek zorundayız, vermemeliyiz. Bu küçük bir damladır ama, burjuva zaferi taşını aşındıracak olan bu damlayı reddetmemek zorundayız, reddetmemeliyiz. Ültimatom,

düşmanlarımızın işini kolaylaştırır. Ama biz, bütün koşulları halka açıklayacağız. Kendi koşullarımızla, bütün hükümetlerin önüne dikileceğiz ve onları halklarına cevap vermek durumunda bırakacağız. Bütün barış tekliflerini, karara bağlanmak üzere Kurucu Meclise sunacağız.

Yoldaşlar, en titiz dikkati göstermeniz gereken bir nokta daha var. Gizli anlaşmalar yayınlanmalıdır[7]. İlhaklar ve tazminatlarla ilgili maddeler iptal edilmelidir. Ancak, bazı maddeler var yoldaşlar biliyorsunuz: Yağmacı hükümetler, aralarında yalnız talan için anlaşmalar yapmadılar, bunların arasına ekonomik anlaşmalar ve iyi komşuluk ilişkileri üzerine çeşitli başka maddeler de dahil ettiler.

Anlaşmalar bizi bağlamaz. Anlaşmaların başımızı derde sokmasına izin vermeyeceğiz. Talan ve şiddetle ilgili bütün maddeleri reddediyoruz, ama iyi komşuluk ilişkileri için önlemler içeren bütün maddeleri ve bütün ekonomik anlaşmaları kabul edeceğiz; bunları reddedemeyiz. Üç aylık bir ateşkes teklif ediyoruz; halkların sabrı tükenmiş olduğu için, üç yıldır sürmekte olan bu kanlı mezbahalardan uzak bir dinlenmeyi özledikleri için uzunca bir süreyi tercih ediyoruz. Halklara, barış koşullarını tartışmaları, parlamentoya katılarak iradelerini belirtmeleri için fırsat verilmesi gerektiğini ve bunun yapılabilmesi için zamana ihtiyaç olduğunu görmek zorundayız. Siperlerdeki askerlerin, bu sürekli boğazlanma kâbu-

(7) Çarlık Rusyası ile emperyalist devletler arasındaki gizli anlaşmalar, Sovyetlerin İkinci Bütün-Rusya Kongresinin aldığı bir karara uygun olarak Halk Dışişleri Komiserliği tarafından 1917 Aralığı ile 1918 başlarında açıklandı. Çarlık hükümetine ve Geçici Hükümete ait yüzden fazla anlaşma ve diğer gizli belgeler eski Dışişleri Bakanlığı arşivlerinden çıkarılarak şifreleri çözüldü ve yayınlandı. Bunlar ilk önce gazetelerde, sonra dokuz cilt halinde yayınlandı. Gizli anlaşmaların yayınlanması, Birinci Dünya Savaşı'nın emperyalist tabiatının teşhir edilmesinde önemli bir rol oynadı. (Ed).

sundan uzak dinlenebilmeleri için uzunca bir ateşkes talep ediyoruz. Fakat, daha kısa ateşkes tekliflerini de reddetmeyeceğiz. Bunları inceleyeceğiz. Bir aylık ya da bir buçuk aylık bir ateşkes teklifi alsak dahi, bunları kabul etmek bizim için zorunludur. Bizim ateşkes teklifimiz de ültimatom şeklinde olmamalıdır, çünkü biz düşmanlarımıza, uzlaşmazlığımızı bahane olarak kullanıp halklardan tüm gerçeği gizleme fırsatını vermeyeceğiz. Teklifimiz ültimatom şeklinde olmamalıdır çünkü, ateşkesi arzulamayan bir hükümet canidir. Ateşkes teklifimizi ültimatom şeklinde koymazsak, halklara, hükümetlerinin cani olduğunu göstermiş olacağız ve halklar böyle canilerle birlikte saf tutmayacaklardır. Ültimatoma başvurmamakla zayıflık gösterdiğimiz yolunda bir itiraz yapılıyor, ama halkın gücünden söz ederken, bütün burjuva ifade tarzlarını bir yana bırakmanın zamanı gelmiştir artık. Burjuva anlayışına göre, halkların emperyalist hükümetlere boyun eğerek körü körüne boğazlanmaya gitmeleri, güçlülüğü gösterir. Burjuvazi, bir devleti ancak, hükümet makinasının kuvvetiyle halkları, burjuva yöneticiler nereye savrulmalarını istiyorsa, savurup atabildiği zaman güçlü saymaktadır. Bizim güçlülük anlayışımız farklıdır. Bizim anlayışımıza göre, bir devlet, halk politik bilince sahip olduğu zaman güçlüdür. Devlet, halkı herşeyi bildiği, herşey hakkında fikir yürütebildiği ve herşeyi bilinçli olarak yaptığı zaman güçlüdür. Bizim, bitkinlik konusunda gerçeği söylemekten korkmamıza gerek yok. Bugün, hangi devlet yorgun değildir? Hangi ulus bu konuda açık açık konuşmuyor? Bu yorgunluk nedeniyle, katliamın sona erdirilmesini talep eden uzun süreli bir devrimci hareketin olduğu İtalya'yı alın. Almanya'daki işçiler arasında, savaşın sona erdirilmesini ileri süren kitle hareketleri yok mu? Al-

man deniz kuvvetlerinde, cellat Wilhelm ve uşakları tarafından o kadar merhametsizce bastırılan isyanı tahrik eden bitkinlik değil miydi? Eğer Almanya gibi disiplinli bir ülkede böyle şeyler mümkün oluyorsa, bitkinlikten ve savaşın sona erdirilmesinden konuşulmaya başlanıyorsa, biz aynı şeyi açıkça söylemekten korkmamalıyız. Çünkü, hem bizim ülkemiz hem de savaşan ve hatta savaşmayan ülkeler için aynı derecede doğru olan gerçek budur.

Pravda No. 171,
10 Kasım (28 Ekim) 1917

BÖLÜM III

TELSİZ MESAJI

Bütün Alay, Tümen, Kolordu, Ordu Komitelerine ve Bütün Diğer Komitelere; Devrimci Ordunun Bütün Askerlerine ve Devrimci Donanmanın Bütün Denizcilerine

7 Kasım gecesi, Halk Komiserleri Konseyi, Başkomutan Dukhonin'e[8] bir telsiz mesajı göndererek, gerek Müttefik gerekse bize düşman, bütün savaşan ülkelere derhal ve resmen bir ateşkes teklif etmesi emrini vermiştir.

Bu mesaj, Savaş Karargahı tarafından 8 Kasım

(8) Çarlık Ordusunda general ve bir monarşist olan Dukhonin, 1917 Eylülünde, Geçici Hükümet tarafından Yüksek Başkomutanın Kurmay Başkanlığına atanmıştı. Ekim Sosyalist Devriminden sonra, kendisini Yüksek Başkomutan ilan etti ve Sovyet İktidarına karşı, karşı-devrimci bir ayaklanma örgütlemeye kalkıştı. Halk Komiserleri Konseyi'nin, 7(20) Kasım 1920'de verdiği, barış görüşmelerine başlanması amacıyla çatışmaların kesilmesi talimatına itaat etmeyi reddettiğinden görevinden alındı. Ayaklanan askerler tarafından öldürüldü. (Ed.)

günü saat 5.05'te alındı. Dukhonin'e, Halk Komiserleri Konseyini, görüşmelerin gelişmelerinden sürekli olarak haberdar etmesi ve ateşkesi ancak Halk Komiserleri Konseyi tarafından onaylandıktan sonra imzalaması emredildi. Aynı anda, ateşkesin kararlaştırılması için benzer bir teklif, Müttefik ülkelerin Petrograd'daki bütün tam yetkili temsilcilerine resmen sunuldu.

Halk Komiserleri Konseyi, Dukhonin'den 8 Kasım akşamına kadar bir cevap alamadığından, Lenin, Stalin ve Krilenko'ya, direkt hat üzerinden Dukhonin'le konuşarak gecikmenin nedenlerini soruşturmaları için yetki verdi.

Görüşme, 9 Kasım günü sabaha karşı 2'den 4.30'a kadar sürdü. Dukhonin, tavrını açıklamaktan ve hükümetin emirlerine kesin bir cevap vermekten kaçınmak için çok çaba gösterdi. Fakat, ateşkes konusunda derhal resmî görüşmelere girmesi için kesin emir verildiğinde, itaat etmeyi reddetti. Bunun üzerine, Rus Cumhuriyeti Hükümeti adına hareket eden Halk Komiserleri Konseyi adına Dukhonin'e, hükümet emirlerine itaat etmeyi reddetmesi ve bütün ülkelerin emekçi halkına ve özellikle ordulara anlatılmaz zorluklar getiren tavrı dolayısıyla görevinden alındığı bildirildi. Aynı zamanda, yeni bir Başkomutan ya da onun adına görevi devralacak biri gelinceye kadar görevine devam etmesi emredildi. Asteğmen Krilenko, yeni Başkomutan olarak atanmıştır.

Askerler, barış davası ellerinizdedir! Karşı-devrimci generallerin, yüce barış davasını başarısızlığa uğratmalarına izin vermeyin. Devrimci bir orduya yakışmayan oldu bitti adalet eylemlerini engellemek ve bu generallerin kendilerini bekleyen duruşmadan kaçmalarını önlemek için onları gözaltına alın. En katı devrimci ve askerî düzeni sağlayın.

Cephedeki alaylar, ateşkes için düşmanla resmî görüşmelere başlamak üzere derhal temsilciler seçsinler.

Halk Komiserleri Konseyi, size bu yetkiyi veriyor.

Görüşmelerin her adımından bizi haberdar etmek için mümkün olan herşeyi yapın. Nihaî ateşkes anlaşmasını imzalamaya tek yetkili, Halk Komiserleri Konseyidir.

Askerler, barış davası ellerinizdedir! Uyanıklığınızı, soğukkanlılığınızı ve enerjinizi koruyun! Barış davası muzaffer olacaktır!

Rus Cumhuriyeti Hükümeti adına

V. Ulyanov (Lenin)
Halk Komiserleri Konseyi
Başkanı
N. Krilenko
Halk Savaş Komiseri ve
Başkomutan

9(22) Kasım 1917'de yazıldı
Raboçiy i Soldat gazetesinin
9 (22) Kasım 1917 tarihli 20.
sayısında yayınlandı.

DENİZ KUVVETLERİNİN BİRİNCİ BÜTÜN-RUSYA KONGRESİNDE YAPILAN BİR KONUŞMADAN 22 Kasım (5 Aralık) 1917

(Tutanak)

"Şimdi savaş meselesine değineceğim. Haydutların yağmaladıkları mallar üzerinde çatışmasından doğan savaşa karşı, kararlı bir mücadele başlatmış bulunuyoruz. Bugüne kadar, tarafların hepsi, bu mücadelenin sözünü ettiler ama, laftan ve ikiyüzlülükten öteye gidemediler. Bugün, barış mücadelesi başlamış bulunmaktadır. Bu, güç bir mücadeledir. Barışın kolayca sağlanabileceğini, biz barış sözü eder etmez, burjuvazinin onu bir tabak içinde bize sunacağını düşünmek büyük saflıktır. Bu görüşü, Bolşeviklere atfedenler sahtekârlık yapıyorlar. Kapitalistler, ganimeti paylaşmak için bir ölüm-kalım mücadelesi içinde birbirlerine girmişlerdir. Şu açıktır: Savaşı bitirmek sermayeyi yenmek demektir. Sovyet iktidarı, bu

amaç için mücadeleye başlamıştır. Gizli anlaşmaları yayınladık, yayınlamaya da devam edeceğiz. Bu işte, hiç kimsenin kızgınlığı ya da iftiraları bizi yıldırmayacak. Halk, katliama sürüklenmesinin nedenini gördüğü için, burjuva baylar kendilerini kaybetmişlerdir. Rusya'yı, kendisini tecrit edilmiş bulacağı yeni bir savaş ihtimaliyle tehdit ediyorlar. Fakat, burjuvazinin bize ve barış hareketimize karşı şiddetli bir nefret duyması bizi yıldırmayacak. Savaşın bu dördüncü yılında, burjuvazinin, halkları birbirine kışkırtma çabaları boşuna olacaktır. Kesinlikle başarı sağlayamayacaklardır. İçerde emperyalist hükümete karşı mücadele, yalnız bu ülkede değil, bütün savaşan ülkelerde yükselmektedir. Emperyalistlerin, on yıllardır, tüm hükümet makinası, halktan gelecek en ufak bir hoşnutsuzluk belirtisini ezip yok etmek üzere düzenlenmiş bir kışla haline sokmaya çalıştıkları Almanya'da bile, deniz kuvvetlerinde açık bir isyan olmuştur. Bu isyanın önemini anlayabilmek için, Almanya'daki polis misillemelerinin eşi bulunmadığını bilmek gerekir. Ama, ısmarlama devrim olmaz. Devrim, kitlesel öfkenin patlamasından doğar. Ne var ki, Romanov ve Rasputin[9] gibi bir ahmaklar çetesinin kolaylıkla defedilmesine karşı taçlı ya da taçsız Alman emperyalistlerinin örgütlü ve güçlü kliğine karşı mücadele etmek çok daha zordur. Fakat biz, bütün ülkelerdeki emekçi halkın devrimci sınıfıyla ele ele çalışabiliriz ve çalışmak zorundayız. Sovyet hükü-

(9) **Romanov**- 1917'deki Şubat burjuva-demokratik devrimiyle tahtından indirilen Rus çarı II. Nikola.

Rasputin- Çar II. Nikola ile karısı Aleksandra Fyodorovna'nın gözdesi. Sibirya'daki Tobolsk ilinden gelme bir köylüydü. "Falcı" ve "hekim" pozu takınarak saray çevrelerine girdi ve devlet işlerinde epey etkili oldu. Rasputin'in hayatı ve faaliyetleri, Çarlık Rusyasındaki hakim çevrelerin ahlâken tamamen çöktüğünün canlı bir ispatıydı. Rasputin, 1916 Aralığında, Çar üzerindeki etkisine kızan bir grup monarşist tarafından katledildi. (Ed.)

metinin, gizli anlaşmaları açıklayarak ve bütün ülkelerin yöneticilerinin haydut olduğunu göstererek tuttuğu yol budur. Bu lafla değil işle propagandadır." *(Büyük alkış)*

Konuşmacı, sözlerini bitirirken barış görüşmeleri[10] meselesini ele aldı ve şunları söyledi:

"Almanlar, Batı ve İtalyan cephelerine birlik göndermeme talebimize kaçamak bir cevap verince, görüşmeleri kestik. Kısa bir süre içinde yeniden başlayacağız. Bunu dünyaya açıkladığımız zaman, hiçbir Alman işçisi, barış görüşmelerinin bizim bir hatamızdan kesilmediğinden habersiz kalmayacaktır. Alman işçi sınıfının, emperyalist yağmacıların hükümetiyle saf tuttuğunu ve savaşa devam etmek üzere karşımıza çıktığını varsayalım. Her zaman gık demeden kanını dökmüş, hedef ve amaçlarından habersiz olduğu halde, zalim bir hükümetin iradesine uymuş olan Rus halkı, dünya burjuvazisinin süngüleriyle tehdit edilen sosyalizm ve özgürlük için savaş söz konusu olunca, hiç kuşkusuz çok daha büyük bir cesaret ve gayretle mücadeleye ağırlığını koyacaktır. Biz, sosyalizm mücadelesinde her engeli, barikatı aşacak olan emekçi sınıfların uluslararası dayanışmasına güveniyoruz." *(Büyük alkış)*

Izvestia, No. 235,
25 Kasım 1917

---

(10) Sovyet Rusya ile Almanya arasında 20 Kasım (3 Aralık) 1917'de Brest-Litovsk şehrinde başlayan barış görüşmelerine atıf yapılıyor. 22 Kasım (5 Aralık)'da çatışmaların on gün kesilmesi için bir ön anlaşmaya varıldı. 2 (15) Aralık'ta yirmisekiz günlük bir ateşkes imzalandı. Sovyet Hükümetinin ısrarı üzerine, Almanya, Rusya'dan Batı Cephesine birlik sevketmemeyi kabullendi. (Ed.).

BÖLÜM V

UNITED PRESS AJANSININ SORULARINA CEVAPLAR

Cevaplarımın, Amerika Birleşik Devletleri'nde yüzden fazla gazetede eksiksiz olarak yayınlanacağı yolundaki yazılı taahhüdün gerçekleşmesi koşuluyla yöneltilen beş soruyu cevaplıyorum.[11]

1. Soru: Rus Sovyet Cumhuriyeti, iç ve dış politikadaki ilk hükümet programında ve ekonomik programda küçük ya da büyük değişiklikler yapmış mıdır, yaptıysa ne zaman, hangi değişiklikleri yapmıştır?

Cevap: Sovyet hükümetinin programı, reformcu değil devrimci bir programdır. Reformlar, hükmünü sürdüren bir hakim sınıftan alınan tavizlerdir. Devrim, hakim sınıfların devrilmesidir. Dolayısıyla, reformcu programlar, genellikle kısmî önem taşıyan

(11) Sol sosyalist dergi **Liberator**, 1919 Ekim'inde, Lenin'in beşinci soruya cevabını içeren "Bir Beyanat ve Bir Meydan Okuma" başlıklı bir makale yayınladı. Dergi, editörün notunda, United Press ajansının, Lenin'in cevaplarını gazetelere dağıttığını, ama beşinci sorunun cevabını çıkarttığını belirtti. (Ed.)

birçok maddelerden oluşurlar. Bizim devrimci programımız ise, pek yerinde olarak, tek bir genel maddeden oluşuyordu: Toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin boyunduruğunun kırılması, iktidarlarının devrilmesi ve emekçi sınıfların, bu sömürücülerden kurtulmaları. Biz, bu programı hiçbir zaman değiştirmedik. Programın gerçekleştirilmesi için alınan bazı kısmî önlemler sık sık değişikliğe uğramıştır; bunları sıralamak bütün bir cilt kitabı doldurur. Ben sadece, hükümet programımızdaki başka bir genel noktayı, kısmî önlemlerde belki de en fazla değişikliğe yol açan noktayı belirteceğim. Bu nokta, sömürücülerin direnişlerinin bastırılmasıdır. 25 Ekim (7 Kasım) 1917 Devriminden sonra biz, burjuva gazetelerini bile kapatmadık; şiddetin sözü bile edilmedi. Yalnız Kerenski'nin[12] bir çok bakanları değil, bize karşı savaşan Krasnov'u[13] bile serbest bıraktık. Ancak sömürücüler, yani kapitalistler direnişlerini geliştirmeye başladıktan sonradır ki, bu direnişi düzenli olarak ve hatta şiddet uygulayarak ezmeye giriştik. Bu, burjuvazinin, Rusya'da sömürücülerin hakimiyetini geri getirmek için Almanya, İngiltere, Japonya, Amerika ve Fransa kapitalistleriyle komplolara girişmesi; Çekoslovaklara İngiliz-Fransız parası; Mannerheim, Denikin[14] ve diğerlerine Alman-Fransız parası yedirilmesi gibi eylemlerine karşı proletaryanın

(12) **Kerenski**- Sosyalist-Devrimci partinin üyesi. 1917 Şubat burjuva demokratik-devriminden sonra çeşitli bakanlıklar yaptı ve burjuva Geçici Hükümetin başbakanı oldu. Ekim Devrimi'nden sonra Sovyet iktidarına karşı savaştı. 1918'de dışarıya kaçtı. (Çev.)

(13) **Krasnov**- General. Ekim Devrimi'nden sonra Kerenski'nin emrinde Petrograd üzerine yürüdü. Fakat bozguna uğratıldı ve esir edildi. Sovyet iktidarına karşı mücadele etmeyeceğine dair "şeref sözü" verdi. Bunun üzerine serbest bırakıldı. Fakat, 1918'de Alman emperyalistlerinin gizli desteğiyle Don Kazakları isyanını çıkarttı. (Çev.)

(14) **Çekoslovaklara İngiliz-Fransız parası yedirilmesi,** Antant emperyalistleri tarafından, Menşeviklerin ve Sosyalist-Devrimcilerin de faal olarak katılmalarıyla örgütlenen Çekoslovak Kolordusunun karşı-devrimci ey-

cevabıydı. "Değişikliğe" yol açan –açıkça söylemek gerekirse, Petrograd'da burjuvaziye karşı artan bir şiddet uygulanmasına yol açan– en son komplolardan biri, Menşevikler ve Sosyalist-Devrimcilerle ortak hareket eden burjuvazinindi. Komplo, Petrograd'ın teslim edilmesi; Krasnaya Gorka'nın komplocu subaylar tarafından ele geçirilmesi; İngiliz ve Fransız kapitalistlerinin, İsviçre Elçiliğindeki memurlara ve birçok Rus memuruna rüşvet yedirmesiyle ilgiliydi.

2. Soru: Rus Sovyet Cumhuriyeti, Afganistan, Hindistan ve Rusya sınırları dışında kalan diğer müslüman ülkelerle ilgili olarak hangi taktikleri izlemektedir?

Cevap: Sovyet Cumhuriyetimizin, Afganistan, Hindistan ve Rusya dışındaki diğer islam ülkelerindeki faaliyeti, Rusya içindeki sayısız Müslüman ve diğer Rus olmayan halklar arasındaki faaliyetimizin aynıdır. Örneğin, Başkır halkının Rusya içinde muhtar bir cumhuriyet kurmasına imkan sağladık. Her

---

lemlerine atıfur.

Çekoslovak Kolordusu, Çek ve Slovak savaş esirlerinden, Almanya'ya karşı savaşmak üzere 1917'de Geçici Hükümet tarafından kurulmuştu. Ekim Sosyalist Devriminden sonra Kolordu, Rus karşı-devrimcileri ve İngiliz-Fransız emperyalizmi tarafından Sovyet iktidarına karşı mücadele için kullanıldı. Kolordudaki yüksek rütbeli subaylar, askerleri Sovyet iktidarına karşı dövüşmeye kandırdılar. Kolordunun saldırısı, 1918 Mayıs'ında başladı. Çekoslovakların yardımıyla, beyaz muhafızlar Volga Bölgesini, Uralları ve daha sonra Sibirya'yı ele geçirdiler. Çek ve Slovak savaş esirlerinin büyük bir kısmı, Kolordunun gerici subayları tarafından yürütülen Sovyet aleyhtarı ve milliyetçi propagandaya kanmadılar. On iki bin kadarı, Kızıl Ordu saflarında çarpıştı.

Volga Bölgesi, Kızıl Ordu tarafından 1918 Ekim'inde kurtarıldı. Çekoslovak Kolordusunun karşı-devrimci eylemleri, Kolçak'ın ezildiği 1919 yılı sonlarına doğru durduruldu.

Mannerheim- Finli gerici politikacı, 1917'ye kadar çarlık ordusunda general. 1918'de Alman müdahalecileriyle birlikte, Fin işçilerinin devrimini bastıran Fin Beyaz Ordusuna komuta etti. Finli gericilerin Soyvet aleyhtarı maceralarının liderlerindendir.

Denikin- Çarlık Ordusu generali. 1918-20 döneminde toprak ağalarıve burjuvazinin örgütlediği Rus karşı-devriminin liderlerinden. Moskova'ya saldıran güneydeki Beyaz orduların Başkomutanıydı. Beyaz ordular bozguna uğratıldı. Denikin yurt dışına kaçtı. (Ed.)

ulusun bağımsız ve özgür gelişmesine, edebiyatın, her birinin ana dilinde serpilmesi ve yayılmasına yardım etmek için mümkün olan her şeyi yapıyoruz. Sömürge, bağımlı, ezilen, imtiyazsız uluslara mensup bir milyardan fazla dünya sakinine; toprak ve sermayede özel mülkiyeti sürdüren, yani kendi ülkelerindeki emekçi halkın ve Asya, Afrika vb. sömürgelerindeki yüz milyonlarca insanın bir avuç "uygar" kapitalist tarafından ezilmesini destekleyen Batı Avrupa ve Amerika'daki burjuva "demokratik" devletlerin anayasasından çok daha tatminkâr gelmek talihsizliğine uğrayan Sovyet Anayasamızı tercüme ediyor ve propagandasını yapıyoruz.

3. Soru: Amerika Birleşik Devletleri ve Japonya ile ilgili olarak hangi politik ve ekonomik hedefleri izliyorsunuz?

Cevap: Birleşik Devletler ve Japonya ile ilgili olarak ilk politik hedefimiz, onların Rusya'yı istilalarını, sadece kendi kapitalistlerini zenginleştirmeye hizmet eden utanmaz, canice ve yağmacı istilalarını püskürtmektir. Biz, her iki ülkeye birçok defalar ciddi barış teklifleri yaptık. Ama, onlar bize cevap bile vermediler. Denikin'e ve Kolçak'a[15] yardım ederek; özellikle Rus köylülerinin Japonya ve ABD'nin kapitalist haydutlarına karşı kahramanca direndikleri Doğu Sibirya'yı harabederek ve çoraklaştırarak bize karşı savaşı sürdürüyorlar.

Birleşik Devletler ve Japonya halkları da dahil olmak üzere, bütün halklarla ilgili bir politik ve eko-

(15) **Kolçak-** Çarlık donanmasında amiral. Monarşist. Ekim Sosyalist Devriminden sonra, ABD, İngiltere ve Fransa tarafından desteklenen Kolçak, kendini Rusya'nın tek hakimi ilan etti. 1918'in sonundan 1920 başlarına kadar Urallar'da, Sibirya'da, Uzak Doğu'da toprak ağalarının, burjuvazinin diktatörlüğünü yönetti. 1920 Şubat'ında Irkutsk Askerî Devrimci Komitesi tarafından ölüme mahkûm edilerek kurşuna dizildi. (Ed.)

nomik hedefimiz daha var: İstisnasız bütün ülkelerin işçileri ve tüm emekçi halkı ile kardeşçe ittifak kurmak.

4. Soru: Kolçak, Denikin ve Mannerheim'la bir barış imzalamaya, hangi koşullarla razı olursunuz?

Cevap: Biz, Kolçak, Denikin ve Mannerheim'la barış yapmayı kabul ettiğimiz koşulların kesin, açık ve yazılı açıklamalarını birçok defa verdik. Örneğin; Birleşik Devletler Hükümeti adına bizimle (ve Moskova'da şahsen benimle) görüşmeleri yürüten Bullitt'e (16), bir mektupla Nansen'e(17) vb. Birleşik Devletlerin ve diğer ülkelerin hükümetlerinin bu belgeleri eksiksiz yayınlamaktan korkmaları ve gerçeği halktan

(16) **William Bullitt**, ABD Başkanı Wilson'un talimatıyla, 1919 Mart'ında Sovyet hükümetiyle barış görüşmeleri yaptı. Sovyet hükümetinin, ABD ve İngiltere tarafından sunulan tekliflerde bazı değişiklikler ve eklemeler yapmasından sonra, bir anlaşma taslağı hazırlandı. Anlaşma taslağı şunları öngörüyordu: Rusya'da mevcut bütün hükümetlerin, işgal ettikleri topraklar üzerinde muhafazası, ticaret ilişkilerinin kurulması, Sovyet hükümetinin bütün demiryolları üzerinde engelsiz ulaşım ve eski Rus İmparatorluğuna ait bütün limanları kullanma vb. hakkı. Sovyet hükümeti anlaşmaya şu noktanın dahil edilmesini teklif etti: Anlaşmanın imzalanmasından **hemen** sonra (Antant'ın teklif ettiği gibi, Rus ordusunun seferberlikten kaldırılmasından sonra değil) bütün yabancı birliklerin Rusya'dan çekilmesi ve Sovyet aleyhtarı hükümetlere bundan sonra askeri destek sağlanmaması. Sovyet teklifleri, ABD ve İngiltere hükümetleri tarafından kabul edilmedi, çünkü Kolçak, 1919 baharında bir saldırıya girişti ve onlar, Sovyet Rusya'nın askeri yenilgiye uğrayacağın umut ediyorlardı. Wilson, dönüşünde Bullitt'i kabul etmedi ve Lloyd George, Parlamentoda, Bolşeviklerle görüşme yapması için kimseye yetki vermemiş olduğunu ilan etti. (Ed.)

(17) Halk Dışişleri Komiseri G.V. Çiçerin'in, ünlü Kutup Kaşifi Fridtjof Nansen'e 7 Mayıs 1919'da gönderdiği telsiz mesajına atıf yapılıyor.

Bu Nansen'in 4 Mayıs 1919'da telsizle Lenin'e hitaben gönderdiği mesajın cevabıydı. Nansen, Rusya'ya besin ve ilaç yardımı için uluslararası bir komite örgütlemeyi teklif etmişti. Antant hükümetlerinin, Rusya'da çatışmaların kesilmesi koşuluyla komisyonun çalışmasına yardımcı olacaklarını söylüyordu. Çiçerin, Nansen'e cevabında, Sovyet hükümetinin, planı kabul edebileceğini belirtti. Fakat, Antantın, Rusya'n n uzak bölgelerinde karşı-devrimci beyaz muhafız hükümetlerini muhafaza etme çabası olarak gördüğü koşulunu reddetti. Sovyet hükümeti, çatışmaların kesilmesi üzerine görüşmeyi, ancak müdahalenin sona erdirilmesi ile İç Savaş'a ilişkin bütün meseleler aynı anda tartışıldığı takdirde kabul ediyordu. Antant hükümetleri, Sovyet teklifine hiçbir cevap vermediler. (Ed).

gizlemeleri bizim suçumuz değildir. Ben, sadece temel koşullarımızı belirteceğim: Yalnız sözde bir barış değil, gerçek bir barış olmak kaydıyla, yani (Denikin, Kolçak, Mannerheim ve diğerleri, bu hükümetlerin elinde basit birer piyon olduğundan) İngiltere, Fransa, Birleşik Devletler, Japonya ve İtalya hükümetleri tarafından resmen imzalanır ve onaylanırsa, biz Fransa'ya ve öteki ülkelere bütün borçları ödemeye hazırız.

5. Soru: Amerikan kamuoyunun dikkatine sunmak istediğiniz başka neler var?

Cevap: Amerikan kamuoyuna herşeyden çok şunları söylemek isterim:

Kapitalizm, feodalizme kıyasla, "hürriyet", "eşitlik", "demokrasi" ve "uygarlık" yolunda tarihî bir gelişmeydi. Bununla birlikte, kapitalizm bir *ücret köleliği* sistemi, milyonlarca emekçi halkın, işçilerin ve köylülerin, bir avuç modern köle sahibine, toprak sahiplerine, kapitalistlere köle olması sistemi idi ve halen de öyledir. Burjuva demokrasisi feodalizme kıyasla, bu ekonomik köleliğin şeklini değiştirmiş, ona parlak bir paravana yaratmış ama özünü değiştirememiştir. Değiştirmesi mümkün değildi. Kapitalizm ve burjuva demokrasisi, ücret köleliğidir.

Genel olarak teknolojide, özel olarak ulaşımdaki büyük ilerleme, sermayenin, bankaların muazzam büyümesi, kapitalizmin olgunlaşmasına ve aşırı olgunlaşmasına neden oldu. Kapitalizm, kendi normal ömrünü aştı. İnsan gelişmesinin önündeki en gerici engel haline geldi. Alman ya da İngiliz-Fransız yağmacı gruplarından hangisinin emperyalizmin ganimetlerini, sömürgeler üzerindeki iktidarı, ınalî "etki çevreleri"ni ya da "yönetilecek mandalar"ı vb. alacağına karar vermek için tüm ulusları kana boğan bir avuç milyoner ve mültimilyonerin mutlak iktidarı

haline indirgendi.

1914-18 savaşı sırasında, on milyonlarca insan bu nedenle, bir tek bu nedenle öldürüldü ya da sakatlandı. Bu gerçek, yılmayan bir güç ve hızla, bütün ülkelerin emekçi halkı arasında yayılıyor. Artarak yayılıyor, çünkü savaş her yerde eşi görülmedik tahribat yapmıştır. Çünkü savaş borçlarının faizleri *her yerde,* "galip" uluslar tarafından bile ödenmek zorundadır. Nedir bu faiz? Kapitalistler arasındaki kâr bölüşümü meselesinin çözülmesi için on milyonlarca işçi ve köylünün birbirini öldürmesine ve sakatlamasına büyük bir nezaketle izin veren milyoner baylara, milyarlarca insanın verdiği haraçtır.

Kapitalizmin çöküşü kaçınılmazdır. Kitlelerin devrimci bilinci her yerde gelişmektedir; bunun binlerce işareti var. Bir küçük işaret, önemsiz, ama sokaktaki adamı etkileyen bir işaret, savaşa gittiği kadar barışçı, alçakgönüllü, kanunlara saygılı bir küçük-burjuva, bir korkak, sokaktaki bir adam olan Henri Barbusse'ün romanlarıdır. *[Le Feu (Ateş) Clarte (Aydınlık)]*

Kapitalistler ve burjuvazi, en çok, yüzbinlerce işçi ve köylünün daha boğazlanması pahasına sosyalizmin bir ya da diğer ülkedeki zaferini geciktirebilirler. Ama kapitalizmi kurtaramazlar. *Sovyet Cumhuriyeti,* kapitalizmin yerini almak üzere gelmiş bulunuyor. Bu cumhuriyet, iktidarı emekçi halka ve yalnız emekçi halka vermekte; proletaryaya emanet etmekte, özel mülkiyet, çoğunluğun azınlık tarafından sömürülmesinin kaynağı, kitlesel yoksulluğun kaynağı, uluslararasında sadece kapitalistleri zenginleştiren yağma savaşlarının kaynağı olduğu için toprakta, fabrikada ve öteki üretim araçlarında özel mülkiyeti kaldırmaktadır.

Dünya Sovyet cumhuriyetinin zaferi kaçınıl-

mazdır.

Son olarak kısa bir örnek: Amerikan burjuvazisi, ülkesindeki özgürlük, eşitlik ve demokrasiyle böbürlenerek halkı aldatıyor. Fakat ne o, ne başka bir burjuvazi ne de dünyadaki herhangi bir hükümet gerçek özgürlük, eşitlik ve demokrasi temelinde bizimle yarışmayı kabul edebilir. Bunu kabul etmekten korkar. Diyelim ki, bir anlaşmayla hükümetimiz ve herhangi bir başka hükümet arasında, hükümet adına herhangi bir dilde yayınlanmış ve o ülkenin kanunlarını, anayasasının metnini ve başkalarından üstün yanlarının açıklanmasını içeren broşürlerin değiş tokuş edilme özgürlüğü sağlandı.

Dünyadaki tek bir burjuva hükümeti, bizimle böyle barışçı, uygar, özgür, eşit ve demokratik bir anlaşma imzalamaya cesaret edemez.

Neden? Çünkü, Sovyet hükümetleri dışında hepsi kitleleri ezerek ve aldatarak iktidarda duruyorlar. Ama, 1914-18 büyük savaşı, bu büyük sahtekârlığı açığa çıkarttı.

Lenin
20 Temmuz 1919

Pravda No. 162,
25 Temmuz 1919

BÖLÜM VI

AMERİKAN İŞÇİLERİNE

Yoldaşlar,

Bir yıl kadar önce, Amerikan işçilerine 20 Ağustos 1918 tarihli mektubumda, Sovyet Rusya'daki durumu ve onun karşı karşıya olduğu sorunları açıklamıştım. Bu, Alman devriminden önceydi. O günden bu yana, dünya tarihinde yer alan olaylar, Bolşeviklerin, genel olarak 1914-18 emperyalist savaşını ve özel olarak Antant emperyalizmini değerlendirmelerinin ne kadar doğru olduğunu ispatladı. Sovyet iktidarına gelince, o, bütün dünyadaki emekçi kitlelerin kafalarında ve gönüllerinde tanınan ve sevilen bir şey haline gelmiştir. Her yerde emekçi halk, içlerine işleyen şovenizm ve oportünizmleriyle eski liderlerin etkisine rağmen, burjuva parlamentosunun çürümüşlüğünü ve insanlığın sermayenin boyunduruğundan kurtarılması için Sovyet iktidarının, emekçi halkın iktidarının, proletarya diktatörlüğünün gerekliliğini anlamaktadır. Bütün ülkelerin bur-

juvazisi ne kadar şiddetle, ne kadar çılgınca gazaba gelirse gelsin, köpürsün, Sovyet iktidarı bütün dünyada galip gelecektir. Burjuvazi, bize karşı savaşarak ve sermayenin boyunduruğunu geri getirmek isteyen karşı-devrimcileri bize karşı kışkırtarak Rusya'yı kana boğuyor. Burjuvazi, ablukayla ve karşı-devrime yardım ederek, Rusya'nın emekçi kitlelerine eşi görülmedik acılar çektiriyor ama biz, daha şimdiden Kolçak'ı yenmiş bulunuyor ve yaklaşan zaferimize kesinlikle güvenerek Denikin'e karşı savaşımızı sürdürüyoruz.

N. Lenin
23 Eylül 1919

* * *

Bana sık sık şu soruluyor: Rusya'ya karşı savaşa muhalif olan Amerikalılar, hem de sadece işçi değil esas olarak burjuva Amerikalılar, barış imzalandıktan sonra, bizden sadece ticaret ilişkilerinin yeniden kurulmasını değil, aynı zamanda Rusya'da bazı imtiyazlar alma ihtimalini de ummakta haklı mıdırlar? Bir kere daha haklı olduklarını tekrarlıyorum. Sürekli bir barış, Rusya'nın emekçi halkını öyle ferahlatacaktır ki, onlar, belirli imtiyazların verilmesini hiç kuşkusuz kabul edeceklerdir. Makul koşullarda imtiyazlar verilmesi, sosyalist ve kapitalist ülkelerin yanyana bir arada yaşama döneminde, teknik bakımdan daha gelişmiş ülkelerin yardımlarını Rusya'ya cezbetmenin bir yolu olarak bizim de arzuladığımız bir şeydir.

N. Lenin
23 Eylül 1919

İngilizce olarak 27 Aralık 1919'da
Soviet Russia dergisinin 30.
sayısında yayınlandı.

CHICAGO DAILY NEWS MUHABİRİNİN SORULARINA CEVAPLAR
5 Ekim 1919

Kötü İngilizcem için özür dilerim. Sorularınızı cevaplandırmaktan memnunluk duyacağım.

1. Soru: Barış meselesinde Sovyet hükümetinin şimdiki politikası nedir?

2. Soru: Sovyet Rusya'nın ileri sürdüğü barış koşulları genel hatlarıyla nelerdir?

Cevap: Barış politikamız eskisi gibidir. Yani, Bay Bullitt'in barış teklifini kabul etmiş bulunuyoruz. Bullitt'le birlikte hazırlanmış olan barış koşullarımızı (Soru 2) asla değiştirmedik.

Bay Bullitt'in gelişinden önce, Antant'a bir çok defa resmen barış teklifinde bulunmuştuk.

3. Soru. Sovyet hükümeti, yabancı devletlerin iç işlerine mutlak surette müdahale etmemeyi garanti etmeye hazır mıdır?

Cevap: Bunu garanti etmeye hazırız.

4. Soru: Sovyet hükümeti, Rus halkının çoğunluğunu temsil ettiğini ispatlamaya hazır mıdır?

Cevap: Evet, Sovyet hükümeti, dünyadaki hükümetlerin en demokratik olanıdır. Bunu ispatlamaya hazırız.

5. Soru: Sovyet hükümetinin Amerika ile ekonomik bir anlaşma konusundaki tutumu nedir?

Cevap: Biz, Amerika ile ekonomik bir anlaşmaya kesinlikle taraftarız, hatta bütün ülkelerle, fakat *özellikle* Amerika ile.

Gerekirse, hükümetimizin Bay Bullitt'le birlikte hazırladığı barış koşullarının tam metnini size verebilirim.

Wl. Oulianof (N. Lenin)

Chicago Daily News'un 27 Ekim 1919 tarihli 257. sayısında yayınlandı.

RUSYA KOMÜNİST PARTİSİ (BOLŞEVİK)'NİN SEKİZİNCİ BÜTÜN-RUSYA KONFERANSINA SUNULAN DIŞ POLİTİKA MESELESİ ÜZERİNE KARAR TASLAĞI[18]

Rus Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti bütün halklarla barış içinde yaşamayı arzu eder ve bütün çabalarını, üretim, ulaşım ve hükümet işlerini Sovyet sistemi temelinde düzenlemek üzere iç gelişmeye adar. Bu, şimdiye kadar Antant'ın müdahalesi ve açlığa yol açan abluka yüzünden engellenmiştir.

İşçi-Köylü hükümeti, Antant devletlerine sürekli barış tekliflerinde bulunmuştur. 5 Ağustos 1918'de

(18) Bu Konferans, 2 Aralık'tan 4 Aralık 1919'a kadar Moskova'da yapıldı. 2 Aralık'taki oturumda, Lenin, uluslararası durum üzerine bir karar taslağı getirdi. Konferans, taslağı onayladı ve Lenin, bunu, 5 Aralık'ta Sovyetlerin Yedinci Bütün-Rusya Kongresine raporunda açıkladı. Kongre, taslağı oybirliğiyle ve Antant ülkelerine bir barış teklifi olarak kabul etti. Karar, 6 Aralık 1919'da basında yayınlandı ve 10 Aralık'ta Antant hükümetlerine gönderildi. İngiltere, Fransa, ABD ve İtalya hükümetleri, Sovyetlerin Yedinci Kongresinin barış teklifini incelemeyi reddettiler. (Ed.)

Halk Dışişleri Komiserliğinden Amerikan temsilcisi Bay Poole'a mesaj; 24 Ekim 1918'de Başkan Wilson'a mesaj; 3 Kasım 1918'de tarafsız ülkeler temsilcileri aracılığıyla tüm Antant hükümetlerine mesaj; 7 Kasım 1918'de Sovyetlerin Altıncı Bütün-Rusya Kongresinden mesaj; 23 Aralık 1918'de Stockholm'de Litvinov'un tüm Antant temsilcilerine notası; daha sonra 12 Ocak, 17 Ocak ve 4 Şubat 1919 mesajları ve 12 Mart 1919'da Bullitt'le ortaklaşa hazırlanan anlaşma taslağı ve 7 Mayıs 1919'da Nansen kanalıyla mesaj.

Sovyetlerin Yedinci Kongresi, Halk Komiserleri Konseyi ve Halk Dışişleri Komiserliği tarafından yapılan bu girişimleri bütünüyle onaylar. Tükenmez barış arzusunu bir kere daha teyid eder. Antant devletlerine, İngiltere, Fransa, ABD, İtalya ve Japonya'ya tek tek ve toptan, bir kere daha, derhal barış görüşmelerine başlamayı teklif eder. Kongre, Bütün-Rusya Merkez Yürütme Komitesine, Halk Komiserleri Konseyine ve Halk Dışişleri Komiserliğine bu barış politikasını sistemli bir şekilde sürdürme (ya da, bu barış politikasını başarıya ulaşması için gerekli bütün önlemleri alarak, sistemli bir şekilde sürdürme) talimatını verir.

2 Aralık 1919'da yazıldı.
İlk olarak 1932'de yayınlandı.

BÖLÜM IX

BÜTÜN-RUSYA MERKEZ YÜRÜTME KOMİTESİ VE HALK KOMİSERLERİ KONSEYİNİN SOVYETLERİN YEDİNCİ BÜTÜN-RUSYA KONGRESİNE RAPORUNDAN
5 Aralık 1919

Yoldaşlar, uluslararası başarılarımız konusunda söylediklerimden şu çıkıyor ve sanırım ki, bunun üzerinde uzun boylu durmak gerekmez: Barış teklifimizi azamî derecede sakin ve pratik bir tavırla tekrarlamalıyız. Bunu yapmalıyız, çünkü bu, bir çok defa ileri sürdüğümüz ve her defasında bize, düşmanımız dahi olsa her okumuş insanın gözünde, onu utançtan kızartan birşeyler kazandıran bir tekliftir. Bullitt buraya geldiğinde de böyle oldu. Çiçerin yoldaş tarafından kabul edildi, onunla ve benimle konuştu. Bir iki saat sonra barış üzerinde bir ön anlaşmaya vardık. Bize, Amerika'nın herşeye hazır olduğuna dair güvence verdi –bu baylar övünmekten hoşlanırlar–: Amerika'nın gücü karşısında Fransa'dan kim korkar dedi.

Ama, biz anlaşmayı imzaladığımız zaman Fransız ve İngiliz bakanları bunu yaptı (*Burada Lenin, ayağıyla anlamlı bir hareket yapar. Gülüşmeler.*) Bullitt, elinde işe yaramaz bir kağıt parçasıyla kaldı ve kendisine şu söylendi: "Kim derdi ki siz, İngiltere ve Fransa'nın demokrasisine inanacak kadar saf ve aptal biriymişsiniz?" *(Alkışlar)* Sonuç şu oldu ki, aynı gazetede Bullitt'le anlaşmanın Fransızca tam metnini okudum – metin, ayrıca bütün İngiliz ve Amerikan gazetelerinde de yayınlandı. Sonuç şu oldu ki, İngilizler ve Fransızlar düzenbaz ya da çocuk olduklarını bütün dünyaya gösterdiler– beğendiklerini seçsinler! *(Alkışlar)* Küçük burjuvaların ve şöyle böyle eğitim görmüş, bir zamanlar kendi çarlarına ve krallarına karşı nasıl savaştıklarını hatırlayan burjuvaların bile sempatisi bizden yanadır. Çünkü biz, pratik bir tavırla en ağır barış koşullarını imzaladık ve şunu söyledik: "İşçilerimizin ve askerlerimizin kanlarının bedeli bizim için çok yüksektir. Siz iş adamlarına, barışın bedeli olarak ağır bir haraç ödeyeceğiz. İşçilerimizin ve köylülerimizin hayatlarını korumak için ağır bir haraç vermeye razıyız." Bunun içindir ki, bu konu üzerinde fazla durmamıza neden bulunmadığı düşüncesindeyim. Son olarak, bizim barış politikası izleme yolundaki sarsılmaz arzumuzu Sovyet Kongresi adına ifade edecek bir karar taslağım okuyacağım. *(Alkışlar)*[19]

6 Aralık 1919'da *Pravda*'nın
274. sayısında yayınlanan
kısa gazete haberi.

(19) bkz. dipnot. 18. (Ed.)

BÖLÜM X

UNIVERSAL SERVICE BERLİN MUHABİRİ KARL WIEGAND'IN SORULARINA CEVAPLAR

Bu sorular Lenin'e, burjuva *New York Evening Journal*'ın muhabiri tarafından Berlin'den telsizle gönderildi. Lenin'in telsizle Berlin'e bildirilen cevabı, 21 Şubat 1920'de New York'a gönderildi ve aynı akşam gazetede yayınlandı. Cevap, Alman komünist ve sosyalist basınında da yayınlandı.

1. Polonya ve Romanya'ya saldırmayı düşünüyor muyuz?

Hayır, biz barışçı niyetlerimizi, Halk Komiserleri Konseyi ve Bütün-Rusya Merkez Yürütme Komitesi adına, en kesin bir dille ve resmen bildirdik. Fransız kapitalist hükümetinin Polonya (ve muhtemelen Romanya)'yı bize saldırmak için kışkırtması çok esef verici bir olaydır. Bu tahriklerden, Lyons'daki bazı Amerikan radyolarında bile söz edildi.

2. Asya'daki planlarımız nelerdir?

Avrupa'dakinin aynı: Yeni bir hayata; sömürücülerin, toprak sahiplerinin, kapitalistlerin, tüccar-

ların bulunmadığı bir hayata gözlerini açmakta olan bütün ulusların işçileri ve köylüleriyle, bütün halklarla barış içinde bir arada yaşama. 1914-18 emperyalist savaşı; İngiliz-Fransız (ve Rus) kapitalistleri grubunun dünyayı paylaşmak için Alman-Avusturya kapitalistleri grubuna karşı savaşı, Asya'da özgürlük ve barış içinde çalışma özlemini ve gelecek muhtemel savaşlara karşı koyma isteğini uyandırdı ve her yerde olduğu gibi güçlendirdi.

3. Amerika ile barışın temeli ne olabilir?

Amerikan kapitalistleri bize dokunmasın. Biz de onlara dokunmayacağız. Hatta, ulaşım ve endüstrimiz için yararlı makinalar, aletler vb. karşılığında onlara altınla ödeme yapmaya hazırız. Yalnız altın değil; hammadde olarak da ödeme yapmaya hazırız.

4. Böyle bir barışın önündeki engeller nelerdir?

Bizim için böyle bir engel yok. Amerikan kapitalistleri ve diğerleri için ise emperyalizm var.

5. Rus devrimcilerinin Amerika'dan çıkartılması konusunda ne düşünüyoruz?

Onları kabul ettik. Bu ülkede biz, devrimcilerden korkmuyoruz. Aslında biz, hiç kimseden korkmuyoruz. Hatta, Amerika'nın, çekindiği bir kaç yüz ya da bir kaç bin vatandaşı daha varsa, onları; Amerika'nın tehlikeli saydığı her hangi bir vatandaşını (caniler dışında tabii) kabul etmek için görüşmelere başlamaya hazırız.

6. Rusya ile Almanya arasında ekonomik bir ittifak olanakları var mıdır?

Bunlar, maalesef büyük değil, Scheidemannlar[20] kötü müttefikler. Biz, istisnasız bütün ülkelerle itti-

(20) **Scheidemann**- Alman Sosyal-Demokrat Partisinin en gerici önderlerinden. Berlin işçilerinin 1919 Ocak ayaklanmasını bastırmakta faal bir rol oynamış, 1919 Şubat'ından Haziran'ına kadar başbakanlık yapmıştır. (Çev.)

faktan yanayız.

7. Müttefiklerin, savaş suçlularının geri verilmesi talebi konusundaki görüşlerimiz nedir?

Savaş suçu konusunda ciddi olmak gerekirse, gerçek suçlular, bütün ülkelerin kapitalistleridir. Yüz hektardan fazla toprağı olan toprak sahipleri ile 100.000 franktan fazla sermayesi olan kapitalistlerinizi bize verin; biz, onlara yararlı bir şekilde çalışmayı öğretelim ve onları, sömürgelerin paylaşılması için savaş tahrikçiliği ve sömürücülük gibi utanç verici, aşağılık, kanlı roller oynamaktan kurtaralım. Böylece, pek kısa bir süre sonra savaş olanaksız hale gelecektir.

8. Rusya ile barışın, Avrupa'daki ekonomik koşullar üzerinde etkisi ne olabilir?

Makina karşılığı tahıl, keten ve diğer hammaddeler –sorarım size, bu Avrupa için yararsız olabilir mi? Açıktır ki, yarardan başka birşey getirmez.

9. Sovyetlerin bir dünya kuvveti olarak gelecekteki gelişmesi üzerine ne düşünüyoruz?

Gelecek, bütün dünyada Sovyet sisteminindir. Gerçekler bunu ispatladı. Sadece, üç aylık bir dönemde, her hangi bir ülkede Sovyetleri savunan ya da ona yakınlık gösteren broşür, kitap, bildiri ve gazetelerin sayısına bakmak yeter. Başka türlü olamaz zaten. Şehirlerde işçiler, köylerde işçiler, topraksız köylüler, zanaatkarlar ve hatta küçük köylüler (yani kiralık emek sömürmeyenler) çalışan insanların bu büyük çoğunluğu Sovyet sisteminin, kendilerini toprak ağalarının, kapitalistlerin boyunduruğundan kurtararak bütün iktidarı ellerine verdiğini bir kere anladıktan sonra, Sovyet sisteminin bütün dünyada zafere ulaşması nasıl önlenebilir? Ben kendi payıma, bunu önlemek için her hangi bir yol bilmiyorum.

10. Rusya, dışarıdan gelecek bir karşı-devrimden

hâlâ endişe etmeli midir?

Ne yazık ki evet. Çünkü kapitalistler aptal ve açgözlü kimselerdir. Bir kaç defa böyle aptalca ve açgözlü müdahale girişiminde bulundular. Bütün ülkelerin işçileri ve köylüleri kendi kapitalistlerini iyice *yeniden eğitinceye* kadar bu girişimlerin tekrarlanmasından korkmak gerek.

11. Rusya, Amerika ile iş ilişkilerine girmeye hazır mıdır?

Gayet tabii, hem Amerika ile, hem de diğer bütün ülkelerle. Estonya ile yapılan ve büyük çapta taviz verdiğimiz barış, bizim, iş ilişkileri uğruna, belli koşullarda endüstriyel imtiyazlar bile vermeye hazır olduğumuzu ispat etmiştir.

V. Ulyanov (N. Lenin)
18 Şubat 1920

21 Şubat 1920'de *New York Evening Journal*'ın 12671. sayısında yayınlandı.

BÖLÜM XI

DAILY EXPRESS MUHABİRİNİN SORULARINA CEVAPLAR

Londra *Daily Express* gazetesinin Kopenhag'daki özel muhabiri, Lenin'den dört soruya cevap rica etti. Lenin'in cevabı 22 Şubat'ta Kopenhag'a geldi ve ertesi gün *Daily Express*'te yayınlandı.

1. Ablukanın kaldırılmasına karşı tavrımız nedir?

Bunu, ileriye doğru atılmış büyük bir adım sayıyoruz. Antant'ın kapitalist hükümetleri tarafından zorlandığımız bir savaştan, barış içinde yeniden inşaya geçme imkanı açılıyor önümüzde. Bu bizim için çok önemli. Ülkemizin önce, kapitalistlerin Çanakkale Boğazı ve sömürgeler üzerindeki savaşıyla, sonra, Antant ve Rusya kapitalistlerinin Rusya işçilerine karşı savaşıyla harap olmuş ekonomisini onarmak ve yenilemek için bütün gücümüzü seferber ettiğimiz

şu sıralarda, öteki önlemlerin yanı sıra, tüm ülkenin elektrifikasyonu için bir plan üzerinde çalışıyoruz. Bu plan, uzun yıllar sürecek bir dönemde gerçekleştirilecektir. Elektrifikasyon, Rusya'yı gençleştirecektir. Sovyet sistemine dayanan elektrifikasyon, ülkemizde komünizmin temellerinin; sömürücülerin, kapitalistlerin, toprak ağalarının, tüccarların bulunmadığı uygar bir hayatın temellerinin tam bir başarıyla atılması demek olacaktır.

Ablukanın kaldırılması, Rusya'nın elektrifikasyonunun gerçekleştirilmesine yardımcı olacaktır.

2. Müttefiklerin, saldırı hareketini durdurma kararının, Sovyet iktidarının saldırı hareketleri üzerinde nasıl bir etkisi olacaktır?

Müttefikler, kendi müttefikleri ve uşaklarıyla, yani Kolçak, Denikin ve komşu ülkelerin kapitalistleriyle birlikte bize saldırdılar. Biz kimseye saldırmadık. Biz, Estonya ile maddi fedakârlıklar pahasına dahi olsa, barış imzaladık.

Müttefiklerin "karar"ının, kendi *eylemleriyle* desteklendiğini görmek için sabırsızlıkla bekliyoruz. Fakat ne yazık ki, Versay Barışı ve sonuçlarının hikayesi, müttefiklerin sözleriyle işlerinin çoğu durumda uyuşmadığını ve kararların kağıt parçaları olarak kaldığını gösteriyor.

3. Bugünkü statüko Sovyet politikası açısından tatminkâr mıdır?

Evet, çünkü politikada her statüko, eski şekillerden yeni şekillere geçiştir. Bugünkü statüko, birçok açıdan, savaştan barışa geçiştir. Bu nedenle, biz böyle bir değişikliği arzuluyor ve statükoyu bu bakımdan tatminkâr buluyoruz.

4. Çatışmaların müttefikler tarafından kesilmesine bağlı olarak ne gibi hedeflerimiz var?

Hedeflerimiz, daha önce belirtildiği gibi, barış

içinde ekonomik inşadır. Bunun, elektrifikasyon temeline dayanan ayrıntılı bir planı üzerinde, bir bilim adamları ve teknisyenler komitesi –daha doğrusu bir kaç komite–, Bütün-Rusya Merkez Yürütme Komitesinin Şubat (1920) oturumu kararı uyarınca halen çalışmaktadır.

18 Şubat 1920'de yazıldı.
23 Şubat 1920'de *Daily Express*'in
6198. sayısında yayınlandı.

BÖLÜM XII

THE WORLD MUHABİRİ LINCOLN EYRE İLE GÖRÜŞME

Amerikan gazetesi *The World*'ün muhabiri Lincoln Eyre ile Lenin arasındaki görüşme 1920 Şubat'ının ortasında yapıldı. Lenin, muhabirle önce makamında, sonra Kremlin'deki dairesinde İngilizce görüştü. Görüşme bir saat kadar sürdü. Arabaşlıklar *The World* gazetesine aittir.

Müttefikler "Satranç Oynuyor"

Müttefiklerin ablukayı kaldırma kararı ile ilgili haberler konusunda[21] *Lenin şunları söyledi:*

Göründüğü kadarıyla, Polonya vasıtasıyla bize yeniden saldırma hazırlıklarıyla birlikte gelen bu

(21) 18 Ocak 1920'de Sovyet gazetelerinde, Antant hükümetlerinin Sovyet Rusya üzerindeki ablukayı kaldırmayı ve onunla ticaret yapılmasına izin vermeyi düşündüklerine dair bir haber çıktı. Antant Yüksek Konseyinin 16 Ocak 1920 tarihli kararı, bunun, hiçbir şekilde, Müttefik hükümetlerin Sovyet hükümetine karşı politikalarında bir değişme anlamına gelmediğini belirtti. (Ed.)

denli muğlak bir teklifin ardında samimiyet bulunduğuna inanmak zor. Yüksek Konseyin, Rus kooperatifleri aracılığıyla ticaret ilişkilerinin yeniden başlaması teklifi, ilk bakışta makul görünüyor. Ancak, Sovyet dağıtım organlarımıza bağlanmış bulunan kooperatifler artık mevcut değildir. O zaman, Müttefikler, kooperaratiflerle alış verişe girmekten söz etmekle neyi kastediyorlar? Bu, kesinlikle açık değildir.

Dolayısıyla ben, daha titiz bir incelemenin bize Paris kararının, Müttefiklerin, amaçları hâlâ bulanık olan satranç oyunlarında bir hamle olmaktan öteye gitmediğini gösterdiğini söylüyorum.

Lenin bir an durdu, sonra gülümseyerek ekledi:

Bu oyunun amaçları, örneğin, Mareşal Foch'un düşünülen Varşova ziyaretinden daha bulanık.

Bir Polonya saldırısı ihtimalini ciddi bulup bulmadığını sordum. (Rusya'da, Rusların Polonya'ya değil, Polonya'nın Rusya'ya saldırısından sözedildiği hatırlanmalıdır.)

Hiç kuşkusuz, diye cevap verdi Lenin. Clemenceau ve Foch çok, hem de çok ciddi baylardır. Bu saldırı planını biri hazırladı, öbürü de uygulayacak. Çok vahim bir tehdit elbette, ama biz, daha vahimleriyle karşılaştık. Müttefiklerin hâlâ olmayacak şeyler peşinde koşmasından duyduğumuz hayal kırıklığı, bu tehditten duyduğumuz korkudan daha büyük. Çünkü bir Polonya saldırısı, onlar için, Rus meselesini Kolçak ya da Denikin'in saldırılarından daha fazla halledemeyecek. Unutmayın ki, Polonya'nın kendi derdi kendine yeter. Ve Romanya dahil, hiçbir komşusundan yardım alamayacağı besbelli.

Buna rağmen, barış eskisinden daha yakın görünüyor, öyle mi? diye sordum.

Evet, doğru. Eğer barış, bizimle ticaret demekse,

Müttefikler bunu daha fazla erteleyemezler. Clemenceau'nun halefi Millerand'ın Rus halkıyla ticarî ilişkilere girmeye arzulu olduğunu ifade ettiğini duydum. Bu, belki de Fransız kapitalistleri arasında bir saf değişikliğinin müjdecisidir. Ama, İngiltere'de Churchill hâlâ güçlü. Ve muhtemelen bizimle iş yapmayı isteyen Lloyd George, Churchill'in politikasını destekleyen siyasî ve malî güçlerden açıkça kopmayı göze alamıyor.

Birleşik Devletler sosyalistlere baskı yapıyor. Ya Amerika?

Orada neler olup bittiğini açıkça görmek zor. Bankerleriniz, bizden her zamankinden daha çok korkmuş gözüküyorlar. Her durumda, Hükümetiniz yalnızca Sosyalistlere karşı değil, genel olarak işçi sınıfına karşı, diğer bütün hükümetlerden hatta gerici Fransızlardan bile daha şiddetli baskı önlemleri uyguluyor. Yabancılara eziyet ediliyor açıkça. Halbuki, yabancı işçiler olmasa Amerika'nın hali ne olur? Onlar, ekonomik gelişmeniz için mutlak bir ihtiyaçtır.

Yine de, bazı Amerikan imalatçıları, Rusya'da para kazanmanın Rusya'ya karşı savaşmaktan daha akıllıca bir iş olduğunu anlamaya başlamış gözüküyorlar. Bu iyi bir işaret. Lokomotif, otomobil vb. gibi Amerikan mamullerine, diğer ülkelerin mamullerinden çok daha fazla ihtiyacımız olacak.

Sizin barış koşullarınız?

Onlar üzerinde daha fazla konuşmak boşa vakit geçirmek olur, diye kesin bir cevap verdi Lenin. Bizim, adilliğini, en emperyalist kapitalistlerin bile tartışamayacağı koşullarda, barış yapmaya hazır olduğumuzu bütün dünya biliyor. Barış arzumuzu, barışa olan ihtiyacımızı ve yabancı sermayeye en cömert imtiyaz ve garantileri vermeye hazır olduğumuzu defalarca ve defalarca söyledik. Ama, barış uğruna

boğazımızı sıkıp bizi öldürmelerini de teklif etmiyoruz.

Bizimki gibi sosyalist bir devletin, kapitalist ülkelerle asla iş yapmaması için ne sebep var bilmiyorum? Biz kapitalist lokomotifleri ve tarım makinalarını almaktan endişe duymuyoruz. Öyleyse, onlar bizim sosyalist buğday, keten ve platinimizi niye almasınlar? Sosyalist tahılın lezzeti diğerleriyle aynı değil mi? Tabii, korkunç Bolşeviklerle, yani Sovyet hükümetiyle iş ilişkilerine girmek zorunda kalacaklar. Fakat, örneğin Amerikalı çelik imalatçıları için, Sovyetlerle uğraşmak, savaş zamanındaki mühimmat alışverişi sırasında Antant hükümetleriyle uğraşmalarından daha kolay olacak.

Avrupa Rusya'ya Muhtaçtır

Bu yüzden, kooperatifler vasıtasıyla Rusya ile ticaretin yeniden açılması söylentileri bize samimiyet dışı ya da en azından muğlak görünüyor; derhal kapılacak ve uygulanacak dürüst ve apaçık bir teklif olmaktan çok bir satranç hamlesi. Ayrıca, Yüksek Konsey gerçekten ablukayı kaldırmayı düşünüyorsa, niyetlerini bize niçin söylemiyor? Paris'ten bize tek bir resmî kelime gelmedi. Bildiğimiz az buçuk şeyi, telsizlerimizin aldığı gazete haberlerinden çıkardık.

Antant'ın ve Birleşik Devletlerin devlet adamları, Rusya'nın bugünkü ekonomik sıkıntısının sadece dünyadaki ekonomik sıkıntının bir parçası olduğunu anlamamış gözüküyorlar. Ekonomik meseleye, dünyanın değil de sadece belli ulusların ya da bir grup ulusun açısından bakıldığı sürece, bir çözüm imkânsızdır. Rusya olmadan Avrupa belini doğrultamaz. Avrupa'nın bitkin yatması, Amerika'nın durumunu nazikleştirir. İhtiyacını alamadıktan sonra Amerika'nın

serveti neye yarar? Amerika, biriktirdiği altını yiyebilir ya da giyebilir mi? Avrupa, Amerika'nın verdiği şeyler karşılığında istediklerini veremediği sürece, Amerika, Avrupa'yla kazançlı bir ticaret, yani kendisine gerçekten yararlı olacak bir temel üzerinde ticaret yapamaz. Avrupa da, ekonomik bakımdan belini doğrultmadan Amerika'nın istediği şeyleri veremez.

Dünyanın Rus Mallarına İhtiyacı Var

Rusya'da, bütün dünyanın büyük ihtiyaç duyduğu buğday, keten, platin, potas ve birçok mineraller var. Bolşevizm olsa da olmasa da, dünya, bunlar için sonunda bize gelmek zorundadır. Bu gerçeği kavrama yolunda yavaş yavaş bir uyanma olduğuna dair işaretler var. Ama bu arada, yalnız Rusya değil, bütün Avrupa darmadağın oluyor ve Yüksek Konsey hâlâ kaypaklık yapmakla meşgul. Rusya da, Avrupa da tamamen harap olmaktan kurtarılabilir ama bu, hemen ve süratle yapılmalıdır. Yüksek Konsey ise çok yavaş, çok çok yavaş. Aslında kanaatim şudur ki, Yüksek Konsey hiçbir şeyi halletmeden dağılmış ve bir Elçiler Konseyi olmuştur. Yerini almak üzere sadece adı var kendi yok, ölü doğmuş bir Milletler Cemiyeti[22] vardır. Omurgasını teşkil edecek Birleşik Devletler olmaksızın Milletler Cemiyeti nasıl hayat bulabilir?

---

(22) **Milletler Cemiyeti**- Birinci ve İkinci Dünya Savaşları arasında varlığını sürdüren uluslararası bir örgüt. 1919'da Versay Barış Konferansında, galip devletler tarafından kuruldu. Tüzüğünü, Versay Anlaşmasının bir bölümü oluşturuyordu. Cemiyete, ABD dışında bütün başta gelen emperyalist ülkelerin dahil olduğu 43 ülke katıldı. Milletler Cemiyeti, Sovyet Rusya'ya karşı silahlı müdahaleyi örgütleyen merkezlerden biri oldu. Cemiyet, barışı desteklemek ve yeni bir savaşı önlemek için hiçbir etkili mücadele yürütmedi. İkinci Düya Savaşının patlamasıyla Cemiyet işlemez oldu ve 1946 Nisan'ında resmen tasfiye edildi. (Ed.)

Sovyet Hükümetinin askerî durumdan memnun olup olmadığını sordum.

Memnunuz, hem de çok, diye kesin bir tavırla cevap verdi Lenin. Bize karşı yeni bir askerî saldırının tek belirtileri Polonya'da, sözünü ettiğim şeyler. Polonya böyle bir maceraya atılırsa, iki tarafta çok eziyet çekecek, bir çok insan boş yere feda edilecek. Ama Foch bile, Polonyalılara zafer kazandıramaz. Churchill bile onlarla birlikte dövüşse, Kızıl Ordumuzu yenemezler.

Lenin, başını geriye attı ve boyun eğmez bir tavırla güldü. Sonra daha temkinli bir havaya büründü:

Elbette, büyük Müttefik devletlerden her hangi biri kendi ordusunu üzerimize gönderecek olsa eziliriz. Ama buna cesaret edemiyorlar. Olağanüstü çelişme şurada ki, Müttefiklerin sınırsız kaynaklarıyla kıyaslandığında Rusya ne kadar zayıf olursa olsun, İngiliz, Amerikan ve Fransız birlikleri de dahil olmak üzere, bugüne kadar üzerine göndermeyi becerdikleri her silahlı gücü darmadağın etmeyi başarmakla kalmadı, aynı zamanda *cordon sanitaire*[23] ülkeler üzerinde diplomatik ve manevî zaferler de kazandı. Finlandiya bize karşı savaşmayı reddetti. Estonya ile barış yaptık. Sırbistan'la[24] ve Litvanya ile barışın eli kulağında. Antant'ın bu küçük ülkelere yaptığı maddî teşvik tekliflerine ve karanlık tehditlere rağmen, onlar bizimle barışçı ilişkiler kurmayı tercih ettiler.

İç Durum Umut Verici

Bu, sahip olduğumuz büyük manevî gücü kesinlik-

(23) Bulaşıcı hastalık bulunan mahalleyi çeviren kordon. Burada, Sovyet Rusya'ya karşı Antant'ın bu amaçla kullandığı ülkeler. (Çev.)

(24) Bu, gazete metnindeki bir hatadır. Sırbistan, Sovyet Rusya ile savaşmıyordu. Besbelli ki Lenin, Letonya'dan söz etmektedir. (Ed.)

le gösteriyor. En yakın komşularımız olan Baltık devletleri, bir tek bizim, onların bağımsızlıkları ve refahları üzerinde her hangi bir hesabımız olmadığını görüyor ve bunun kadrini biliyorlar.

Ya Rusya'nın iç durumu?

Nazik fakat umut verici. İlkbahara kadar, besin bunalımı en azından şehirleri kıtlıktan kurtaracak derecede atlatılmış olacak. O zaman yeterli akaryakıt da olacak. Kızıl Ordu'nun şaşılacak icraatı sayesinde, yeniden inşa dönemi başlamıştır. Bugün, Ordunun bazı bölümleri iş ordularına dönüşmüş bulunuyor. Bu, ancak yüce bir ülkü uğruna mücadele eden bir ülkede olabilecek olağanüstü bir olaydır. Kapitalist ülkelerde kesinlikle olamaz. Silahlı düşmanlarımıza karşı zafer kazanabilmek için herşeyimizi feda ettik; şimdi, bütün gücümüzü ekonomik onarıma vereceğiz. Bu, yıllar sürecek, ama sonunda kazanacağız.

Komünizmin, Rusya'da ne zaman tamamlanacağını düşünüyorsunuz? Bunun şaşırtıcı bir soru olacağını sanmıştım, ama Lenin hemen cevap verdi:

Urallarda ve başka yerlerde kuracağımız santrallar vasıtasıyla tüm sanayi sistemimizi elektriğe dayandırmayı amaçlıyoruz. Mühendislerimiz, bunun on yıl alacağını söylüyorlar. Elektrifikasyonun başarılması, kamu ekonomik hayatının komünist örgütlenmesi yolundaki ilk önemli aşama olacaktır. Bütün endüstrilerimiz, itici güçlerini, hepsini yeterince besleyecek ortak bir kaynaktan alacaklar. Bu, yakıt ihtiyacı için müsrif rekabeti ortadan kaldıracak ve imalat girişimini sağlam bir ekonomik zemine oturtacaktır. Bu zemin olmaksızın, temel mamullerin, komünist ilkelere uygun, tam ölçüde değişimini sağlamayı bekleyemeyiz.

Bu arada söyliyeyim, üç yıl içinde Rusya'da 50 milyon elektrik ampulünün yanacağını tahmin edi-

yoruz. Birleşik Devletlerde 70 milyon var sanıyorum, ama elektriğin çocukluk dönemini yaşadığı bir ülkede, bu rakamın üçte ikisinden fazla olan bir sayı oldukça yüksek sayılır. Bence elektrifikasyon, bugün karşımızda duran büyük görevlerin en önemlisidir.

Sosyalist Liderleri Paylıyor

Konuşmamız biterken Lenin, yayınlanmak üzere değil özel olarak, Avrupa ve Amerika'daki belli Sosyalist liderlere bazı şiddetli eleştiriler yöneltti. Bu, O'nun, bu takımın dünya devrimini etkili bir şekilde ilerletebileceklerine inancı olmadığını ve zaten bunu da istemediğini ortaya koydu. Besbelli ki, Bolşevizmin, sosyalizmin bu icazetli reisleriyle değil, onlara rağmen başarıya ulaşacağına inanıyor.

The World No. 21368
21 Şubat 1920

BÖLÜM XIII

İÇ VE DIŞ DURUMUMUZ VE PARTİNİN GÖREVLERİ

RKP(B)'nin Moskova İli Konferansında Yapılan Bir Konuşmadan

21 Kasım 1920

Uluslararası durumumuza bir bütün olarak bakmak, büyük başarılar sağladığımızı ve yalnız bir soluk alma süresi değil, çok daha önemli şeyler kazandığımızı gösterecektir. Biz, soluk alma süresini, emperyalist devletlerin bize karşı yürüttükleri savaşı daha büyük bir güçle tekrarlamak için bir çok olanaklar buldukları kısa bir dönem olarak anlıyoruz. Bugün de, kapitalist ülkelerin gelecekte askerî müdahalede bulunmaları olasılığını inkar etmiyor ve bu tehlikeyi küçümsemiyoruz. Askerî bakımdan hazırlıklılığımızı korumamız gereklidir. Ne var ki, Rus karşı devrimcilerinin giriştiği tüm çabaları altettiğimiz ve bütün Batı devletleriyle resmî bir barışı

elde ettiğimiz koşullara göz atacak olursak, sadece bir soluk alma süresi değil, daha fazla bir şey kazandığımız açıkça görülecektir. Kapitalist devletler ağı içinde temel hakkımızı, uluslararası varlığımızı kazandığımız yeni bir döneme girmiş bulunuyoruz. Kapitalist devletlerin iç koşulları, tek bir güçlü kapitalist devletin ordusunu Rusya üzerine salmasına izin vermemiştir. Bu ülkelerde devrimin olgunlaşması, bizi, yapabilecekleri kadar çabuk altetmelerini engellemiştir. Rus toprakları üzerinde üç yıl boyunca İngiliz, Fransız ve Japon orduları vardı. Hiç kuşkusuz, bu üç devlet, güçlerini en basit bir biçimde yoğunlaştırabilseler, bize karşı bir kaç hafta içinde olmasa bile, bir kaç ayda zafer kazanmalarına yeterdi. Bu saldırıyı, ancak Fransız birliklerinin moralinin bozulması ve İngilizlerle Japonlarda başgösteren huzursuzluk sayesinde önleyebildik. Emperyalist çıkarlar arasındaki bu ayrılıklardan her zaman yararlanmışızdır. Müdahalecileri, çıkarları onları böldüğü ve böylece bizim gücümüzü ve birliğimizi arttırdıkları için yendik. Bu, bize bir soluk alma süresi verdi ve Brest-Litovsk Barışı sırasında Alman emperyalizminin kesin zaferini olanaksız kıldı.

Emperyalist devletler arasındaki bu anlaşmazlıklar, son günlerde özellikle, bir mültimilyonerler grubu kurmayı tasarlayan mültimilyoner birinin yönettiği Amerikalı kapitalist dolandırıcılar grubuyla – hem de en dişlilerinden biriyle– yapılacak bir imtiyaz anlaşması projesi nedeniyle daha da derinleşmiş bulunuyor. Uzak Doğu'dan gelen hemen bütün haberlerin, Japonya'da, bu anlaşmanın imzalanmasına karşı duyulan şiddetli kızgınlığı yansıttığını biliyoruz. Her ne kadar, şimdilik ortada anlaşma değil, sadece bir taslak varsa da, Japon kamuoyu kaynamaktadır. Bugün bir haberde, Japonya'nın Sovyet Rus-

ya'yı, Japonya ile Amerika'nın arasını bozmakla suçladığını okudum.

Emperyalist rekabetin şiddetini doğru bir biçimde değerlendirdik ve emperyalistlerin bize karşı mücadelesini engellemek için aralarındaki bu anlaşmazlıktan sistemli bir biçimde yararlanmamız gerektiğini gördük. İngiltere ile Fransa arasındaki ilişkilerde politik bir anlaşmazlık bulunduğu çoktan ortaya çıkmıştır. Bugün, yalnız bir soluk alma süresinden değil, gerçek yeni ve uzun kalkınma dönemi olanağından söz edebiliriz. Gerçekten, bugüne kadar, uluslararası anlamda bir temelimiz yoktu. Şimdi bu temele sahibiz. Bunun nedeni de, hem askerî hem de ekonomik bakımdan bütünüyle büyük devletlere bağımlı olan küçük devletlerin tavrıdır. Bugün anlaşılıyor ki, Polonya, Fransa'nın baskısına rağmen, bizimle barış imzalamıştır. Polonyalı kapitalistler Sovyet iktidarından nefret ediyorlar. En basit grevleri eşi görülmedik vahşetle eziyorlar. En çok istedikleri şey Sovyet Rusya ile savaştır. Ama yine de, Antant'ın koyduğu koşulları uygulamaktansa bizimle barış yapmayı tercih ediyorlar. Emperyalist devletlerin, dünya nüfusunun çok küçük bir parçasını oluşturdukları halde, bütün dünyaya egemen olduklarını görüyoruz. Dünya emperyalizmine karşı üç yıl direnen bir ülkenin ortaya çıkmış olması, uluslararası durumu büyük çapta değiştirmiştir. Dünya nüfusunun çoğunluğunu oluşturan küçük devletlerin hepsi, bu nedenle bizimle barış yapma eğilimindedir.

Sosyalist bir ülkenin kapitalist ülkelerle ticarî ilişkiler içine girmesi, böylesine karmaşık ve kesinlikle istisnaî bir durum içinde varolmamızı sağlayan çok önemli bir unsurdur.

Bizim Sağ Sosyalist Devrimcilere ve Menşeviklere yakın bir Amerikalı sosyal-şoven, İkinci Enter-

nasyonalin liderlerinden ve Amerika Sosyalist Partisi üyelerinden, bir nevi Amerikan Aleksinskisi[25] ve bazı Bolşevik aleyhtarı kitapların yazarı olan Spargo diye birinin, kapitalist devletlerle iş yapmaktan söz ettiğimiz için bizi kınadığını ve bu olguyu komünizmin kesin çöküşüne kanıt olarak aktardığını gördüm. Komünizmin çöküşüne ve programının yıkılmasına bundan daha iyi bir kanıt düşünemediğini yazmış. Sanırım, mesele üzerinde biraz düşünmüş olan her hangi bir kimse bunun tam tersini söyler. Tüm sistemimiz ve şiddet uygulamamız dolayısıyla bize karşı silaha sarılan devletlerin, kendi iradeleri dışında, bizimle ticarî ilişkilere girmek zorunda kalmaları ve bunu, bizi güçlendireceklerini bile bile yapmaları, Rus Sovyet Cumhuriyetinin bütün dünya kapitalistlerine karşı kazandığı maddî ve manevî zaferin en iyi kanıtıdır. Eğer biz, sadece Rusya'nın güçleriyle bütün dünyayı değiştirmeye söz vermiş ya da bunu yapmayı hayal etmiş olsaydık, bu, ancak o zaman, komünizmin çöküşüne kanıt olarak ileri sürülebilirdi.

Ne var ki, biz hiçbir zaman böyle çılgınca düşünceler beslemedik ve daima, devrimimizin, bütün ülkelerin işçileri tarafından desteklendiği zaman muzaffer olacağını söyledik. Gerçekten, onlar bu desteği yarı yarıya sağladılar: Çünkü bize kalkan elleri zayıflattılar ve böylelikle bize yardımcı oldular.

1920'de RKP(B)'nin Moskova Komitesi tarafından *Partinin Bugünkü Çalışmasının Güncel Meseleleri* adlı broşürde yayınlandı.

---

(25) **Aleksinski**- 1905-1907 Devrimi sırasında Bolşevikleri destekleyen fakat sonradan karşı-devrim safına geçerek, yazılarında Lenin'e ve Bolşeviklere iftira eden bir Rus Sosyal-Demokratı. (Ed.)

BÖLÜM XIV

RKP(B)'NİN MOSKOVA ÖRGÜTÜ MİLİTANLARININ BİR TOPLANTISINDA YAPILAN KONUŞMADAN
6 Aralık 1920

Şimdi ekonomiye geçiyorum. Almanya'dan söz ederken ekonomi meselesiyle karşılaştık. Almanya'nın Versay Barışından sonra ekonomik açıdan varlığını sürdürmesi olanaksızdır; keza tüm yenik ülkelerin. Örneğin eski sınırlarıyla Avusturya-Macaristan olan ülkenin bazı kesimleri şimdi galip devletlere ait olmakla birlikte, Versay Anlaşması altında yaşaması olanaksızdır. Bu ülkeler, Orta Avrupa'da çok büyük ekonomik ve teknik güce sahip bir grup oluşturuyorlar. Ekonomik açıdan hepsi, dünya ekonomisinin onarılması için gereklidir. Eğer, 23 Kasım tarihli İmtiyazlar Kararnamesini[26] tekrar tekrar ve dikkatle okuyacak olursanız, dünya ekonomisinin

(26) Halk Komiserleri Konseyi'nin "İmtiyazlar İçin Genel Ekonomik ve Hukuki Şartlar" Kararnamesi 23 Kasım 1920'de yayınlandı. (Ed.)

önemi üzerinde durduğumuzu göreceksiniz. Bunu bir amaçla yapıyoruz. Doğru olduğu da kuşkusuz. Dünya ekonomisinin onarılması için Rus hammaddelerinin kullanılması gereklidir. Onlarsız olamaz –bu ekonomik olarak doğrudur. Bunu, su katılmadık bir burjuva, şeylere tamamen burjuva açısından bakan bir ekonomi öğrencisi bile kabul ediyor. Bu adam, *Barışın Ekonomik Sonuçları*'nın yazarı Keynes'tir. Bir malî şöhret olarak bütün Avrupa'yı dolaşan Vanderlip de, savaşta israf edildiği için dünyada pek az hammadde kalmış olması nedeniyle dünya ekonomisinin onarılamayacağını kabul ediyor. Rusya'ya dayanılması gerektiğini söylüyor. Ve şimdi Rusya çıkıyor ve dünyaya şunu ilan ediyor: Uluslararası ekonomiyi onarmayı yükümleniyoruz; işte planımız. Bu, sağlam ekonomidir. Bu dönemde Sovyet hükümeti güçlenmiştir; güçlenmekle kalmamış, tüm dünya ekonomisinin onarılması için bir plan öne sürmüştür. Uluslararası ekonominin bir elektrifikasyon planı yoluyla onarılması bilimsel olarak sağlamdır. Planımızla, hiç kuşkusuz, yalnız bütün işçilerin değil, gözlerinde "o korkunç Bolşevik terörcüleri" falan filan olmamıza rağmen, aklı başında kapitalistlerin de sempatisini kazanacağız. Dolayısıyla ekonomik planımız doğrudur. Bu planı okuduklarında bütün küçük-burjuva demokratları bizden yana olacaklar; çünkü, emperyalistler birbirlerini yerken mühendis ve iktisatçıların hiçbir itiraz getirmedikleri bir plan var ortada. Ekonomi alanına giriyoruz ve dünyaya olumlu bir inşa programı sunuyoruz. Ekonomik düşüncelere dayanan ufuklar açıyoruz. Rusya'nın, eskiden kural olduğu gibi, öteki ülkelerin ekonomisini yıkmak için bencil bir planla değil, bu ülkelerin ekonomisini bütün dünyanın çıkarları doğrultusunda onarma yolu olarak gördüğü ufuklardır bu.

Biz, meseleyi anti-kapitalist düzeye getiriyoruz. Akılcı bir ekonomik temel üzerinde tüm dünyayı inşa etmeyi yükümlendiğimizi söylüyoruz. Bu düşüncenin, doğru bir düşünce olduğuna kuşku yoktur. Modern makinalarla ve bilimin yardımıyla, gerektiği gibi çalışmaya girişirsek tüm dünya ekonomisinin derhal onarılabileceğine kuşku yoktur.

Hakim sınıfa: "Siz kapitalistler bir işe yaramazsınız. Siz yıkıma giderken biz kendi yolumuzca inşa ediyoruz. Öyleyse baylar, bizimle anlaşmanın zamanı değil mi?" derken, bir çeşit endüstriyel propaganda yapıyoruz. Dünyanın bütün kapitalistleri, istemeyerek de olsa, şöyle cevap vermek zorunda kalacaklardır: "Evet, galiba öyle. Haydi bir ticaret anlaşması imzalayalım."

İngilizler şimdiden bir taslak hazırlayıp gönderdiler. Tartışılıyor. Yeni dönemlere giriyoruz. Emperyalistlerin savaş tertipleri boşa çıktı. Şimdi ekonomik alanda dövüşmek zorundalar. Bunu çok iyi anlıyoruz. Savaşın bitmesi ve barışın gelmesiyle, kapitalist kurdun sosyalist kuzu ile birlikte yatacağını hiçbir zaman hayal etmedik. Hayır. Ama, onların bizimle ekonomik alanda dövüşmek zorunda kalmış olmaları ileriye doğru atılmış muazzam bir adımdır. İmtiyazları dünya ekonomisi açısından ele alarak onlara bir dünya programı sunduk. Bu, ekonomi açısından tartışma götürmez. Ulusal ekonomiyle biraz ilgisi olan hiçbir mühendis ya da tarımcı (agronomist) bunu inkâr edemez. Bir çok kapitalist, Rusya olmaksızın istikrarlı bir kapitalist devletler sistemi olamayacağını söylüyor. Ne var ki biz, değişik bir plana dayalı ve dünya ekonomisini inşa edecek kapasitede böyle bir program getirdik. Bunun çok büyük propaganda değeri vardır. Bir tek imtiyaz imzalamasalar bile –ki ben bunu pek mümkün görüyorum–; im-

tiyazlar üzerine bütün bu konuşmaların tek sonucu, tek bir imtiyaz verilmeksizin, belirli sayıda parti toplantıları ve kararları olsa bile, biz yine kazançlı çıkacağız. Ekonomiyi yeniden inşa için bir plan öne sürmenin yanı sıra, savaşın harap ettiği bütün devletleri kazanıyoruz. Üçüncü, Komünist Enternasyonal Kongresinde, tüm dünyanın ezilen ve ezen uluslara bölünmüş olduğunu söyledim. Ezilen uluslar, yeryüzü nüfusunun en az yüzde yetmişini oluşturuyorlar. Versay Barışı, bunlara yüz ya da yüz elli milyon kişi daha eklemiştir.

Biz, bugün, yalnız bütün ülkelerin proletaryalarının temsilcileri değil, aynı zamanda ezilen halkların da temsilcileriyiz. Geçenlerde Komünist Enternasyonal'in *Narodi Vostoka* adlı bir dergisi çıktı. Komünist Enternasyonal'in Doğu halkları için ortaya attığı şu sloganı taşıyor: "Bütün ülkelerin işçileri ve ezilen halklar, birleşin!". Bir yoldaş, "Yürütme Komitesi, sloganların değiştirilmesi için ne zaman emir verdi?" diye sordu. Gerçekten de, ben öyle bir emir verildiğini hatırlamıyorum. Elbette, değişiklik, *Komünist Manifesto* açısından yanlıştır, ama *Komünist Manifesto* tümüyle farklı koşullar altında yazılmıştı. Bugünkü politika açısından bakıldığında değişiklik doğrudur. İlişkiler gerginleşmiştir. Bütün Almanya kaynıyor, keza bütün Asya. Devrimci hareketin Hindistan'da nasıl gelişmekte olduğunu okudunuz. Çin'de Japonlara ve Amerikalılara karşı şiddetli bir nefret var. Almanya'da Antant'a karşı öyle kızışmış bir nefret duyuluyor ki, ancak Alman işçilerinin kendi kapitalistlerine duyduğu nefreti görenler anlayabilir. Bunlar, sonuç olarak Rusya'yı yeryüzünün ezilen nüfusunun tüm kitlesinin doğal temsilcisi yapmıştır. Olaylar, halklara dikkatlerini Rusya'ya çevirmeyi öğretiyor. Gürcistan'daki bir Menşevik gazete, geçen-

lerde şöyle yazıyordu: "Dünyada iki güç var: Antant ve Sovyet Rusya." Menşevikler nedir? Esen rüzgara göre hareket eden kimseler. Biz, uluslararası planda zayıfken "Kahrolsun Bolşevikler" diye bağırıyorlardı. Biz biraz güçlenmeye başlayınca, "Tarafsızız" diye bağırdılar. Şimdi, düşmanlarımızı yenmiş olduğumuz için "Evet, iki güç var" diyorlar.

İmtiyazlar kararnamesinde biz, bütün insanlık adına, dünya ekonomik güçlerinin, nerede hammadde varsa kullanılarak onarılması için ekonomik bakımdan kınanmayacak bir programla çıkıyoruz. Bizim için önemli olan, hiçbir yerde açlık olmamasıdır. Siz kapitalistler açlığı ortadan kaldıramazsınız; ama biz yapabiliriz bunu. Biz, yeryüzü nüfusunun yüzde yetmişi adına konuşuyoruz. Bu, kesinlikle etkili olacaktır. Sonuç ne olursa olsun, projeye ekonomi açısından hiçbir itiraz yapılamaz. İmtiyazlar imzalansa da imzalanmasa da, önemli olan ekonomik yöndür.

Gördüğünüz gibi, biraz uzun bir giriş yapmak ve imtiyazlarm yararlarını göstermek zorunda kaldım. Elbette, imtiyazlar bizim için, mal elde etmenin bir yolu olarak da önem taşır. Bu tartışmasız doğrudur. Ama başta gelen şey politik yöndür. Sovyetler Kongresi toplandığı sıralarda, elinize altı yüz sayfalık bir kitap geçmiş olacak: Rusya'nın elektrifikasyonu planı. Bu plan, önde gelen tarımcılar ve mühendisler tarafından hazırlandı. Yabancı sermaye ve üretim araçları olmaksızın bunun gerçekleştirilmesini çabuklaştıramayız. Ama yardım istiyorsak karşılığını ödemek zorundayız. Şimdiye kadar kapitalistlerle savaşıyorduk; bizi ya boğazlayacaklarını ya da yirmi milyar ödemek zorunda bırakacaklarını söylüyorlardı. Ne var ki, bizi boğazlayacak durumda değiller; biz de borçları ödeyecek değiliz. Şimdilik, bir soluklanma

sürecini yaşıyoruz. Ekonomik yardıma ihtiyacımız olduğu sürece, onlara bunun karşılığını ödemeye hazırız –biz meseleyi böyle koyuyoruz; başka bir koyuş biçimi ekonomik bakımdan sağlıksız olur. Rusya, endüstriyel bir yıkıntı durumunda; savaştan önce olduğundan on kat ya da daha fazla kötü. Üç yıl önce bize, tüm kapitalist dünyaya karşı üç yıl savaşacağımız söylenseydi, buna inanmazdık. Bugün söylenecek olan ise, savaş öncesi ulusal zenginliğin onda biriyle ekonomiyi onarmamızın çok daha güç bir görev olduğudur. Gerçekten de, savaşmaktan daha zor bu. İşçi sınıfı kitlelerinin ve toprak sahiplerine karşı kendilerini savunan köylülerin coşkularının yardımıyla savaşabiliyorduk. Bugün sorun, toprak sahiplerine karşı savunma değil, ekonomik hayatı köylülerin alışık olmadığı çizgilerde onarmaktır. Burada zafer, coşkuya, atılganlığa ve fedakarlığa değil, günbegün yapılan tekdüze, küçük ve basit çabalara dayanacaktır. Hiç kuşkusuz, bu çok daha güç bir meseledir. İhtiyacımız olan üretim araçlarını nereden sağlayacağız? Amerikalıları çekmek için ödeme yapmak zorundayız; onlar iş adamları. Peki neyle ödeme yapacağız? Altınla mı? Ama biz, sağa sola altın saçamayız. Çok az altınımız kaldı. Elektrifikasyon programımıza bile yetecek kadar altınımız yok. Programı hazırlayan mühendis, bunu gerçekleştirebilmemiz için en az bir milyar yüz milyon altın rubleye ihtiyacımız olduğunu hesapladı. Bu kadar altın stokumuz yok. Hammadde olarak da ödeme yapamayız, çünkü daha kendi halkımızın tümünü doyuramadık. Halk Komiserleri Konseyinde İtalya'ya yüz bin *pud*[27] tahıl verilmesi meselesi çıktığı zaman, Halk Besin Komiseri kalkıp itiraz ediyor. Her tren dolusu tahıl için pazarlık ediyoruz. Tahıl olmadan dış ticareti geliştiremeyiz. Ne

(27) 1 **pud** = 16.358 kg.-(Çev.)

vereceğiz o zaman? Çöp mü? Onlarda kendilerine yetecek kadar çöp var zaten. Tahılla ticaret yapalım diyorlar. Ama biz onlara tahıl veremiyoruz. Onun için de, meseleyi imtiyazlar yoluyla çözmeyi teklif ediyoruz.

Şimdi ikinci noktaya geçiyorum. İmtiyazlar yeni tehlikeler yaratır. Konuşmanın başında söylediğim bir şeyi belirteceğim; sıra neferlerinden, işçi sınıfı kitlelerinden bir feryat yükseliyor: "Kapitalistlere teslim olmayın; onlar zeki ve düzenbazdır." Bunu duymak güzel, çünkü bu, kapitalistlerle dişe diş savaşacak olan geniş kitlelerin geliştiğine işarettir. Yoldaş Stepanov'un pedagojik çizgiler üzerinde planladığı makalelerinde (önce imtiyazlara karşı bütün neden ve kanıtları sırala, ondan sonra da kabul edilmeleri gerektiğini söyle. Ama bazı okuyucular, yazıların güzel bölümüne gelmeden imtiyazların gereksizliğine ikna olarak okumayı bırakabilirler) bazı sağlam düşünceler var. Ama İngiltere'ye imtiyaz vermememiz gerektiğini, çünkü bunun, buraya bir Lockhart'ın[28] gelmesi demek olduğunu söyleyince, ona katılamıyorum. Çeka'nın şimdiki kadar etkili olmadığı, daha çocukluğunu yaşadığı bir dönemde Lockhart'la başa çıktık. Üç yıl savaştan sonra casusları yakalayamıyorsak, söylenecek tek şey böyle kimselerin devleti yönetme sorumluluğunu almamalarıdır. Biz, çok daha güç sorunları hallediyoruz. Örneğin, bugün Kırım'da üç yüz bin burjuva var. Bunlar, gelecekteki vurgunculuğun, casusluğun ve kapitalistlere her türlü yardımın kaynağıdır. Ama biz, onlardan korkmuyoruz. Onları alıp dağıtacağımızı ve eriteceğimizi, onlara boyun eğdireceğimizi söylüyoruz.

Bundan sonra kalkıp, çeşitli imtiyazlarla ilgili

(28) **Lockhart**- Ekim Devriminden sonra Moskova'da karşı-devrimci bir isyan örgütlemeye kalkışan İngiliz Elçisi. Bu olay üzerine tutuklandı. (Çev.)

olarak ülkemize gelecek yabancıların bizim için bir tehlike olacağını ya da onları denetim altında tutamayacağımızı söylemek gülünçtür. Öyleyse neden başladık bütün bu işlere? Öyleyse neden devleti yönetme sorumluluğunu aldık? Burada görev tamamen örgütsel bir görevdir ve üzerinde uzun boylu durmaya değmez.

Elbette, imtiyazların barış anlamına geldiğini düşünmek büyük bir hata olur. Böyle bir şey yok. İmtiyazlar yeni bir savaş biçiminden başka bir şey değildir. Avrupa bize karşı savaş açtı; şimdi savaş yeni bir alana geçiyor. Önceden savaş, emperyalistlerin bizden kat be kat güçlü olduğu askerî alanda yürütülüyordu. Onların sahip olduğu makinalı tüfekler ve toplarla bizim sahip olduklarımızı, onların hükümetlerinin seferber edebileceği askerle bizim hükümetimizin seferber edebileceği askeri sayacak olursanız, bu hesapla bizim kesinlikle on beş günde ezilmemiz gerekirdi. Yine de, bu alanda başarı sağladık. Dövüşü sürdürmeyi kabul ediyor ve ekonomik savaşa geçiyoruz. Her imtiyaz alanının, her kare imtiyaz toprağının yanında bizim karemizin, sonra tekrar onların karesinin bulunmasını kesinlikle şart koşuyoruz. Bizim olanı, onlarınkinin yanına koyarak onlardan örnek tesislerin nasıl örgütleneceğini öğreneceğiz. Bunu beceremeyeceksek hiçbir şey konuşmakta yarar yok. Bugün, modern aletleri kullanmak kolay iş değildir. Biz, bunları kullanmasını pratik içinde öğrenmek zorundayız. Bu, size hiçbir okulun, üniversitenin ya da kursun öğretemeyeceği bir şeydir. Bunun için dama tahtası sistemine göre imtiyazlar veriyoruz. Gelin, işi öğrenin.

İmtiyazlardan muazzam bir ekonomik kazanç sağlayacağız. Elbette, kapitalistlerin oturacağı alanlar yaratılınca, onlar kendi kapitalist göreneklerini

de beraberlerinde getirecekler ve köylülüğün moralini bozmaya çalışacaklardır. Biz uyanık olmalı ve her adımda, kendi komünist karşı-etkimizi uygulamalıyız. Bu da bir çeşit savaştır. İki yöntem arasında; komünist ve kapitalist iki ekonomik ve politik sistem arasında bir düellodur. Güçlünün biz olduğumuzu ispatlayacağız. Bize deniyor ki; "Çok güzel, dış cephede başarılı oldunuz. Peki, inşaya başlayın, buyrun ve yapın. Göreceğiz bakalım kim kazanacak..." Elbette, bu zor bir görevdir, ama biz, sosyalizmde örnekle kabul ettirme gücü olduğunu söylemiştik ve hâlâ söylüyoruz. Baskı, hakimiyetini geri getirmek isteyenlere karşı geçerlidir. Ama, bugünkü aşamada, şiddetin önemi bitiyor. Bundan sonra geçerli olan yalnızca etki ve örnektir. Komünizmin önemini pratikte, örnekle göstermeliyiz. Hiç makinamız yok, savaş bizi yoksullaştırdı ve Rusya'yı ekonomik kaynaklarından yoksun bıraktı. Ama biz bu düellodan korkmuyoruz, çünkü bize her bakımdan yararlı olacaktır.

Bu savaşta da bir santim bile gerilemeyeceğiz. Bu savaş, bizim için her bakımdan yararlı olacak. Belli bir dolaylı barış güvencesi bulunmasını bir yana bırakalım, yalnızca eski savaştan bu yenisine geçmek bir kazanç olacaktır. *Pravda*'nın pek zayıf aktardığı toplantıda, savaştan barışa geçtiğimizi ama savaşın tekrar geleceğini unutmadığımızı söylemiştim. Kapitalizm ve sosyalizm yanyana var oldukça barış içinde yaşayamazlar: Ya biri ya öteki kesin zafer kazanacak, ya Sovyet Cumhuriyeti ya da dünya kapitalizmi için cenaze töreni yapılacaktır. Bugün için savaşı tatil ettik. Fakat kapitalistler savaş çıkarmak için bahaneler arayacaklardır. Teklifimizi kabul eder ve imtiyazlar için anlaşmaya varırlarsa, o zaman bu bahaneleri bulmak onlar için daha güç olacak. Bir yandan, savaş halinde en iyi koşullara sahip olacağız, öte

yandan savaş çıkarmak isteyenler imtiyaz almayı kabul etmeyeceklerdir. İmtiyazların varlığı, savaşa karşı ekonomik ve politik bir engeldir. Bizimle savaşmak isteyen devletler, imtiyaz aldıkları takdirde bunu yapamayacaklar. Bu, onları bağlayacaktır. Bu durum bizim için o kadar büyük değer taşır ki, kapitalistlere ekonomik yardım karşılığında yapacağımız ödemeler, üstelik kendimizin yapamayacağı üretim araçları sayesinde ödeyeceğimiz için, bizi hiç korkutmayacaktır. Kamçatka için, kendimize sadece yüzde iki alarak yüz bin *pud* petrol üzerinden ödeme yapacağız. Tamamını ödemezsek, iki *pud*'u bile alamayacağız. Bu çok aşırı bir fiyattır. Ama kapitalizmle Bolşevizm arasında bir çatışma tehlikesi açısından bakıldığında, imtiyazların savaşın sürdürülmesi, ama değişik bir alanda sürdürülmesi olduğu söylenebilir. Düşmanın her adımına dikkat etmek gerekecektir. Her türlü yönetim, denetim, etki ve eylem gerekecektir. Bu da bir savaştır. Çok daha büyük bir savaşta dövüştük. Bu savaşta ise, öncekinden daha büyük sayıda insan seferber edeceğiz. Bu savaşta, bütün emekçi halk tek vücut halinde seferber olacaktır. Onlara şu söylenecek, şunu anlamaları istenecektir: "Eğer kapitalizm şunu ya da bunu yapıyorsa, kapitalistleri deviren siz işçiler ve köylüler en az onlar kadar yapmalısınız. Öğrenmelisiniz!"

Sovyetlerin kapitalistlere yetişeceğine ve onları geçeceğine ve kazancımızın sadece ekonomik bir kazanç olmayacağına eminim. Elimize zavallı bir yüzde iki geçecek –çok az gerçekten, yine de hiç yoktan iyi.– Fakat buna karşılık bilgi ve eğitim alacağız; pratik bilgi olmadan hiçbir okul ya da üniversite beş para etmez. Broşüre ekli haritadan göreceksiniz; Milyutin yoldaş size, esas olarak uzak bölgelerde imtiyaz verildiğini gösterecek. Avrupa Rusyasında yetmiş milyon

desyatin[29] kuzey ormanı toprağı var. Bunun yaklaşık olarak on yedi milyon *desyatini* imtiyazlar için ayrılıyor. Kereste girişimlerimiz dama tahtası biçiminde hazırlanmıştır; bu ormanlar Batı Sibirya ile Uzak Kuzey'de bulunuyor. Kaybedeceğimiz bir şey yok. Başlıca girişimler, muazzam servete sahip bulunan Batı Sibirya'dadır. Biz, on yılda bunların yüzde birini yapamayız. Ama, yabancı kapitalistlerin yardımıyla onlara, diyelim bir tek maden vermekle, kendi madenlerimizi işletebileceğiz. İmtiyazları verirken, yer seçimini biz yapıyoruz.

Denetim açısından imtiyazlar nasıl örgütlenmelidir? Onlar, köylülüğümüzün kitlelerimizin moralini bozmaya çalışacaklardır. Doğası itibariyle küçük bir efendi olan köylü, bizim caniyane bir şey saydığımız ticaret özgürlüğüne eğilimlidir. Bu, devletin mücadele etmesi gereken bir mesele. Burada bizim görevimiz, kapitalist sisteme karşı sosyalist ekonomi sistemini çıkarmaktır. Bu da, kesin çarpışma vermemiz gereken bir savaş olacaktır. Kötü mahsul, yem yokluğu ve canlı hayvan kaybının sıkıntısını çekiyoruz. Öte yandan geniş toprak parçaları işlenmemiş duruyor. Bir kaç gün içinde, mümkün olan en geniş ekim ile tarımda mümkün olan en büyük düzelmeyi gerçekleştirmek için her türlü çabanın gösterilmesini öngören bir karar çıkacak.

İkinci olarak, yeteri kadar çekim hayvanımız ve aletlerimiz olmadığı için süremediğimiz bir milyon *desyatin* bakir toprağımız var. Halbuki bu toprak, traktörle istenilen derinlikte sürülebilir. Dolayısıyla bu toprağı kiraya vermek bizim yararımızadır. Ürünün yarısını, hatta üçte ikisini versek bile kazançlı çıkan biz olacağız. Bize yol gösteren politika budur ve

(29) 1 **desyatin** = 1.093 hektar. (Çev.)

bence, eylemlerimiz sadece ekonomik endişeler ve dünya ekonomisinin eğilimiyle değil, aynı zamanda kapsamlı politik düşüncelerle yönetilmelidir. Meseleye herhangi bir başka yaklaşım dar görüşlü bir yaklaşım olur. Eğer sorun imtiyazların ekonomik bakımdan yararlı ya da zararlı olduğu sorunuysa, cevap ekonomik yararların tartışma götürmez olduğudur. İmtiyazlar olmadan, programımızı ve ülkemizin elektrifikasyonunu gerçekleştiremeyeceğiz. İmtiyazlar olmadan, ekonomik hayatımızı on yılda onarmak imkansız olacak. Ama bir onardık mı, sermayeye karşı yenilmez olacağız. İmtiyazlar kapitalizmle barış anlamına değil, yeni bir alanda savaş anlamına gelir. Topların ve tankların savaşı, yerini ekonomik savaşa bırakıyor. Bunun yeni güçlükler ve tehlikeler taşıdığı doğrudur, ama onların da üstesinden geleceğimize eminim. İmtiyazlar meselesi böyle konulduğu takdirde, Partili yoldaşlarımızın büyük çoğunluğunu imtiyazların gerekliliği konusunda ikna edebileceğimize inanıyorum. Sözünü ettiğim içgüdüsel endişe, yaklaşan ekonomik savaşta bize daha çabuk bir zafer sağlayacak bir itici güç haline dönüştüreceğimiz iyi ve sağlıklı bir duygudur.

İlk defa 1923'te yayınlandı.

İMTİYAZLAR ÜZERİNE
Sovyetler Sekizinci Kongresinde RKP(B) Grubuna Verilen Rapor
21 Aralık 1920

Yoldaşlar, imtiyazlar üzerine tartışmanın ilk önce Parti grubunda yapılmasını tercih etmekle çok doğru bir karar aldığınız kanısındayım. Bildiğimiz kadarıyla, imtiyazlar meselesi her yerde; sadece Parti çevrelerinde ve işçi sınıfı kitlelerinde değil, aynı zamanda köylü kitleleri içinde de büyük çapta endişe ve hatta telaş yaratmıştır. Bu yılın 23 Kasım'ında çıkarılan kararnameden bu yana, çeşitli konular üzerinde yapılan toplantıların çoğunda en çok ortaya atılan ve yazılı olarak verilen soruların imtiyazlarla ilgili olduğu görülmektedir. Bu soruların olduğu kadar, konu üzerinde yapılan konuşmaların da taşıdığı genel havanın "kendi kapitalistlerimizi defettik, şimdi başkalarını kabul etmek istiyoruz" şeklinde bir endişe havası yarattığını bütün yoldaşlar belirttiler.

İnanıyorum ki bu endişe; sadece Partili yoldaşların değil başka birçok kimsenin imtiyazlar konusunda gösterdiği bu yaygın ilgi, üç yıllık inanılmayacak kadar güç mücadele içinde işçi-köylü devlet iktidarının ne kadar güçlendiğini ve kapitalistlerle olan deneyimizin zihinlerimizde geniş kitlelere işçi-köylü devlet iktidarının imtiyazlar olmadan da yürüyebileceğini düşündürecek derecede yerleştiğini gösteren olumlu bir işarettir. Kitleler aynı zamanda, dehşetli bir ihtiyaç olmadığı sürece, kapitalistlerle her hangi bir ilişkiye girmekten kaçınacak kadar iyi bir ders aldıkları düşüncesindedirler. Aşağıdan gelen bu tür bir denetim, kitlelerden doğan bu tür bir endişe, bizimle kapitalistler arasındaki ilişkilerin kitleler tarafından çok uyanık bir dikkatle izlendiğini gösteriyor. Bu bakımdan, bu endişeyi kitlelerin duygusunu ortaya koyan birşey olarak mutlaka memnunlukla karşılamamız gerektiğine inanıyorum.

Ne var ki imtiyazlar meselesinde sadece bu devrimci içgüdüyle yönetilemeyeceğimiz sonucuna varacağımız kanısındayım. Meselenin bütün yönlerini tahlil ettiğimiz zaman, benimsediğimiz politikanın, imtiyazlar teklif etme politikasının doğru politika olduğunu göreceğiz. Kısaca söyleyeyim ki raporumun ana konusu –daha doğrusu kısa bir süre önce Moskova'da önde gelen birkaç yüz yürütme görevlisiyle yaptığım konuşmanın bir tekrarı, çünkü rapor hazırlamadım ve size sunamayacağım–; bu konuşmanın ana konusu iki önermeye kanıt getirmektir: Birincisi, herhangi bir savaş-barış zamanı politikasının başka yollarla sürdürülmesidir; ikincisi, vermekte olduğumuz, vermek zorunda kaldığımız imtiyazlar savaşın başka bir biçimde, başka araçlar kullanılarak sürdürülmesidir. Bu iki önermeyi ispatlamak için, daha doğrusu sadece ikincisini çünkü birincisi özel

bir ispat gerektirmiyor, meselenin politik yönünü ele alarak başlayacağım. Bugünkü emperyalist devletler arasında varolan ve bugünkü dış politikamızın kavranmasında önem taşıyan ilişkiler ile bu politikayı benimsememizin nedenleri üzerinde duracağım.

Amerikalı Vanderlip, Halk Komiserleri Konseyine gönderdiği mektupta Cumhuriyetçilerin (bankacılık çıkarlarının partisi olan ve kurtuluş için Güney Eyaletlerine karşı verilen savaşa ait anılarla ilişkisi bulunan Amerika Cumhuriyetçi Partisi üyelerinin) o sırada iktidarda olmadıklarını söylüyordu. Bunu, Cumhuriyetçilerin kazanacaklarını (ki kazandılar) ve Mart'ta kendi başkanlarına sahip olacaklarını umut ettiği Kasım seçimlerinden önce yazmıştı. Vanderlip şöyle devam ediyordu: Cumhuriyetçilerin politikası, Amerika'yı Avrupa'nın işlerine bulaştıran hataları tekrarlamayacak, Amerikalılar kendi çıkarlarını kollayacaklardı. Amerika'nın çıkarları, onları Japonya ile çatışmaya götürecek ve Japonlarla savaşa gireceklerdi. 1923'te, ABD Deniz Kuvvetlerinin İngiltere'ninkinden daha güçlü olacağını bilmek sizi ilgilendirebilir diye devam ediyordu Venderlip. Savaşmak için, onsuz modern savaş yapamayacakları petrolü denetim altında tutmaları gerekiyordu. Petrole ihtiyaçları olduktan başka, düşmanın hiç petrol almamasını da sağlayacak önlemler almak zorundaydılar. Japonya petrol bakımından kötü durumdaydı. Kamçatka'nın yakınında bir yerde petrol yatakları bulunan, (Vanderlip'in adını unutmuş olduğu) bir koy vardı. Japonların bu petrolü ele geçirmesini istemiyorlardı. Onlara bu toprağı sattığımız takdirde, Amerikalılar öyle coşacaktı ki, ABD hükümetimizi derhal tanıyacaktı. Vanderlip bunu garanti ediyordu. Toprağı satmayıp, imtiyaz teklif ettiğimiz takdirde, ABD'nin projeyi incelemeyi reddedeceğini söylemezdi ama,

Sovyet hükümetinin tanınmasını garanti edecek coşku için de bir söz veremezdi.

Vanderlip'in mektubu çok açıksözlüdür. Japonya ile savaşın çok yakın olduğunu açıkça gören bir emperyalistin bakış açısını eşsiz bir çıkarcılık felsefesiyle özetlemekte ve meseleyi açıkça ve doğrudan doğruya koymaktadır: Bizimle anlaşırsanız bundan belli yararlar sağlarsınız. Mesele şudur: Uzak Doğu, Kamçatka ve Sibirya'nın bir bölümü, Japon birliklerinin denetimi altında olduğu sürece fiilen Japonya'ya aittir ve koşullar, tampon bir devletin, Bir Uzak Doğu Cumhuriyetinin yaratılmasını gerektirmiştir. Sibirya köylülerinin Japon emperyalistlerinin elinden neler çektiğini ve Japonların Sibirya'da yaptıkları zulmü çok iyi biliyoruz. Sibiryalı yoldaşlarımız bunu biliyorlar; son çıkardıkları yayınlarda bu zulmün ayrıntıları verildi. Ne var ki, biz Japonya ile savaşa giremeyiz. Japonya ile bir savaşı sadece ertelemek değil, mümkünse ondan kaçınmak için her çabayı göstermeliyiz. Çünkü, sizin de bildiğiniz nedenlerle, bu savaş bizim gücümüzün dışındadır. Öte yandan Japonya, bizi, Pasifik Okyanusu yoluyla dünya ticaretiyle olan bağlarımızdan yoksun bırakarak büyük zararlara uğratmaktadır. Bu koşullar altında, büyüyen bir çatışma ve Amerika ile Japonya arasında yaklaşan bir çarpışma ile karşı karşıya kaldığımız zaman –çünkü, Japonya ile Amerika arasında Pasifik Okyanusu ve kıyılarına hakim olmak için on yıllardan beri çok inatçı bir mücadele süregelmekte olup, Pasifik Okyanusu'nun ve kıyılarının tüm diplomatik, ekonomik ve ticarî tarihi, bu mücadelenin gelişmekte olduğunu gösteren ve Amerika ile Japonya arasında bir savaşı kaçınılmaz kılan işaretlerle doludur– üç yıldır içinde bulunduğumuz duruma geri dönüyoruz: Biz, askerî bakımdan bizden çok güçlü olan, Sovyet Cum-

huriyetine karşı kini arttırmak için her türlü ajitasyon ve propagandayı yapan ve askerî müdahalede bulunmak, kendi deyimleriyle Sovyet iktidarını boğazlamak için bir fırsat çıkarsa, bunu asla kaçırmayacak olan emperyalist ülkelerle çevrili bir Sosyalist Cumhuriyetiz.

Bunu aklımızda tutarak, son üç yılın tarihine, Sovyet Cumhuriyetinin uluslararası durumu açısından göz atacak olursak, dayanabilmemizin ve bizim beyaz muhafızların da desteklediği eşi görülmedik bir güç ittifakı olan Antant'ı yenilgiye uğratabilmemizin tek nedeninin, bu güçler arasında birlik bulunmaması olduğu açıklık kazanır. Biz bugüne kadar, yalnızca emperyalist devletler arasındaki derin anlaşmazlık sayesinde muzaffer olduk. Bu anlaşmazlık taraflar arasında tesadüfî ve dahilî bir ayrılık değil, toprak ve sermayede özel mülkiyete dayanan ve yağmacı bir politika izlemek zorunda kalan emperyalist ülkeler arasında varolan ve Sovyetlere karşı güçlerini birleştirmelerini engelleyen, ekonomik çıkarların kökleşmiş ve silinmez çatışmasını ifade eden bir anlaşmazlıktı. Sibirya'nın neredeyse tümünü denetim altında tutan ve tabii, Kolçak'a her zaman için yardım edebilecek durumda olan Japonya'yı alalım. Onun, bu yardımı yapmamasının ana nedeni, çıkarlarının Amerikalılardan köklü bir biçimde ayrılması ve ABD sermayesinin ekmeğine yağ sürmek istememesidir. Bu zaafı bildiğimizden, kendimizi güçlendirmek ve Japonya ile Amerika'nın bize karşı anlaşması olasılığını geciktirmek için aralarındaki bu düşmanlıktan yararlanmaktan başka bir politika izleyemezdik. Ki bu anlaşma ihtimali bir ara ortaya çıktı: Amerikan gazeteleri, Kolçak'ı desteklemeye söz veren bütün ülkeler arasında yapılan bir anlaşmanın

metnini yayınladılar.[30]

Bu anlaşma başarısız kaldı tabii. Ancak ilk fırsatta canlandırılması için çaba gösterilmesi de olanaksız değildir. Komünist hareket derinleşip heybet kazandıkça, Cumhuriyetimizi boğazlamak için girişilecek çabalar da artacaktır. Bizim, emperyalist devletler arasında bir anlaşmayı engellemek ya da geçici bir süre olanaksız kılmak için, onların anlaşmazlıklarından yararlanma politikamız buradan çıkıyor. Bu, üç yıldır politikamızın temel çizgisi olmuştur. Bu çizgi, Brest-Litovsk barışının imzalanmasını gerektirdiği gibi, Bullitt'le, bizim için çok az yararı olan bir barış anlaşmasıyla bir ateşkes anlaşmasının imzalanmasını da gerektirmiştir. Bu politik tavır çizgisi, şimdi imtiyazlar vermemiz için yapılan bir teklife sarılmamızı emrediyor. Bugün, Japon birlikleri tarafından tutulduğu için, zaten gerçekte bizim olmayan Kamçatka'yı Amerika'ya veriyoruz. Şu anda Japonya ile savaşacak durumda değiliz. Amerika'ya, ekonomik olarak işletmesi için, hiçbir kara ve deniz kuvvetimizin bulunmadığı ve gönderemeyeceğimiz bir yeri veriyoruz. Bunu yaparken, Japon emperyalizmine karşı ve burnumuzun dibindeki bir burjuvaziye; Uzak Doğu Cumhuriyeti üzerindeki denetimini hâlâ sürdüren Japon burjuvazisine karşı, Amerikan emperyalizmini çıkarıyoruz.

Bu nedenle, imtiyaz görüşmelerinde, bizi esas ilgilendiren politik çıkarlardı. Dahası, son günlerdeki olaylar, imtiyazlar üzerine sadece görüşmeler yapılmış olmasından bile bizim kazançlı çıktığımızı çok açık göstermiştir. Henüz imtiyaz vermiş değiliz; Ame-

(30) Lenin burada, Antant Yüksek Konseyinin 26 Mayıs 1919'da Kolçak'a gönderdiği ve Fransız, İngiliz, İtalyan, Amerikan ve Japon hükümetlerinin Kolçak'ı desteklemeye ve O'nu "Bütün-Rusya Hükümeti"nin başı olarak tanımaya hazır olduklarını bildiren notaya atıfta bulunuyor. (Ed.)

rika başkanı görevi alıncaya kadar da –ki bu, Mart' tan önce olmayacak– veremeyeceğiz; ayrıca ayrıntılar tesbit edilirken anlaşmadan vazgeçmek olasılığını da saklı tutuyoruz.

Dolayısıyla, şu çıkıyor ki, bu meselenin gerçek değeri politik çıkarında yatmakta ve ekonomik çıkar ikincil kalmaktadır. Elimize geçen gazetelerdeki yazılar bizim kazançlı çıktığımızı gösteriyor. Vanderlip'in kendisi, imtiyaz planının bir süre için, Cumhuriyetçi Parti seçimleri kazanıncaya kadar gizli tutulmasında ısrar etti. Biz, gerek onun mektubunu gerekse ilk taslağın tümünü yayınlamamayı kabul ettik. Ne var ki, böyle bir sırrın uzun boylu saklanamayacağı ortaya çıktı. Vanderlip Amerika'ya döner dönmez çeşitli türden açıklamalar başladı. Seçimlerden önce Harding başkan adayıydı; şimdi seçilmiş bulunuyor. Aynı Harding, Sovyetlerle Vanderlip vasıtasıyla temasta olduğu haberini basında yalanladı. Bu yalanlama çok açıktı ve hemen hemen şöyleydi: Ben Vanderlip'i bilmem, Sovyetlerle bir ilişki tanımam. Bu yalanlamanın ardındaki neden çok açıktır. Burjuva Amerika'da seçimler arifesinde, Harding'in Sovyetlerle bir anlaşmanın destekçisi olarak bilinmesi birkaç yüz bin oyun kaybedilmesi demek olurdu. Dolayısıyla Harding, alelacele, Vanderlip diye birini tanımadığını basında ilan etti. Ancak seçimler biter bizmez, Amerika'dan çok değişik türde haberler gelmeye başladı. Vanderlip, birkaç gazete makalesinde, Sovyetlerle anlaşmayı tamamen destekledi ve hatta bir makalede Lenin'i Washington'la kıyasladığını yazdı. Demek oluyor ki, burjuva ülkelerinde bizimle bir anlaşma yapılmasından yana propagandacılarımız var ve biz, bu propagandacıları Sovyet elçisinin şahsında ya da belirli gazeteciler arasında değil, Vanderlip gibi, en berbat cinsten sömürücülerin temsilci-

leri arasından elde etmişiz.

Önde gelen yürütme görevlilerinin bir toplantısında, şimdi size söylediklerimi söylediğim zaman, Amerika'dan yeni dönmüş ve orada Vanderlip'in fabrikalarında çalışmış olan bir yoldaş dehşete düştüğünü söyledi; Vanderlip'in fabrikalarındaki gibi bir sömürüyü başka hiçbir yerde görmemişti. Şimdi, bu kapitalist dolandırıcının şahsında, Sovyet Rusya ile ticaret ilişkilerinden yana olan bir propagandacı kazanmış bulunuyoruz. Elimize, imtiyazlar üzerine teklif edilen anlaşmadan başka hiçbir şey geçmese bile, birşeyler kazanmış olduğumuzu söyleyebiliriz. Kapitalist ülkelerin baharda Sovyet Rusya'ya karşı yeni bir savaş açma fikrinden vazgeçmediklerine dair birtakım raporlar aldık –gizli raporlar tabii–. Beyaz muhafız unsurlar, denebilir ki, bütün ülkelerde hazırlıklar yaparken, bazı kapitalist ülkelerin de ilk hazırlıklara girişmiş olduğunu öğrenmiş bulunuyoruz. Dolayısıyla, bizim temel çıkarımız, ticarî ilişkilerin yeniden kurulmasının sağlanmasında yatmaktadır ve bu amaç için, kapitalistlerin en az bir kesiminin bizim tarafımızda olması gerekmektedir.

İngiltere'de mücadele uzun zamandan beri devam ediyor. Bir tek şu olguyla mücadeleyi kazanmış bulunuyoruz: Kapitalist sömürünün en berbatını temsil edenler arasında, Rusya ile ticarî ilişkilerin canlandırılması politikasına arka çıkanlar var. İngiltere ile anlaşma –ticaret anlaşması– henüz imzalanmış değil. Krasin, şimdi Londra'da bu konuda faal bir şekilde görüşmeler yapıyor. İngiliz hükümeti anlaşma taslağını bize gönderdi, biz de karşı taslağımızı sunduk. Fakat, herşeye rağmen İngiliz hükümetinin görüşmeleri sürüncemede bıraktığını ve orada çok sıkı çalışan gerici bir askerî grubun ticaret anlaşmasının imzalanmasını engellediğini ve şimdiye kadar da başarı

sağladığını görüyoruz. Bizimle bu anlaşmanın imzalanması için çalışan parti ve grupları güçlendirecek herşeyi desteklemek bizim başta gelen çıkarımız ve başta gelen görevimizdir. Vanderlip'in şahsında böyle bir destekçi kazandık; bu, sırf bir tesadüf ya da Vanderlip'in çok girişken olmasından ya da Sibirya'yı çok iyi bilmesinden olmadı. Buradaki nedenler çok daha derinde yatmakta olup, büyük sayıda sömürgelere sahip olan İngiliz emperyalizminin çıkarlarının geliştirilmesiyle bağlantılıdır. Amerikan ve İngiliz emperyalizmleri arasındaki bu çatlak derindir ve kendimizi buna dayandırmak bizim için zorunlu bir görevdir.

Vanderlip'in Sibirya üzerinde özellikle bilgi sahibi olduğunu söylemiştim. Onunla yapılan görüşmeler sonuna yaklaşırken Çiçerin Yoldaş, Vanderlip'in tarafından kabul edilmesi gerektiğine, böyle bir şeyin onun Batı Avrupa'da gelecekteki faaliyetleri üzerinde mükemmel bir etki yapacağına işaret etti. Elbette, böyle bir kapitalist dolandırıcı ile görüşmeyi düşünmek bile hiç hoş birşey değildi, ama iş icabı merhum Mirbach'la[31] bile gayet nazik konuşmak zorunda kalmış olduğumdan, Vanderlip'le görüşmekten kesinlikle korkmadım. Şu ilginçtir: Karşılıklı çeşitli latifelerden sonra, Vanderlip şaka yapmaya başladı ve Amerikalıların aşırı pratik insanlar olduklarını, kendilerine söylenen hiçbir şeye gözleriyle görmedikçe inanmadıklarını söyledi. Kendisine, yarı şaka, "Sovyet Rusya'da işlerin ne kadar iyi olduğunu artık gördüğünüze göre, Amerika'da da aynı şeyi başlatabilirsiniz" dedim. Bana İngilizce değil, Rusça cevap

(31) **Mirbach**- Moskova'daki Alman Elçisi, 1918 Temmuzunda, Sol Sosyalist Devrimcilerin karşı-devrimci ayaklanmaları sırasında, elçiliğe giren bir Sol Sosyalist tarafından, Almanya ile savaş kışkırtmak amacıyla katledildi.- (Çev.)

verdi: *"Mojet bit"*[32]. "Oo, Rusça bile biliyorsunuz", dedim. "Çok eskiden, Sibirya'da beş bin *verst*[33] dolaştım ve ülke çok ilgimi çekti." diye cevap verdi. Vanderlip'le bu şakalaşmalar, ayrılırken söylediği şu sözlerle son buldu: "Evet, Bay Lenin'in boynuzları olmadığı doğru. Bunu, Amerika'daki dostlarıma söylemeliyim." Eğer daha sonra Avrupa basınında, Sovyetlerin ilişki kurulması olanaksız bir canavar olduğu yolunda haberler çıkmamış olsaydı Vanderlip'le bu görüşme sadece gülünç bir şey olurdu. Ama, bizimle ticarî ilişkilerin yeniden kurulmasından yana olan Vanderlip'in şahsında, bu bataklığa bir taş atma fırsatı verilmişti bize.

Japonya'dan gelen haberler arasında, Japon ticarî çevrelerindeki olağanüstü telaştan söz etmeyen bir tek haber yok. Japon kamuoyu, asla kendi çıkarları aleyhinde birşey yapmayacaklarını söylüyor ve Sovyet Rusya'nın imtiyazlar vermesine karşı çıkıyorlar. Kısacası, Japonya ile Amerika arasındaki düşmanlık müthiş derinleşmekte ve böylelikle gerek Amerika'nın ve gerekse Japonya'nın üzerimizdeki baskısı kesinlikle gevşemektedir.

Yürütme görevlilerinin Moskova'daki toplantısında bu gerçeği belirtmem gerekmiş ve aşağıdaki soruya muhatap olmuştum. "Görülüyor ki" diye yazmıştı bir yoldaş, "biz, Amerika ile Japonya'yı savaşa itiyoruz, ama savaşacak olanlar işçiler ve köylülerdir. Bunlar emperyalist devletler olmakla beraber, iki devleti birbirlerine karşı, işçilerin kanının akmasına yol açacak bir savaşa itmek biz sosyalistlere yakışır mı?" "Eğer biz gerçekten işçileri ve köylüleri savaşa itiyorsak, bu cinayet olur" diye cevap verdim. Ne var ki, bütün politikamız ve propagandamız, asla

(32) Belki.- (Ed.)
(33) 1 **verst** = 1.066 km. (Çev.)

ulusları savaşa itmeye değil, savaşa son vermeye yöneltilmiştir. Tecrübe, savaşmaktan edediyen tek kurtuluş yolunun sosyalist devrim olduğunu yeterince gösterdi. Bu nedenle, bizim politikamız başkalarını savaşa bulaştıran bir politika değildir. Biz, dolaylı ya da dolaysız olarak Japonya ile Amerika arasındaki bir savaşı haklı gösteren birşey yapmadık. Bütün propagandamız ve gazete makalelerimiz, Amerika ile Japonya arasındaki bir savaşın, aynen 1914'te İngiliz ve Alman grupları arasındaki gibi bir emperyalist savaş olacağı gerçeğini ve sosyalistlerin, kendi ülkelerini savunmayı değil, kapitalist iktidarları devirmeyi, işçi devrimini düşünmeleri gerektiğini kanıtlamaya çalışıyor. Devrimi hızlandırmak için gücümüzün yettiği herşeyi yapan, fakat emperyalist haydutlar tarafından saldırıya uğrayan zayıf bir sosyalist cumhuriyet durumunda olan bize karşı birleşmelerini daha zorlaştırmak için, emperyalist haydutlar arasındaki anlaşmazlığı kullanmak doğru politika değil midir! Elbette doğru politikadır. Biz, dört yıldan beri bu politikayı izliyoruz. Brest-Litovsk Anlaşması, bu politikanın en baş ifadesiydi. Alman emperyalistleri direnirken, biz, daha Kızıl Ordu'nun bile kurulmadığı bir sırada, emperyalistler arasındaki çelişmeleri kullanarak dayanmayı başardık.

Kamçatka'yla ilgili imtiyaz politikamız ortaya çıktığı zaman da durum böyleydi. Bu tip bir imtiyaz çok istisnaîdir. Öteki imtiyazların nasıl oluştuğunu daha sonra anlatacağım. Şimdilik, sözlerimi sadece sorunun politik yönüyle sınırlıyorum. Japonya ile Amerika arasındaki ilişkilerin, imtiyazlar teklif etmenin ya da onları bir vesile olarak kullanmanın niçin bizim yararımıza olduğunu gösterdiğine işaret etmek isterim. İmtiyazlar barışçı anlaşmaların ve ticarî ilişkilerin canlandırılmasının bir nevi yeniden

kurulmasını öngörür; ihtiyacımız olan makinaları doğrudan doğruya ve geniş bir şekilde satın almaya başlamamız olasılığını öngörür. Bütün çabalarımızı bunu başarmaya yöneltmeliyiz. Bu, henüz yapılmamıştır.

İngiltere ile ticarî ilişkilerin yeniden kurulması hakkında soru soran yoldaş, bu ülkeyle yapılacak anlaşmanın imzalanmasının neden geciktiğini öğrenmek istiyor. Cevabım şudur: İmza gecikiyor çünkü, İngiliz hükümeti tereddütlü davranmaktadır. İngiltere'deki ticaret ve sanayi burjuvazisinin çoğu, ilişkilerin yeniden kurulmasından yana olup, herhangi bir savaş girişiminin büyük tehlikeleri göre almak ve devrimi hızlandırmak anlamına geldiğini açıkça farketmektedirler. Varşova üzerine yürüyüşümüz sırasında, İngiliz hükümetinin bize bir ültimatom göndererek donanmasını Petrograd üzerine göndermekle tehdit ettiğini hatırlayacaksınız. O sırada, İngiltere'nin her tarafında Eylem Komitelerinin[34] fışkırdığını ve İngiliz işçi sınıfının Menşevik liderlerinin savaşa karşı olduklarını ve buna izin vermeyeceklerini ilân ettiklerini hatırlayacaksınız. Öte yandan, İngiliz burjuvazisinin gerici kesimi ile saraydaki askerî klik, savaşın devamından yanadır. Ticaret an-

(34) Antant'ın talimatlarına uyan burjuva Polonya'nın Sovyet Rusya'ya saldırmasından kısa bir süre sonra, 10 Mayıs 1920'de Londra liman işçileri, Polonya'ya gönderilecek silâhları **Jolly George** gemisine yüklemeyi reddettiler. 1920 Ağustos'unda, İşçi Partisi ile İşçi Sendikaları Konseyinin Parlamento Komitesi, Olağanüstü Ulusal Konferans çağrısı yaptılar. Konferans, bir bölümünde şöyle dediği bir kararı kabul etti: Konfernas, hükümeti uyarır. "Örgütlü işçilerin tüm endüstriyel gücü, bu savaşı (yani, Sovyet Rusya'ya karşı savaş - Ed.) yenilgiye uğratmak için kullanılacaktır."

Konferans tarafından bir Ulusal Eylem Konseyi oluşturuldu ve kısa bir süre sonra 250 yerel Eylem Konseyi kuruldu.

Konferansın açılışından birkaç gün önce Lloyd George, Kızıl Ordu'nun Polonya sınırındaki saldırısını durdurmasını talep etmiş ve Rusya buna uymadığı takdirde İngiliz donanmasının harekete geçeceği tehdidini savurmuştu. İngiliz işçilerinin üçlü hareketi, hükümeti, savaş

laşmasının imzalanmasındaki gecikme, hiç kuşkusuz bunların etkisine bağlanabilir. İngiltere'yle bu ticarî ilişkilerin ya da ticarî ilişkiler üzerine bu anlaşmanın ayrıntılarına girmeyeceğim, çünkü konudan çok uzaklaşmış olurum. Bu nazik meselenin, kısa bir süre önce, Parti Merkez Komitesinde etraflı bir şekilde tartışılması gerekmişti. Tekrar tekrar dönmüş olduğumuz bu meseledeki politikamıza büyük bir lütufkârlık hakimdir. Şimdi hedefimiz, daha düzenli ticarete başlayabilmek ve ulusal ekonomimizin onarılması için hazırlanan kapsamlı planımızın gerektirdiği makinaları en kısa zamanda alabilmek için, İngiltere'den bir ticaret anlaşması koparmaktır. Bunu ne kadar çabuk yapabilirsek, kapitalist ülkelerden ekonomik bağımsızlığımızı sağlayan temel o kadar geniş olacaktır. Rusya'nın silahlı istilasından ağızları yanan kapitalist ülkeler, savaşı hemen yeniden başlatmayı düşünemezler. Azamî imtiyazlar pahasına da olsa, ticarî ilişkiler sağlamak için her fırsatı yakalamalı ve her çabayı göstermeliyiz. Çünkü emperyalist devletlerle uzun süreli ticarî ilişkilerde bulunabileceğimize bir an için bile inanamayız. Soluklanma süresi geçicidir. Devrimler ve büyük çatışmalar tarihinin tecrübesi bize savaşların, bir dizi savaşların kaçınılmaz olduğunu öğretiyor. Kapitalist ülkelerin yanısıra bir Sovyet Cumhuriyetinin varlığı –kapitalist ülkelerle çevrili bir Sovyet Cumhuriyeti–

planlarını yeniden gözden geçirmeye zorladı. Sovyet Rusya'ya müdahalenin baş örgütleyicilerinden biri olan Winston Churchill, anılarında şöyle diyordu: "İngiliz İşçi Partisi, İngiltere'nin Polonya'ya yapacağı herhangi bir yardıma karşı şiddetli bir ajitasyona girişmişti. ... İngiltere'nin birçok yerinde Eylem Konseyleri kuruluyordu. Polonya çöktüğü takdirde, bunun ardından gelecek kötülükler, kamuoyunda en ufak bir şekilde kavranmamıştı. Bu baskılar altında, Bay Lloyd George, Polonya hükümetine Rus şartlarının 'bağımsız bir devlet olarak Polonya'nın etnografik sınırlarını ihlal etmediğini' ve reddedildikleri takdirde, İngiliz hükümetinin Rusya'ya karşı bir harekete girişemeyeceğini bildirmek zorunda kaldı."-(Ed.)

kapitalistler için öylesine tahammül edilmez birşeydir ki, yeniden savaşa başlamak için her fırsata sarılacaklardır. Halklar emperyalist savaştan bıkmıştır ve savaşın devamı halinde öfkelerini duyuracakları tehdidini yapıyorlar. Ne var ki, kapitalistlerin birkaç yıl içinde yeniden savaşa başlamaları önlenmiş değildir. Bundan dolayı, fırsat olduğu sürece, bu fırsatı kullanmak için her çabayı göstermeli ve ticarî anlaşmalar imzalamalıyız. Burada şunları söyleyebilirim: (tutanağa geçilmesin) Komünist Enternasyonalin bir hükümet kurumu olmadığı yolundaki kesin tavrımız eninde sonunda başarıya ulaşacaktır kanısındayım. O zaman, İngiliz burjuvazisi, Üçüncü Enternasyonale karşı çıkmanın gülünçlüğünü muhtemelen daha iyi anlamak zorunda kalacaktır. Üçüncü Enternasyonal 1919 Mart'ında kuruldu. İkinci Kongresi 1920 Temmuz'unda yapıldı ve bunun ardından Moskova'da teklif edilen koşullar bütün ülkelerde kamuya açıklandı. Komünist Enternasyonale katılmak konusuda açık bir mücadele sürüyor. Komünist partilerin kurulması için örgütsel temeller her yerde mevcuttur. Bu durumda, bize, Komünist Enternasyonali başımızdan atmamız için ciddi bir ültimatom vermeye kalkışmak mazur görülemez. Ne var ki, meseleye verilen önem, ayakkabının nereyi sıktığını ve bizim politikamızda onları rahatsız eden şeyin ne olduğunu gösteriyor. Gerçi bu olmadan da, biz, politikamızda onların hoşuna gitmeyen şeylerin ne olduğunu biliyorduk. Parti toplantısında sözü edilebilecek bir diğer mesele, İngiltere'yi telaşlandıran Doğu meselesidir. İngiltere, bizim, onun Doğu'daki çıkarlarına karşı hiçbir şey yapmayacağımız hakkında güvence vermemizi istiyor. Biz böyle bir yükümlülük altına girmeyi isteriz ve buna hazırız. Örnek olarak, komünist bir kongre olan Doğu

Halkları Kongresinin, Rus Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyetinde değil, bağımsız Azerbaycan Cumhuriyetindeki Baku'da yapıldığını belirtmek isterim. İngiliz hükümetinin, bizi, İngiliz çıkarları aleyhine bir şey yapmakla suçlaması için hiçbir neden yoktur. Anayasamızı bilmedikleri için, bazen Azerbaycan Cumhuriyetini Rus Sovyet Cumhuriyetiyle karıştırıyorlar. Bu noktada kanunlarımız kesin ve açıktır; İngiliz bakanlarının yanlış yorumlarını çürütmek kolay olacaktır. Ne var ki, bu konu üzerinde hâlâ bazı ayrılıklar var. Krasin, bu iki hassas nokta üzerinde bakanlarla görüşmektedir.

Temmuz'da, Polonya kesin yenilgi tehdidi altında ve Kızıl Ordu onu ezmek üzere iken, İngiltere, aslında, Doğu'daki İngiliz çıkarlarına aykırı birşey yapmayacağımızı ya da resmî propaganda yürütmeyeceğimizi bir ilke sorunu olarak ilan etmemizi söyleyen eksiksiz bir anlaşma metni sundu. Bu, daha sonraki bir politik konferansta söylenecekti, fakat İngilizler o sırada belli bir ticaret anlaşmasını imzalamakta olduklarından, bunu da imzalayıp imzalamayacağımızı sordular. Biz de imzalarız diye cevap verdik. Bugün, böyle bir anlaşmayı imzalayacağımızı yine söylüyoruz. Politik konferans, İngilizlerin Doğu'daki çıkarlarını belirleyecek. Doğu'da bizim de belirli çıkarlarımız var; gerek olursa onları ayrıntılı olarak ortaya koyacağız. İngiltere, Temmuz teklifini terkettiğini açıkça söyleyemez, onun için işleri sürüncemede bırakıyor ve görüşmelerin gerçek yüzünü halkından gizliyor. Görüşmelerin sonucu belli değildir, bir anlaşma imzalanacağını garanti edemiyoruz. İngiltere'de ise çok güçlü olan saray ve asker çevreleri, bu anlaşmaya karşı çıkıyorlar. Ancak biz, azamî imtiyazlar teklif ediyor ve bir ticaret anlaşması imzalayarak demiryollarının ıslahı (yani lokomotif), endüstrisi-

nin onarımı ve elektrifikasyon için gerekli olan şeyleri mümkün olan süratle satın almanın bizim yararımıza olacağına inanıyoruz. Bunu başarırsak, birkaç yıl içinde öyle güçlü olacağız ki, kötünün kötüsü olsa ve önümüzdeki yıllarda silahlı bir müdahale yapılsa bile başarı sağlayamaz; çünkü şimdikinden daha güçlü bir durumda olacağız. Bizim, Merkez Komitesinde izlediğimiz çizgi, İngiltere'ye azamî imtiyazların verilmesidir. Eğer, bu baylar bizi, verdiğimiz sözü bozarken yakalayacaklarını sanıyorlarsa, ilan ederiz ki, hükümetimiz hiçbir resmî propaganda yapmayacaktır ve biz, İngiltere'nin Doğu'daki hiçbir çıkarına el uzatmak niyetinde değiliz. Bunu söylememizden bir yarar sağlamayı umut ediyorlarsa, buyursunlar denesinler; kaybeden biz olmayacağız.

Şimdi, Fransa ile İngiltere arasındaki ilişkiler meselesine geliyorum. Bunlar karışıktır. Bir yandan, İngiltere ve Fransa Milletler Cemiyetine mensupturlar ve birlikte hareket etmek zorundadırlar; öte yandan da bir gerginlik çıktığı zaman böyle davranmazlar. Kamenev yoldaş, Londra'da Krasin'le birlikte görüşmeleri yürütürken bu çok açık bir hale geldi. Fransa, Polonya'nın ve Wrangel'in[35] desteklenmesinden yanaydı, fakat İngiliz hükümeti Fransa'yı desteklemeyeceğini ilan etti. İmtiyazlar, Fransa'ya oranla İngiltere için daha kabul edilebilir şeylerdir. Çünkü Fransa hâlâ alacaklarını almayı amaçlıyor; İngiltere'de ise biraz işini bilen kapitalistler bunu artık hiç düşünmüyorlar. Bu açıdan da, İngiltere ile Fransa arasındaki ayrılığı kullanmak, bizim için yararlı olacaktır. Bu nedenle, politik olarak İngiltere'ye im-

(35) **Wrangel-** Çarlik ordusunun generali. İç Savaş boyunca Rusya'daki karşı-devrimin liderlerinden biri. 1920 Nisan'ında karşı-devrimci "Güney Rusya Silahlı Kuvvetleri"nin başkomutanı oldu. 1920 Kasım'ında kuvvetlerinin Kızıl Ordu tarafından bozguna uğratılmasından sonra yurt dışına kovuldu. (Çev.)

tiyaz teklifinde bulunmakta ısrar etmeliyiz. Halen, elimizde Uzak Kuzey'de kereste imtiyazı üzerine bir anlaşma taslağı var. İngiltere ile Fransa arasında politik bir birlik yok, ama biz öyle bir durumdayız ki, sırf onların bize karşı askerî bir ittifakını engellemeyi başarmak için, belli bir tehlikeyi bile göze almak zorundayız. Bize karşı, İngiltere ile Fransa'nın destekleyeceği bir savaş, Wrangel'le savaşta olduğu gibi mutlak zaferimizle sonuçlansa bile, bizim için çok ağır bir yük olacaktır. Ekonomik gelişmemizi engelleyecek, işçi ve köylülerin durumunu kötüleştirecektir. Bu nedenle, en az zarar neredeyse onu yapmaya hazır olmalıyız. Açıktır ki, imtiyazların doğuracağı kayıplar, ekonomik gelişmemizdeki bir aksamadan doğacak kayıplara ya da emperyalistlerin ittifakına karşı koyamadığımız takdirde kaybedeceğimiz binlerce işçi ve köylüye oranla daha az olacaktır. İngiltere ile imtiyazlar üzerine görüşmeler, onların ittifakına karşı durmanın yollarından biridir. Meselenin politik yönü budur.

Son olarak, meselenin nihaî yönü, İngiltere'nin ve tüm Antant'ın Almanya'ya karşı tutumudur. Amerika'yı hariç tutarsak, Almanya en ileri ülkedir. Elektrik alanındaki gelişmede, teknik düzeyi Amerikalılarınkinden bile yüksektir. Versay Anlaşması sonucu olarak doğan koşullar, Almanya'nın varlığını imkansız kılıyor. Bu durum dolayısıyla Almanya'nın Rusya ile bir ittifaka yönelmesi doğaldır. Rus birlikleri Varşova'ya yaklaşırken bütün Almanya kaynıyordu. Rusya ile Almanya, boğazlanmış olan bir ülkeyle büyük üretici güçleri harekete geçirebilen bir ülke arasında ittifak: Bu durum Almanya'da politik bir karmaşa yaratmış bulunuyor. Alman Kara-Yüzleri, Bolşeviklere karşı, aynı Spartaküs Birliği gibi sempati besliyorlar. Bu anlaşılır bir şeydir, çünkü

ekonomik nedenlerden kaynaklanmaktadır ve tüm ekonomik durumun ve bizim dış politikamızın temelidir.

Kapitalist dünya güçlü, biz de yalnız başımıza iken, dış politikamızı, bir tarafıyla, anlaşmazlıkları kullanma zorunluluğumuz oluşturuyor. (Bütün emperyalist devletlerin hakkından gelmek en güzel şey olur tabii, ama oldukça uzun bir süre bunu yapacak bir durumda olmayacağız.) Varlığımız, bir yandan, emperyalist devletler arasındaki köklü ayrılıklara dayanırken, öte yandan, Antant'ın zaferine ve Versay Barışının, Alman ulusunun büyük çoğunluğunu içinde yaşamaları olanaksız olan bir duruma sokmuş olmasına dayanıyor. Versay Barışı Almanya'nın bir soluk alma süresini, yağmalanmamayı, geçim araçlarının elinden alınmamasını, halkının açlığa ve yokolmaya mahkum olmamasını hayal bile edemediği bir durum yaratmıştır. Almanya, bunlardan hiçbirini hayal bile edemediği içindir ki, doğal olarak, tek kurtuluş yolu, Sovyet Rusya ile, yavaş yavaş gözlerini çevirmekte olduğu bu ülkeyle ittifakta yatmaktadır. Onlar, Sovyet Rusya'ya şiddetle karşı çıkıyor, Bolşeviklerden nefret ediyor ve kendi komünistlerini gerçek beyaz muhafızlar gibi vuruyorlar. Alman burjuva hükümeti, Sovyet Rusya'ya karşı amansız bir kin besliyor, ama öyle bir uluslararası durum var ki, bu hükümet, kendi arzularının tersine, Sovyet Rusya ile barışa doğru itilmektedir. Bu, yoldaşlar, uluslararası politikamızın, dış politikamızın ikinci köşe taşıdır. Bu politika, burjuva boyunduruğunun bilincinde olan halklara, Sovyet Cumhuriyeti olmadan kurtuluşa ulaşamayacaklarını göstermektedir. Sovyet Cumhuriyetinin, emperyalistlerin saldırısına üç yıl boyunca karşı durması, bir ülkenin ve yalnız o ülkenin, bu emperyalist boyunduruğu geri püskürtmeyi başardığını

gösteriyor. Bu ülkeye, "hırsızlar"ın, "yağmacılar"ın, "haydutlar"ın, Bolşeviklerin vb. ülkesi denmiştir; varsın desinler, ama hâlâ, o ülke olmaksızın ekonomik durumu düzeltmenin imkanı yoktur.

Böyle bir durumda, imtiyazlar meselesi daha da başka bir yön kazanıyor. Şimdi elimde bulunan kitapçık, İmtiyazlar Üzerine 23 Kasım Kararnamesidir. Kongrenin bütün üyelerine dağıtılacak. Bu kitapçığı, yurt dışında çeşitli dillerde yayınlamak niyetindeyiz. İlk hedefimiz, en büyük sayıda ülkenin halklarında imtiyazlar konusunda ilgi uyandırmak, en çok ezilen ülkelerin ilgisini çekmek için mümkün olan herşeyi yapmaktır. Japonya ile Amerika arasında çok büyük çıkar farklılıkları var. Çin üzerinde, bazı adalar üzerinde vb. aralarında anlaşamıyorlar. Almanya ile Antant arasındaki çıkar farklılıkları bir başka türden, Almanya'nın varolması, Antant'ın onu soktuğu koşullar altında olanaksız hale getirmiştir. Antant, motorlarını ve hayvanlarını savaş tazminatı olarak aldığı için, insanlar ölüyor. Bu durum Almanya'yı, Sovyet Rusya ile ilişki kurmaya zorlamaktadır. Almanya ile Antant arasındaki anlaşmanın ayrıntılarını bilmiyorum, ama her durumda anlaşmanın, Almanya ile Sovyet Rusya arasında dolaysız ticarî ilişkileri yasakladığı biliniyor. Alman lokomotifleri almayı planladığımız zaman, bu İsveç'in aracılığıyla yapılmıştı. Almanya'nın bizimle yeniden dolaysız ticari ilşikiler kurması 1921 Nisan'ından önce mümkün olamayacaktır. Ancak, Almanya ile ticarî ilişkilerin yeniden kurulmasındaki gelişme, Antant'la olduğundan daha süratli gidiyor. Almanya'daki yaşama koşulları, Alman halkını, Kara-Yüzler ve kapitalistler de dahil olmak üzere, bir bütün olarak Sovyet Rusya ile ilişki kurmaya zorluyor. Almanya'nın zaten belirli ticarî ilişkiler dolayısıyla bizimle bağ-

ları vardır. Bu bağlar, Almanya'ya tarım imtiyazları verdiğimiz oranda daha da sıkılaşacaktır. Dolayısıyla, imtiyazları, projeyi ne dereceye kadar uygulayabileceğimize bakmadan, ekonomik bir yöntem olarak ileri sürmemiz gerektiği açıktır. İmtiyazların yararı o kadar açıktır ki, bir tek imtiyaz bile vermeyi başaramasak ya da hiçbir anlaşmamız uygulanmaya konmasa (bu bile çok mümkündür) bu durumda bile, yine birşey kazanmış olacağız ve yine politikamızı sürdürmeliyiz, çünkü böylelikle, emperyalist ülkelerin bize saldırmalarını güçleştirmiş oluyoruz.

Bundan ayrı olarak, bir avuç ülkenin açıkça ya da gizlice, bilinçli ya da bilinçsiz başka halkları boğazlamakta olduğunu -bunun Versay Anlaşmasından kaynaklandığını-, bu halkların yardım için bize bakmakta olduğunu ve uluslararası emperyalizme karşı Sovyet Rusya ile ittifakın ekonomik zorunluluğunu gitgide daha iyi kavramaları gerektiğini, tüm ezilen halklara anlatmalıyız. Tarım imtiyazları, bu nedenle, eski burjuva imtiyazlarından daha geniş bir amaca sahiptir; eski burjuva imtiyazlarından farklıdır. Alman kapitalistlerine, ülkemize şu kadar traktör getirirseniz karşılığında size şu kadar mükemmel bakir toprak ve tahıl veririz dediğimiz oranda imtiyazlar kapitalist bir nitelik taşır. Sermayeyi, muazzam kazanç ihtimalleri sunarak çekiyoruz. Bu bakımdan imtiyazlar tamamen kapitalist bir girişimdir. Ama Alman ulusu, Avusturya ve diğer ülkeler besin yardımı alamadıkları için varlıklarını sürdüremediklerinden ve bütün halk, kapitalistlerin yüzde yüz ya da iki yüz kâr etmelerine, Bolşevik aleyhtarı önyargılara rağmen, Bolşeviklerin, tüm ezilen halkların emperyalist boyunduruktan kurtulmalarını olanaklı kılan bambaşka uluslararası ilişkiler kurmakta olduğunu gördüğünden, imtiyazlar ölçüle-

meyecek kadar büyük bir önem kazanıyorlar. Bunun için, son üç yıldaki başarılarımız, önümüzdeki yıl içinde, dış politikada daha da büyük başarılar kazanmamıza yol açacaktır. Politikamız, emperyalizm tarafından boğazlanan kapitalist ülkeleri, Sovyet Cumhuriyeti etrafında toplamaktır. Bunun için, bizim imtiyaz teklifimiz, kapitalist nitelikte olmaktan öteye bir anlam taşıyor. Bunun için o, "Bize yüzlerce traktör getir de, istersen ruble başına yüzde üç yüz kazan" diyerek sadece Alman kapitalistlerine uzatılmış bir el değil; ezilen halklara, gelecekteki dünya proleter devriminin unsuru olan ezilen kitleler ittifakına uzatılmış bir eldir. İleri ülkelerde hâlâ var olan kuşku ve korkular; Rusya'nın kendi geçim kaynakları olan geniş bir ülke olması dolayısıyla sosyalist devrimi göze alabildiğini, ama Avrupa'nın endüstri ülkelerinin müttefiki olmadığı için bunu yapamadığını iddia eden kuşku ve korkular temelsizdir. Diyoruz ki: "Şimdi bir müttefikiniz var: Sovyet Rusya". İmtiyazlar vermemiz nedeniyle, bu ittifak, dünya emperyalizmine karşı ittifakı sağlamlaştıracaktır. Bu gözden kaçırılmaması gereken bir postüladır; imtiyaz politikamızı doğrulamakta ve imtiyaz vermek gerektiğini ispatlamaktadır.

Ve şimdi, bir takım tamamen ekonomik düşünceler: Şimdi bu düşüncelere geçiyorum ve her ne kadar buradaki yoldaşların 23 Kasım tarihli kanunu okumuş olduklarını ümit ediyorsam da, kanunun getirdiği kayıtlamaları okuyacağım. Sizlere kısaca şunu hatırlatayım ki, kanun, imtiyaz sahiplerine ürünün bir bölümüyle ödeme yapılacağını; özel teknik gelişmeler getirildiği takdirde ticarî avantajlar vermeye hazır olduğumuzu; imtiyaz süresinin, yapılan masrafın hacmine ve niteliğine göre daha uzun ya da daha kısa olacağını söylüyor. Bir girişime yatırılan mül-

kün müsadere edilmeyeceğini ya da tazminat olarak alınmayacağını garanti ediyoruz.

Böyle bir garanti olmadan, özel sermaye ve özel mülk sahipleri elbette bizimle ilişkiye girmez. Anlaşma taslağında ortaya atılan mahkemeler meselesi, daha sonra çıkartıldı. Çünkü bunun bize yararlı olmadığını gördük. Böylelikle, toprağımız üzerindeki yargı yetkisi bizim elimizde kalmış oldu. Bir anlaşmazlık halinde, sorun bizim yargıçlarımız tarafından çözüme bağlanacaktır. Bu resmî bir emir değil, hukukun bizim yargı organlarımız tarafından kanunî şekilde uygulanması olacaktır.

Anlaşmanın beşinci maddesi, iş kanunu ile ilgilidir. Vanderlip'le tartışılan ilk anlaşma taslağında, gelişmemiş kabilelerin yaşadığı bölgelerde iş kanununun uygulanmasından vazgeçilebileceği öngörülmüştü. Böyle yerlerde iş kanununu uygulamak mümkün değildir. Onun yerini, işçiler için güvenceler getiren özel anlaşmalar alacaktı.

Son maddede de imtiyaz sahibine, tek taraflı değişiklikler yapılmayacağını garanti ediyoruz. Bu garanti olmadan, imtiyaz vermenin söz konusu olamayacağı doğaldır. Ancak tek taraflı olmayan değişikliklerden ne kastedidildiği açık bırakılmıştır. Bu, her imtiyazla ilgili anlaşma metnine bağlı olacaktır. Bazı tarafsız devletler vasıtasıyla arabuluculuk mümkün olabilir. Bu, anlaşmazlıklara yol açabilecek bir noktadır ve imtiyazın gerçek koşullarının belirlenmesinde belli bir boşluk yaratmaktadır. Bu arada, şunu da belirtmek gerekir ki, kapitalist ülkelerde, işçi sınıfının Menşevik liderleri güvenilir insanlar sayılmaktadır. Bunlar, burjuva hükümetlerine girmektedirler ve burjuva hükümetlerinin, Menşevikler –ya da Avrupa ülklerinin sosyal hainleri– gibi arabulucu ya da hakemlere karşı çıkmaları çok zordur. Tecrübe

göstermiştir ki, ciddi bir gerginlik çıktığı zaman, Amerika ve Avrupa Menşevikleri aynı Rus Menşevikleri gibi davranmakta yani nasıl davranacaklarını bilememekte ve kendileri devrime karşı olmaya devam ettikleri halde, devrimci kitlelerin baskısına boyun eğmek zorunda kalmaktadırlar. Bu konu tartışmaya açıktır; önceden bir karar vermeyeceğiz.

Size okuduğum koşullardan, kapitalist imtiyaz sahipleriyle Sosyalist Cumhuriyet arasındaki ekonomik ilişkilerin istikrarlı ya da devamlı olmaktan çok uzak bulunduğunu gördünüz. Özel mülkiyeti ve sömürü ilişkilerini barındıran bir kapitalistin, sosyalist bir cumhuriyette yabancı bir unsur olduğu açıktır. Bundan da raporumdaki ana temalardan biri çıkıyor: İmtiyazlar, savaşın başka araçlarla sürdürülmesidir. Bunu az sonra ayrıntılı olarak ele alacağım, fakat önce, imtiyazların üç ana şeklini ya da cinsini belirtmek istiyorum.

Bu broşürde, başta gelen imtiyazların bir listesini vermiş bulunuyoruz. Broşüre malzeme sağlayan ve onu hazırlayan Ulusal Ekonomi Yüksek Konseyinden yoldaşlar, bunları gösteren haritalar eklemişler. Bu haritalar, imtiyazların üç ana gruba ayrıldığını gösteriyor: Birincisi, Uzak Kuzeyde kereste imtiyazları; ikincisi, tarım imtiyazları; üçüncüsü, Sibirya'da maden imtiyazları.

Avrupa Rusyasının Uzak Kuzeyindeki kereste imtiyazlarındaki çıkarımız açıktır. Burada, demiryollarından, üretim araçlarından ve işçilere besin sağlama olanağından yoksun olduğumuz için hiçbir işletme olanağımız olmayan, ama büyük bir ticaret filosuna sahip ve keresteyi gerektği gibi kesip biçecek bir ülkenin işletebileceği ve muazzam miktarlarda ihraç edebileceği, binlerce ve hatta yüzlerce milyon *desyatin*lik orman alanları bulunmaktadır.

Yabancı ülkelerle ticaret yapmak istiyorsak -ki istiyoruz, çünkü bunun gerekli olduğunu görüyoruz- başta gelen çıkarımız, kapitalist ülkelerden, mümkün olduğu kadar çabuk, üretim araçları (lokomotifler, makinalar ve elektrik cihazları) sağlamaktır. Bunlar olmadan endüstrimizi ciddi bir şekilde onaramayız ve hatta, fabrikalarımızın ihtiyacı olan makinalar sağlanamayacağından, bunu hiç başaramayabiliriz. Kapitalisti, fazla kâr güdüsüyle çekmeliyiz. Fazla kâr alacakmış -pekâlâ, alsın. Biz de, güçlenmemize yardım edecek olan temel ihtiyaçlarımızı elde edeceğiz, ayağımızı yere basabileceğiz ve ekonomik alanda kazanacağız. En iyi makinaları vb. almak istiyorsak, parasını ödemek zorundayız. Peki, neyle ödeyeceğiz? Hâlâ bir kaç milyon tutarındaki altın rezervlerimizden yiyoruz. Rusya'nın otuz kırk yıla göre hazırlanmış özel elektrifikasyon planına baktığınızda, endüstrinin onarımı için yapılacak ek çalışmalarla birlikte, bu planın yaklaşık olarak 17 milyar altın ruble gibi bir rakam tuttuğunu göreceksiniz. Yalnız elektrifikasyon, bir milyar altın rublelik dolaysız harcamayı getirecektir. Bunu kendi altın rezervlerimizle karşılayamayız. Besin maddeleri ihraç etmemiz ise çok tehlikeli ve arzu edilmeyen bir şeydir. Çünkü bunlar kendi endüstrimiz için bile yeterli değil. Halbuki bu ihtiyacın karşılanması zorunludur. Bu durumda bizim için, Uzak Kuzeydeki ormanlar gibi, işletemediğimiz, bunun için çürüyen ve tam bir zarar olan kereste rezervlerinden daha elverişli bir imtiyaz projesi olamaz. Kereste dünya pazarında büyük değere sahiptir. Ayrıca, Uzak Kuzey, uzak bir sınır bölgesi olduğu için politik bakımdan da elverişlidir. Bu imtiyaz, bizim için hem politik, hem de ekonomik bakımdan uygundur ve ondan, mümkün olan en iyi şekilde yararlanmalıyız. Sözünü ettiğim

Moskova konferansında, Milyutin, Avrupa Rusyasının kuzeyindeki imtiyazlarla ilgili olarak İngiltere ile yapılmakta olan görüşmelerin geliştiğini söyledi. Milyonlarca *desyatin* kereste orada öylece duruyor. Dama tahtası sistemiyle üç ya da beş milyonunu verecek olursak modern girişimlerden yararlanma fırsatını; bu işte teknisyenlerimizin de görev almasını şart koşarak öğrenme fırsatını elde edeceğiz. Böylelikle pek çok şey kazanmış olacak ve bizimle iş ilişkileri kuran kapitalist devletlerin, bize karşı bir askerî harekata katılmalarını güçleştireceğiz. Çünkü savaş her şeyi iptal eder ve bir savaş çıkacak olursa, bütün binalar, tesisler ve demiryolları bizim elimize geçer. Yeni Kolçaklar, Denikinler ve başkalarının bize karşı girişeceği muhtemel bir hareket, hiç de o kadar kolay olmayacaktır.

İkinci tür, tarım imtiyazlarıdır. Demiryolundan uzak olduğu için ulaşamadığımız geniş ve mükemmel topraklara sahip Batı Sibirya'yı hariç tutacak olursak; sadece Avrupa Rusyasında ve Ural nehri boyunca, sürülmesi gereken fakat çekim hayvanlarımızın yetersizliği ve üretici güçlerimizin zayıflığı nedeniyle ekemediğimiz mükemmel topraklar var. (Tarım Komiserimiz, gerekli çalışmayı yapmış ve Ural nehri boyuna, İç Savaşın zaferimizle bitmesi nedeniyle tüm Kazak köyleri tarafından terkedilmiş olan yaklaşık 3 milyon *desyatin* ekemediğimiz toprak bulunduğunu hesap etmiştir.)

Don bölgesindeki Devlet çiftliklerinde ekemediğimiz yaklaşık 800 000 *desyatin* toprak var. Bu toprağı ekebilmek için büyük sayıda çekim hayvanına ya da katar katar traktöre ihtiyacımız var ki bunlar bizde yok. Halbuki, Avusturya, Almanya, Bohemya gibi acilen besin maddesine ihtiyacı olanlar dahil, bazı kapitalist ülkeler traktörleri işe koşabilir ve iyi

bir mevsimde mükemmel buğday elde edebilirler. Bunu ne dereceye kadar uygulayabileceğimizi bilmiyoruz. Halen, Moskova ve Petrograd'da olmak üzere, çalışan iki traktör fabrikamız var. Fakat, hüküm süren güç koşullar nedeniyle büyük sayıda traktör üretemiyorlar. Daha çok traktör satın alarak durumu rahatlatabiliriz. Eski çiftlik yöntemlerinde ve ekilen alanın genişletilmesinde köklü bir değişiklik yapabilmek için en etkili araç traktördür. Tarım imtiyazıyla, bir çok ülkeye dünya ekonomisini büyük çapta geliştirebileceğimizi göstereceğiz.

Propagandamız ve teklifimiz başarı sağlayamaz ve teklifimiz kabul edilmezse bundan yine de, sadece politik değil, aynı zamanda sosyalist bir yarar elde etmiş olacağız. Kapitalist dünyada olan şeyler, sadece servetin israf edilmesi değil, aynı zamanda çılgınlık ve cinayettir. Yenik ülkelerin bazılarında para değerinin düşmesinden ötürü para değerinde meydana gelen devrimler dolayısıyla, bazı ülkelerde satılmayan besin maddesi fazlaları mevcuttur. Büyük besin stokları çürürken Almanya gibi ülkelerde on milyonlarca insan resmen açtır. Bu saçmalık, kapitalizmin bu cinayeti, bütün ülkelerde, kapitalist ülkelerde ve Rusya'yı çevreleyen küçük ülkelerde, açık bir hale gelmektedir. Sovyet Cumhuriyeti, kapitalist ülkelere diyor ki; "Bizim traktörle sürülebilcek yüz binlerce *desyatin* mükemmel toprağımız, sizin de traktörünüz, akaryakıtınız ve yetişmiş teknisyenleriniz var. Kapitalist ülkelerin halkları da dahil, bütün halklara, ekonominin onarılmasının ve bütün insanların açlıktan kurtarılmasının baş hedef olmasını teklif ediyoruz." Kapitalistler bunu anlamazlarsa, bu, kapitalist sistemin çürümüşlüğünün, çılgınlığının ve caniyane karakterinin ispatı olacaktır. Bu sadece bir propaganda değeri taşımayacak, devrim için komünist

bir çağrı da olacaktır. Çünkü, kapitalizmin çökmekte olduğunu ve halkların ihtiyacına cevap veremediğini, bütün halkların bilincine gitgide daha çok yerleşen bu gerçeği, kuşkuya yer bırakmayacak şekilde göstermektedir. Bir avuç emperyalist ülke zenginleşirken, diğer ülkelerin çoğu tam manasıyla mahvolmanın eşiğindedirler. Dünya ekonomisinin yeniden örgütlenmesi gerekmekte ve Sovyet Cumhuriyeti şu tartışılmayacak kadar pratik ve uygulanabilir teklifi getirmektedir: "Muazzam makina bolluğuna rağmen, kapitalizm altında açlık çekiyorsunuz. Bu bunalımı, sizin makinalarınızla bizim hammaddelerimizi bir araya getirerek çözebiliriz. Ama kapitalistler buna engel oluyor. Onlara teklifimizi kabul etmeleri gerektiğini söyledik. Fakat planımızı engelliyor ve harap ediyorlar." Bu imtiyazların ikinci tipi, tarım ya da traktör imtiyazıdır.

Üçüncü tip, maden imtiyazlarıdır. Bunlar, Sibirya haritasında, imtiyaz verilmesi düşünülen her alan için ayrıntılarıyla gösterilmiştir. Sibirya'nın maden zenginliği, kelimenin tam anlamıyla, sınırsızdır. Belli bir ilerleme kaydetsek bile, uzun yıllar, en azamisi yüzde birini dahi işletemeyiz. Madenler, en iyi makinalarla çalışılmasını gerektiren koşullarda bulunuyor. Bakır cevheri gibi çok az miktarda bulunan ve bu nedenle kapitalistlerin elektrik endüstrileri için şiddetle ihtiyaç duydukları ürünler mevcut. Eğer kapitalistler bizimle düzenli ilişkilere girerlerse, dünya ekonomisini onarmak ve dünya teknolojisini geliştirmek mümkündür.

Elbette, maden imtiyazlarını taahhüt etmek daha güç bir şey, yani bunlar, kereste ve tarım imtiyazlarından daha büyük zorluklar getiriyorlar. Tarım imtiyazlarında mesele, traktörlerin kullanıldığı kısa bir çalışma döneminden ibarettir. Kereste imtiyazları

ise, özellikle bizim yararlanamayacağımız bir alanı ilgilendirdiklerinden, daha da basittir. Fakat, maden imtiyazları çoğunlukla demiryollarına yakın ve çoğunlukla yoğun bir biçimde meskun bulunan alanlardadır. Burada tehlike ciddidir ve bu imtiyazların verilip verilmeyeceğini görmek için lehte ve aleyhte olan hususları dikkatle tartacağız. Mutlaka böyle davranacağız, çünkü kuşkusuz imtiyazlar yeni bir tür savaştır. Kapitalistler, bizimle yeni bir türde savaşmak için geliyorlar. Kapitalistlerin, sadece varlığı bile, onları çevreleyen sosyalist dünyaya karşı bir savaştır. Sosyalist bir devlette, kapitalist girişimlerin bulunması, ekonomik anlamda ticaret özgürlüğü uğruna, ürünlerin zorunlu teslimatına karşı bir savaş; özel mülkiyeti kaldırmış bir Cumhuriyete karşı özel mülkiyet uğruna bir savaştır. Bu ekonomik temel üzerinde (Sukharevka pazarı[36] ile bizim kurumlarımız arasındaki düşmanlığa benzeyen) çeşitli ilişkiler gelişecektir.

Bize denebilir ki, Sukharevka karaborsasını kapatmakla birlikte, kapitalistleri kabul ederek yeni "Sukharevkalar" açıyorsunuz. Buna gözlerimizi kapatmış değiliz ve diyoruz ki: Bugüne kadar muzaffer olduysak, düşmanlarımız, girişimlerimizi yıkmak için her türlü yıkıcılığa başvurduğu, hem içerden hem dışardan yıkıcılık yapıldığı halde muzaffer olduysak, kesin koşullara ve ilişkilere bağlı olarak bulunan kapitalistleri denetim altında tutmayı mutlaka becermeliyiz. Askerî casusluk ve kapitalist sabotaja karşı tecrübe sahibiyiz. Bunlara karşı, kendi kurumlarımızda gizli olarak bulundukları zaman savaştık. Kapitalistlerin yurdumuza belli bir listeyle ve belli koşullar altında kabul edildikleri bir durumda, on-

(36) **Sukharevka pazarı,** Moskova'da 1917'den 1920'ye kadar karaborsa spekülasyonunun merkeziydi. Moskova Sovyeti Prezidyumunun bir kararıyla 13 Aralık 1920'de kapatıldı. (Ed.)

larla mutlaka baş edebilmeliyiz. Elbette bu koşulları bozmaya çalışacaklarını biliyoruz ve böyle ihlallere karşı mücadele edeceğiz. Ama yoldaşlar, kapitalist temel üzerinde imtiyazlar savaş demektir. Sermaye öteki ülkelerde de yıkılıncaya kadar, güçlü olduğu sürece, kuvvetlerini her an bize karşı gönderebilir ve yeni bir savaşı başlatabilir. Bu nedenle kendimizi güçlendirmeli; bunun için de ağır endüstriyi geliştirmeli ve ulaşımımızı işler hale getirmeliyiz. İmtiyazlar verirken belli bir tehlikeyi göze alıyoruz; burada yine savaş ilişkileri, mücadele var ve politikamızı sabote etmeye kalkışırlarsa, onlara karşı dövüşeceğiz. İmtiyazlar üzerinde barışçı bir anlaşmanın, kapitalistlerle barışçı bir anlaşma olduğunu düşünmek çok büyük bir hata olur. Bu, içinde savaş da bulunan, ama bizim için daha az tehlikeli olan bir anlaşmadır. İşçiler ve köylüler için daha hafif, en iyi tankların ve silahların bize karşı harekete geçirildiği zamanlardan daha hafif bir anlaşmadır. Dolayısıyla, her türlü yöntemi kullanmalı ve ekonomik imtiyazlar pahasına, ekonomik güçlerimizi geliştirmeli ve ekonomik onarımı sağlamalıyız. İmtiyazlardan korkan yoldaşlar, tabii ki kapitalistler anlaşmalara uymayacaklardır diyorlar. Elbette, kapitalistlerin anlaşmalara uyacağından emin olmak asla mümkün değildir. Bu bir savaştır ve savaş nihaî tartışma demektir ki, bu genellikle sosyalist cumhuriyetin ilişkileri içine giren bir tartışmadır. Her an için savaş tehdidi altındayız. Polonya ile barış görüşmeleri yapıyoruz. Barışın imzalanması ihtimali büyüktür ya da daha kesin olmak gerekirse, ihtimallerin çoğunluğu barışın gerçekleştirilebileceği yolundadır. Ne var ki, Savinkovların[37] ve Fransız kapitalistlerinin, anlaşmanın

(37) **Savinkov**- İç savaş sırasında (1918-20) ve daha sonra, Rus karşıdevriminin liderlerinden. (Ed.)

imzalanmasını engellemek için gayret gösterdiklerine kuşku yoktur. Kapitalistler bugün olmazsa yarın savaş açabilirler. Üç yıllık tecrübeden bir şeyler öğrenmemiş olsalardı, bugün hevesle savaşı başlatabilirlerdi. İmtiyazlar belli bir tehlike oluşturuyorlar, bir kayıptırlar; savaşın sürdürülmesidirler; bundan hiç kuşku yok, ama bu, bizim yararımıza olan bir savaştır. Üretim araçlarının, lokomotiflerin ve makinaların asgarisini elde ettiğimiz zaman, bugünkünden farklı bir durumda olacağız ve emperyalist ülkeler bizim için daha küçük bir tehlike oluşturacaklar.

Bize deniyor ki, imtiyaz sahipleri, burada, kendi işçileri için istisnai koşullar yaratacaklar, onlara daha iyi giyim, daha iyi ayakkabı ve daha iyi besin sağlayacaklardır. Bu, sıkıntı çeken ve daha uzun süre sıkıntı çekecek olan işçilerimiz arasında, onların propagandası olacaktır. O zaman, kendi işçileri yoksulken yanı başında, çalıştırdığı işçilere mükemmel geçim koşulları sağlayan kapitalist bir ada bulunan bir Sosyalist Cumhuriyet olacağız.

Bu endişe, Parti toplantılarında sürekli olarak ifade edilmektedir. Elbette böyle bir tehlike vardır ve bu da, imtiyazların, barış değil, savaşın devamı olduğunu göstermektedir. Ne var ki, biz çok daha büyük yoksulluklar yaşamış olmamıza rağmen, Rusya'da kendilerini bekleyen ekonomik koşulların çok daha kötü olduğunu bildikleri halde, kapitalist ülkelerden ülkemize gelen işçiler gördük. O zaman, böyle propagandaya karşı, mutlaka, karşı propaganda ile kendimizi savunmamız gerekir. Kapitalizmin, belli bir grup işçi için daha iyi koşullar sağlayabileceğini, ama bunun geri kalan işçilerin koşullarını düzeltmediğini işçilere göstermeliyiz. Ve nihayet, burjuva Avrupa ve Amerika ile her ilişkide, niçin onlar değil de biz kazandık? Niçin bugüne kadar, biz onlara değil de, onlar

bize delegasyonlar göndermekten korktular? Gelen delegasyonlar esas itibariyle Menşevik unsurlardan oluştuğu ve ülkemize kısa süreler için geldikleri halde, bugüne kadar, bunların en azından küçük bir parçasını kendi tarafımıza kazanmayı daima başardık. İşçilere gerçeği anlatamayacağımızdan korkmalı mıyız? Böyle korkularımız varsa; böyle düşünceleri, imtiyazlar söz konusu olduğu sürece en büyük önem taşıyan şeyin, esas çıkarın üzerinde tutuyorsak, vay halimize! İşçilerimizin ve köylülerimizin içinde bulundukları zor durum devam etmektedir. Düzeltilmesi gerekir. Bu konuda hiçbir kuşkumuz olamaz. İmtiyazlar politikasının savaşın sürdürülmesi politikası olduğunu kabul edeceğimiz kanısındayım. Ancak, kapitalist düşmanlarla çevrili tek başına bir Sosyalist Cumhuriyetin varlığını sürekli kılmanın; düşmanlarımızın bize karşı mücadele etmek için aralarında ittifak kurma ihtimallerini yok ederek, politikalarını engelleyerek ve onlara zafer kazanma fırsatı vermeyerek mümkün olabileceğini kabul etmek zorundayız. Son derece zayıf olan bir Cumhuriyeti kendisini çevreleyen kapitalist düşmanlardan korumanın da bizim görevimiz olduğu tartışma götürmez. Ekonominin onarılması için, Rusya'ya gerekli makinaları ve fonları sağlamak bizim görevimizdir. Bunları elde ettiğimiz zaman, ayağımızı öyle sağlam basacağız ki; hiçbir kapitalist düşman bizi korkutamayacaktır. İmtiyazlar politikasında, anahatlarını koyduğum politikada, bize yön veren bakış açısı bu olmuştur.

İlk defa 1930'da yayınlandı.

BÖLÜM XVI

SOVYETLERİN SEKİZİNCİ BÜTÜN-RUSYA KONGRESİNDE OKUNAN HALK KOMİSERLERİ KONSEYİNİN ÇALIŞMASI ÜZERİNE RAPORDAN
22 Aralık 1920

Şimdi, daha büyük bir güven ve azimle, bizim için çok önemli olan bir göreve, uzun zamandan beri bizi çeken temel bir göreve –ekonomik kalkınma görevine başlayabiliriz. Kapitalist parababalarının, bu işi geçmişte olduğu gibi bozamayacaklarından emin olarak başlayabiliriz. Elbette tetikte olmalıyız. Artık savaşa karşı garantimiz bulunduğunu asla söylemeyiz. Wrangel ordusu kalıntılarının yokedilmemiş olduğunun, yanıbaşımızda gizlendiklerinin, korunduklarının ve vesayet altında olduklarının; kapitalist güçlerin yardımıyla yeniden kurulduklarının çok iyi farkındayız. Rus beyaz muhafız örgütlerinin, yeniden belli askerî birimler yaratmak ve onları, Wrangel'in kuvvetleriyle birlikte, elverişli bir anda Rusya'ya

karşı yeniden saldırtmak için faal bir şekilde çalıştıklarını biliyoruz.

Bu nedenle, askerî hazırlıklılığımızı her koşul altında korumalıyız. Şimdiden emperyalizme darbeler vurulmuş olmasına bakmadan, Kızıl Ordumuzu savaşa hazır durumda tutmalı ve savaşma yeteneğini arttırmalıyız. Ordunun belli bir kesiminin terhis edilmesi ve hızla seferberlik durumundan çıkarılması, elbette ki buna karşı bir şey değildir. Kızıl ordunun ve liderlerinin savaş boyunca kazandıkları muazzam tecrübenin, şimdi ordunun niteliğini geliştirmemizi olanaklı kılacağına güveniyoruz. Orduda indirim yapılmış olmasına rağmen, Cumhuriyete gereksiz bir yük yüklemeyecek bir kadroyu korumaya dikkat edeceğiz. Aynı zamanda silah altındakilerin azaltılmasıyla, ihtiyaç halinde daha da büyük bir askerî kuvveti seferber etmek ve donatmak için eskisinden daha iyi bir durumda olacağız.

Bize karşı beyaz muhafız komplolarını destekleyerek zaten çok şey kaybetmiş olan bütün komşu devletlerin, bu tecrübeden acı bir ders aldıklarından ve bizim, genellikle bir zaaf olarak görülen, uzlaşmacı ruhumuza gereken değeri verdiklerinden eminiz. Üç yıllık tecrübe, hiç kuşku yok ki, onlara, bizim bir yandan ısrarla barış için çaba göstermekle birlikte, askerî bakımdan hazır olduğumuzu göstermiştir. Bize karşı savaş açma girişiminde bulunacak devletlerin, bu savaştan sonra elde edecekleri koşullar, böyle bir savaş olmadığı takdirde ya da bu savaş öncesinden daha kötü olacaktır. Bu, bir çok ülkeye ispat edilmiştir. Bu, Rusya'yı çevreleyen ya da onunla politik ilişkisi olan hiçbir devletin unutamayacağı, gözden uzak tutamayacağımız bir başarıdır. Bu sayede, komşu ülkelerle olan ilişkilerimiz sürekli olarak gelişmektedir. Bildiğiniz gibi, son olarak, Rusya'nın Batı sını-

rına komşu bazı devletlerle barış imzalanmıştır. Bu devletler, eski Rus İmparatorluğunun parçalarıydı ve Sovyet Hükümeti, politikamızın temel ilkeleri uyarınca, bunların bağımsızlık ve egemenliğini kayıtsız şartsız tanıdı. Böyle bir temel üzerindeki barış, kapitalistlerin ve belli Batı Avrupa devletlerinin arzusuna göre yapılan bir barıştan çok daha sürekli olmak şansına sahiptir.

Letonya ile ilgili olarak şunu söylemeliyim ki, bir ara ilişkilerimizin gerginleşmesi tehlikesi belirdi. Öyle ki, diplomatik ilişkilerin kesilmesi bile söz konusu oldu. Ama, Letonya temsilcimizden gelen son rapor, şimdiden bir politika değişikliği olduğunu ve bir çok yanlış anlamalar ve huzursuzluğun hukukî nedenlerinin giderildiğini gösteriyor. Yakın gelecekte, Letonya ile sıkı ekonomik ilişkilerimiz olacağını ümit etmek için yeter neden vardır. Bu, Batı Avrupa ile ticaretimize, Estonya'dan ve RSFSC'ne komşu öteki devletlerden daha da yararlı olacaktır.

Şunu da söylemeliyim ki yoldaşlar, bu yıl içinde Doğu politikamız da büyük başarılar sağlamıştır. Sadece tam bağımsızlıklarını kazanmakla kalmayıp, hükümet iktidarını işçilerin ve köylülerin ellerine veren Buhara, Azerbaycan ve Ermenistan Sovyet Cumhuriyetlerinin kurulmasını ve sağlamlaştırılmasını memnunlukla karşılamalıyız. Bu Cumhuriyetler, Sovyet hükümeti fikrinin ve ilkelerinin, sadece endüstri bakımından gelişmiş, sadece proletarya gibi bir sosyal temeli olan ülkelerde değil, temel olarak köylülüğün bulunduğu ülkelerde de anlaşıldığının ve derhal uygulanabilir olduğunun kanıtı ve onayıdır. Köylü sovyetleri fikri muzaffer olmuştur. Köylü iktidarı sağlanmıştır: Köylüler, toprağın ve üretim araçlarının sahibi olmuşlardır. Köylü Sovyet Cumhuriyetleri ile Rus Sosyalist Cumhuriyeti arasındaki dos-

tane ilişkiler politikamızın pratik sonuçları ile şimdiden sağlamlaştırılmıştır.

İran'la yakında imzalanacak olan anlaşmayı da memnunlukla karşılayabiliriz. Emperyalizmin boyunduruğundan muzdarip olan bütün halkların çıkarlarının çakışması, bu ülke ile dostane ilişkiler kurmamızı sağlamıştır.

Afganistan'la ve daha çok Türkiye ile dostane ilişkilerin kurulduğunu ve sürekli olarak güçlendiğini de kaydetmeliyiz. Antant ülkeleri, Türkiye ile Batı Avrupa ülkeleri arasında az çok normal ilişkiler olmasını olanaksız kılmak için ellerinden geleni yapmışlardır. Bu durum, Sovyetlerin sağlamlaşması ile birleşmekte; burjuvazinin direnişine, entrikalarına ve Rusya'nın burjuva ülkeler tarafından kuşatılmasının sürmesine rağmen, Rusya ile Doğu'nun ezilen ulusları arasındaki ittifakı ve dostane ilişkileri güçlendirmektedir. Bugünkü politikada esas unsur, galipler arasında bulunma şansına erişemeyen halklara karşı emperyalistler tarafından uygulanan şiddettir. Emperyalizmin bu dünya politikası, bütün ezilen uluslar arasında daha yakın ilişkilere, ittifaka ve dostluğa yol açmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, Batı'da da, daha Avrupaî ülkelerle ilgili başarılarımız, dış politikamızın bugünkü ilkelerinin doğru olduğunu ve uluslararası durumumuzdaki gelişmenin sağlam bir temele dayandığını göstermektedir. Barış politikamızı ve imtiyazlar vermeyi (ki savaştan kaçınmak istiyorsak bunu yapmalıyız) sürdürmemiz, bizim politikamızın temel çizgisi ile emperyalist politikanın doğasından filizlenen temel çıkarlar arasındaki farkları ortaya koyacaktır. Bu, tabii her zaman için bizimle başka bir devlet arasında kavgayı tahrik edebilecek olan emperyalistlerin entrika ve dolaplarına rağmen, RSFSC'nin daha fazla komşu devletle

daha yakın ilişkiler kurmasını gitgide daha zorunlu kılacaktır. Böyle ilişkiler, kendimizi gayretle ekonomik kalkınmaya adayabilmemizin ve daha uzun bir süre sükûnetle, sebatla ve güvenle çalışabilmemizin garantisidir.

İngiltere ile bir ticaret anlaşması imzalanması için görüşmelerin halen yürütülmekte olduğunu da eklemeliyim. Ne yazık ki, bu görüşmeler, arzu etmediğimiz kadar uzun bir süre sürüncemede kaldı, ama suç hiçbir şekilde bizim değil. Ta temmuz ayında –Sovyet birliklerinin en büyük başarıları elde ettikleri sırada– İngiliz hükümeti, ticarî ilişkilerin kurulmasını öngören bir anlaşma metnini bize resmen sundu. Biz onayladığımızı bildirdik. Ama o zamandan beri, İngiliz hükümeti ve devleti içindeki çeşitli eğilimlerin çatışması, bunu engelledi. İngiliz hükümetinin nasıl bocaladığını, bizi ilişkileri kesmek ve Petrograd'a derhal savaş gemilerini göndermekle nasıl tehdit ettiğini gördük. Bütün bunları gördük ama, aynı zamanda, bu tehdite cevap olarak, İngiltere'nin her tarafında Eylem Konseylerinin nasıl fışkırdığını da gördük. İşçilerden gelen baskı altında, oportünist eğilimin en aşırı taraftarlarının ve liderlerinin, kısa bir süre önce kendilerinin mahkûm ettiği bu "anayasaya aykırı" politikaya baş vurmak zorunda kaldıklarını gördük. Öyle görünüyor ki, İngiliz sendika hareketinde bundan önce hüküm süren Menşevik önyargılara rağmen, emekçi halkın ve onun politik bilincinin baskısı, emperyalist savaş politikasının ucunu körletecek kadar güçlü hale gelmiştir. Barış politikamızı sürdürerek, İngiliz hükümetinin Temmuz ayında yaptığı tekliflere karşı olumlu bir tavır gösterdik. Biz, hemen bir ticaret anlaşması imzalamaya hazırız. Bu anlaşma hâlâ imzalanmadıysa, suç tamamen, çoğunluğun (sadece işçilerin değil İngiliz burju-

vazisinin bile) iradesine rağmen, Sovyet Rusya'ya tekrar saldırmak için elinin serbest kalmasını isteyen ve ticaret anlaşmasını bozmaya çalışan İngiliz hakim çevrelerindeki eğilim ve yönelimlere aittir.

İngiltere'deki belli etkili çevreler, malî ve emperyalist çevreler, bu politikayı izlemeye devam ettikçe, bu politika İngiltere'nin malî durumunu o oranda vahimleştirecek, burjuva İngiltere ile Sovyet Cumhuriyeti arasında artık zorunlu hale gelmiş olan yarı-anlaşmayı daha çok erteleyecek ve emperyalistleri, yarı-anlaşma şöyle dursun, tam bir anlaşmayı kabul etmek zorunda kalacakları bir duruma daha çok yaklaştıracaktır.

Yoldaşlar, İngiltere ile bu ticaret anlaşmasının, ekonomik politikamızın en önemli meselelerinden biriyle, imtiyazlarla ilgili olduğunu söylemeliyim. Gözden geçirdiğimiz dönemde, Sovyet hükümetinin çıkarttığı önemli kanunlardan biri, bu yıl 23 Kasımda çıkarılan imtiyazlar kanunudur. Elbette hepiniz, bu kanunun metnini biliyorsunuz. Sovyet kongresi delegelerinin bu mesele üzerinde eksiksiz bilgi edinebilmeleri için ek malzeme yayınlamış olduğumuzdan da hepinizin haberi vardır. Yalnız kararname metnini değil, teklif ettiğimiz başlıca imtiyazların, tarım, maden ve kereste imtiyazlarının listesini de içeren bir broşür yayınladık. Yayınlanan bu kararname metninin, Batı Avrupa ülkelerinde de bir an önce temin edilebilmesi için gerekli önlemleri almış bulunuyoruz. İmtiyazlar politikamızın, aynı zamanda pratik bir başarı sağlayacağını ümit ediyoruz. Öte yandan bu politikanın üstelik zayıf ve geri bir ülke olan Sosyalist Sovyet Cumhuriyetine getirdiği tehlikelere asla gözlerimizi kapamıyoruz. Sovyet Cumhuriyetimiz, kapitalist dünyanın tecrit edilmiş bir komşusu olarak kaldıkça tam bir ekonomik

bağımsızlık sağlayabileceğimizi ve bütün tehlikelerin yok olacağını beklemek gülünç, mantıksız ve hayalci olur. Elbette ki, köklü zıtlıklar devam ettiği sürece, tehlikeler de devam edecektir ve onlardan kaçış yoktur. Yapmamız gereken şey, bu tehlikeleri atlatabilmek için ayağımızı sağlam bir şekilde yere basabilmektir. Büyük tehlikelerle küçük tehlikeleri ayırt etmesini bilmeli ve küçük tehlikeleri tercih etmeliyiz.

Kısa bir süre önce, Nijni Novgorod ili Arzamas ilçesinin bir kongresinde, Parti üyesi olmayan bir köylünün, imtiyazlar konusunda "Yoldaşlar, sizi Bütün-Rusya Kongresine temsilci olarak gönderirken, biz köylüler, açlığa ve soğuğa katlanmaya ve üç yıl daha askerlik yapmaya hazır olduğumuzu ilan ederiz. Yeter ki, anavatanımızı imtiyazlar şeklinde satmayın." dediğini haber aldık. Çok yaygın olan bu duyguları gönülden memnunlukla karşılıyorum. Bu üç yıl içinde, Partili olmayan emekçilerin –sadece sanayi işçilerinin değil, aynı zamanda köylülerin– politik ve ekonomik tecrübe kazanmış olmaları çok önemlidir. Bu tecrübe, onların kapitalistlerden kurtulmayı her şeyin üzerinde tutmalarını sağlamakta, onları buna zorlamaktadır; kapitalizmin geri getirilmesi konusunda yeni tehlike ihtimallerini içeren her adımı aşırı bir kuşkuyla ele almaya ve iki kat dikkat göstermeye zorlamaktadır. Bu türden beyanların hepsine, elbette en büyük dikkatle eğiliyoruz, ama şunu söylemeliyiz ki, Rusya'nın kapitalistlere satılması diye bir mesele yoktur. Mesele, imtiyazlar vermek meselesidir ve imtiyaz anlaşmalarının hepsi, belli dönem ve koşullarla sınırlıdır. İmtiyazların çevresine, mümkün olan bütün garantilerden, dikkatle ele alınmış olan ve sizinle, bu kongrede ve çeşitli başka kongrelerde tekrar ele alınacak ve tartışılacak olan

garantilerden bir çit örülmüştür. Bu geçici anlaşmaların satışla hiçbir ilgisi yoktur. Bunların içinde, Rusya'nın satıldığına dair tek bir iz yoktur. Bu anlaşmalar, amacı en kısa zamanda gerekli makina ve lokomotifleri –ki bunlar olmadan ekonomimizin onarımını gerçekleştiremeyiz– sağlamak olan ve kapitalistlere verilen belli imtiyazları ifade ediyorlar. Köylülerin ve işçilerin durumlarını düzeltmemize yardımcı olacak hiçbir şeyi, ne kadar küçük olursa olsun, görmezlikten gelmeye hakkınız yoktur.

Ticaret ilişkilerinin hızla yeniden kurulmasını sağlamak için elimizden gelen her şeyi yapmalıyız. Görüşmeler halen yarı-resmî bir çerçeve içinde yürüyor. İhtiyacımızın çok altında lokomotif ve makina siparişi veriyoruz, ama sipariş vermeye de başlamış bulunuyoruz. Görüşmeler resmî olarak yürütülmeye başlayınca, olanaklar büyük çapta genişleyecektir. Endüstrinin yardımıyla, daha kısa bir sürede çok işler başaracağız. Ama başarılarımız çok büyük bile olsa, bu dönem yıllar sürecek. Bugün askerî zaferi kazanmış ve barışı sağlamış olmamıza rağmen, tarihin bize, bir dizi savaş olmadan hiçbir büyük meselenin halledilemediğini ve hiçbir devrimin başarılamadığını öğrettiği hatırdan çıkarılmamalıdır. Ve biz bu dersi unutmayacağız. Şimdiden, bazı güçlü ülkelere, bize karşı savaşmamaları gerektiğini öğretmiş bulunyoruz, ama bunun uzun zaman süreceğini garanti edemeyiz. Durumda en ufak bir değişiklik olursa, emperyalist yağmacılar bize tekrar saldıracaklardır. Buna karşı hazırlıklı olmalıyız. Bu nedenle, ilk iş, ekonomiyi onarmak ve ayaklarının üzerine sağlam bir şekilde koymaktır. Kapitalist ülkelerden elde edeceğimiz alet ve makinalar olmadan bunu süratle yapamayız. Kapitalistlerden biraz kârı esirgememeliyiz - yeter ki bu onarımı gerçekleştirebilelim. İşçiler ve

köylüler, fedakarlık ve sıkıntıdan korkmadıklarını ilan eden Partisiz köylülerin duygularını paylaşmalıdır. İşçiler ve köylüler, kapitalist müdahale tehlikesinin farkında oldukları için, imtiyazlara duygusal bir açıdan bakmıyorlar; onları, savaşın sürdürülmesi, amansız mücadelenin bir başka düzeye geçmesi olarak görüyorlar; onların, burjuvazinin eski kapitalizmi geri getirmek için giriştiği yeni çabalar olabileceğini düşünüyorlar. Bu fevkalade bir şeydir. Bu, çıkarlarımızı korumayı ve kollamayı, sadece Sovyet iktidar organlarının değil, tüm işçi ve köylülerin görev bildiğinin güvencesidir. Bu nedenle, çıkarlarımızın korunmasını, imtiyaz anlaşmaları uygulanırken bile kapitalistlerin iktidarının geri getirilmesinin kesinlikle söz konusu olamayacağı bir temel üzerine yerleştirebileceğimizden eminiz. Tehlikeyi asgariye indirmek ve savaş tehlikesinden daha hafif bir tehlike haline getirmek için her şeyi yapacağız. Böylece, emperyalistler için yeniden savaşa başlamak güç; ekonomimizi daha kısa bir sürede, daha az yılda (ki bu çok uzun yılların meselesidir) onarmak ve geliştirmek bizim için daha kolay olacaktır.

1921'de Sovyetlerin Sekizinci Bütün-Rusya Kongresi, Tutanaklar'da yayınlandı.

RKP(B)'NİN ONUNCU BÜTÜN-RUSYA KONFRANSININ KAPANIŞINDA YAPILAN KONUŞMADAN
28 Mayıs 1921

Bugünkü uluslararası durum öyle ki, bir çeşit geçici ve istikrarsız dengede duruyor ama, yine de bir denge kurulmuş bulunuyor. Bu, emperyalist devletlerin, Sovyet Rusya'ya besledikleri kine rağmen, onun üzerine atılma arzularını terketmeye zorlayan bir dengedir. Çünkü bir milyarın üzerinde nüfusa sahip olan ezilen sömürge güçlerinin saldırısı yıldan yıla, aydan aya, hatta haftadan haftaya yükselirken; kapitalist dünyanın parçalanması durmaksızın ilerlemekte, birlik durmaksızın azalmaktadır. Ancak biz, bu hesaba göre hiçbir tahmin yapamayız. Biz, bugün, uluslararası devrim üzerindeki esas etkimizi ekonomik politikamız aracılığıyla yürütüyoruz. İstisnasız ve abartmasız, bütün ülkelerin emekçilerinin gözü Sovyet Rus Cumhuriyetindedir. Bu kadarı başarıl-

mıştır. Kapitalistler hiçbir şeyi örtbas edip gizleyemezler. Bizim her ekonomik hatamıza ve zaafımıza bu kadar istekle yapışmalarının nedeni budur. Bu alandaki mücadele, artık dünya çapında bir mücadele haline gelmiştir. Bu meseleyi çözdüğümüz zaman, uluslararası planda kesinlikle ve nihaî olarak galip gelmiş olacağız. Ekonomik gelişme meselelerinin bizim için kesinlikle istisnaî önem kazanması bundan dolayıdır. Bu cephede, adım adım ve mecburen yavaş olacak düzenli bir yükselme ve ilerlemeyle zafere ulaşmamız gerekir.

2 Haziran 1921'de Pravda'nın
119. sayısında yayınlandı.

CUMHURİYETİN İÇ VE DIŞ POLİTİKASI

Bütün-Rusya Merkez Yürütme Komitesi İle Halk Komiserleri Konseyinin Sovyetlerin Dokuzuncu Bütün-Rusya Kongresine Raporundan 23 Aralık 1921

Yoldaşlar, az önce söylediklerim sizin için çok açık ve anlaşılır şeylerdi. Politikamız üzerine kim rapor verirse versin, başka türlüsü beklenemez. Politikamızın böyle olduğunu, başka türlü olamayacağını biliyorsunuz. Fakat ne yazık ki, bugün iki dünya var: Bocalamakta olan ama asla kendiliğinden teslim olmayacak eski kapitalist dünya ile doğmakta olan, hâlâ çok zayıf, fakat yenilmezliği sayesinde güçlenecek olan yeni dünya. Eski dünyanın, samimiyetle ve açık açık konuşmanın mümkün olduğuna inanamayan eski diplomasisi var. Bu eski diplomasi, bunda bir tuzak olması gerektiğini sanıyor. *(Alkış, gülüşmeler)* Ekonomik ve askerî bakımdan çok güçlü olan bu eski dünya, epey önce bize, ABD hükümetinin bir

temsilcisi olan Bullitt'i göndermişti. Bullitt, Kolçak ve Denikin'le en elverişsiz koşullarda barış imzalamamızı isteyen bir teklifle geldi. İşçi ve köylülerin Rusya'da o kadar uzun süre dökülen kanları, bizim için o kadar değerliydi ki, koşullar çok elverişsiz olduğu halde kabul etmeye hazır olduğumuzu söyledik. Çünkü Kolçak ve Denikin'in kuvvetlerinin içeriden çözüleceğine emindik. Bunu çok büyük bir açıklıkla, asgari bir diplomatik incelikle söyledik; öyle ki onları aldatmaya çalıştığımız sonucuna vardılar. Ve bizimle, bu dostane yuvarlak masa görüşmelerini yapan Bullitt, kınamalara maruz kaldı ve yurduna döner dönmez istifa etmek zorunda bırakıldı. Emperyalist adetler uyarınca, Bolşeviklere karşı gizli bir yakınlık beslediği gerekçesiyle hâlâ zindana atılmamış olmasını hayretle karşılıyorum. *(Gülmeler, alkışlar)* Ama sonuçta, o zaman zararımıza olduğu halde barış teklif etmiş olan bizler, çok daha elverişli koşullarda bir barış elde ettik. Bu bir ders oldu. Nasıl ki kalıbımızı değiştiremiyorsak, eski diplomasiyi bundan fazla öğrenemeyiz, bunu biliyorum. Fakat o zamandan beri, diplomaside, diğer devletlere verdiğimiz derslerin mutlaka bir etkisi olmuştur. Bunlar mutlaka, bazı kimselerin hafızasında yer etmiştir. *(Gülmeler)* Bunun içindir ki, işçi ve köylülerimizin barışın nimetlerini her şeyin üstünde tuttukları, ama onu korumak için vermeye hazır oldukları tavizlerin bir sınırı bulunduğu şeklindeki açık beyanımız, işçi ve köylülerin emperyalist savaşta ve iç savaşta çektikleri sıkıntıları bir an, bir saniye bile unutmamış oldukları anlamında alındı. Bu uyarı, bu Kongrenin ve tüm işçi-köylü kitlesinin, bütün Rusya'nın onaylayacağı ve ifade edeceğine emin olduğum bu uyarı, devletler tarafından nasıl kabul edilirse edilsin, eski diplomatik alışkanlıkları onları hangi diplomatik

hilelerden kuşku ettirirse ettirsin, mutlaka bir etki yapacak ve belli bir rol oynayacaktır.

Uluslararası durumumuz hakkında başkaca söylenecek şey olmadığı kanısındayım, yoldaşlar. Belli bir istikrarsız dengeye ulaşılmıştır. Maddî olarak –ekonomik ve askerî– çok zayıfız. Fakat manen –bununla, tabii ki soyut maneviyatı değil, bütün ülkelerdeki bütün sınıfların gerçek güçlerinin mevzilenmesini kastediyorum– hepsinden güçlüyüz. Bu, pratikte ispatlanmıştır. Yalnız sözle değil, işle ispatlanmıştır. Bu, bir kere ispat edilmiştir ve tarih belli bir akışa girdiği takdirde, belki birçok defa tekrar ispat edilecektir. Bunun içindir ki, barış içinde kalkınma çalışmamıza bir kere başladık mı, onu kesintisiz sürdürmek için elimizden gelen her çabayı göstereceğimizi söylüyoruz. Aynı zamanda yoldaşlar, uyanık olalım, ülkemizin savunma gücünü koruyalım, Kızıl Ordu'yu olabildiğinde güçlendirelim ve unutmayalım ki, işçilerimizin ve köylülerimizin çıkarı söz konusu olduğunda bir anlık bir gevşekliğe izin vermeye hakkımız yoktur. *(Alkış)*

Yoldaşlar, uluslararası durumumuzun en esaslı özelliklerini böylece özetledikten sonra şimdi, ülkemizde ve Batı Avrupa'da, kapitalist ülkelerde, ekonomik ilişkilerin nasıl şekillenmeye başladıklarını ele alacağım. Burada en büyük güçlük, bizimle kapitalist ülkeler arasında kesin ilişkiler bulunmadığı sürece, istikrarlı ekonomik ilişkilere sahip olamamamızdır. Olaylar, buna, kapitalist ülkelerin de sahip olamayacağını açıkça gösteriyor. Ama bugün, başkalarını düşünecek durumda değiliz. Bizi düşündüren, öteki devletler bize düşmanken, varlığımızı nasıl sürdüreceğimizdir.

Ama, kapitalist bir çevre içinde, sosyalist bir Cumhuriyetin var olması mümkün müdür? Politik ve

askerî bakımdan mümkün görünmüyordu. Bunun, hem politik hem de askerî bakımdan mümkün olduğu artık ispatlanmıştır. Bu bir gerçektir. Ama ticaret ne olacak? Ekonomik ilişkiler ne olacak? Geri, harap olmuş, tarıma dayalı Rusya ile ileri, endüstriyel bakımdan gelişmiş kapitalist ülkeler grubu arasında ilişki, yardım, hizmetler alışverişi - bütün bunlar mümkün müdür? Bizi, her türlü ekonomik ilişki kurmamızı engellemek için, dikenli tellerle çevirmekle tehdit etmediler mi? "Savaş onları korkutmadı, öyleyse ablukayla ezeceğiz."

Yoldaşlar, son dört yılda, o kadar çok ve öyle korkunç tehditler duyduk ki, artık hiçbiri bizi korkutamaz. Ablukaya gelince, tecrübe bunun en çok kimi, ablukaya alanı mı yoksa alınanı mı sıkıntıya soktuğunun tartışmaya açık olduğunu göstermiştir. Dolaysız kaba kuvvetten nisbî bir kurtulma dönemi olarak rapor edebildiğim bu ilk yılda, tanınmamamıza, reddedilmemize ve bizimle ilişkilerin yok sayılmasına rağmen (varsın burjuva mahkemelerinde yok sayılsınlar), tecrübe, bunların mevcut olduğunu kuşkuya yer bırakmayacak şekilde göstermiştir. Bunun, gözden geçirmekte olduğumuz 1921 yılının, hiç abartmasız, en büyük başarılarından biri olduğunu size bildirmek hakkındır kanısındayım.

Halk Dışişleri Komiserliğinin Sovyetlerin Dokuzuncu Kongresine raporu size dağıtıldı mı yoksa bugün mü dağıtılacak bilmiyorum. Kanımca, bu raporun hatası, çok yüklü ve zor okunur olmasıdır. Ama, bu benim hatam da olabilir. Politikayla ilgilenenlerinizin yanı sıra büyük çoğunluğunuzun, bu raporu hemen olmasa bile okuyacağından kuşkum yok. Okumayıp sadece şöyle bir karıştırsanız bile, Rusya'nın oldukça düzenli ve sürekli bir dizi ticarî ilişkiler, misyonlar, anlaşmalar vb. –deyim yerindeyse– filizlendirmiş

olduğunu göreceksiniz. Henüz *de jure* (meşru olarak) tanınmıyoruz, doğru. Bu, hâlâ, önemli bir şeydir, çünkü istikrarsız dengenin bozulması tehlikesi, yeni istila çabaları tehlikesi, söylemiş olduğum gibi, artmış bulunuyor; ancak ilişkilerin varlığı da bir gerçektir.

1921'de –yabancı ülkelerle ticaretin ilk yılında– oldukça ilerleme kaydettik. Bu, kısmen ekonomimizin en önemli sektörü, ya da en önemli sektörlerinden biri olan ulaşım sistemimizdeki gelişme sayesinde oldu. Bu, aynı zamanda ithalat ve ihracatımız sayesinde oldu. Çok kısa rakamlar aktarmama izin verin. Bütün sıkıntılarımız, en büyük sıkıntılarımız –bu sıkıntıların esası, canalıcı yanı– akaryakıt ve besinde, köylü ekonomisinde, bizi etkileyen kıtlık ve afetlerde yatıyor. Bütün bunların ulaşım meselesinde etken olduğunu çok iyi biliyoruz. Bunu tartışmalıyız ve bölgelerden gelen bütün yoldaşlar bunu bilmeli, oradaki yoldaşlarına, besin ve akaryakıt bunalımını yenmek için çok fazla gayret göstermemiz gerektiğini tekrar tekrar anlatmalıdırlar. Ulaşım sistemimizin sıkıntıları bunlardır ve ulaşım yabancı ülkelerle ilişkilerimizin maddî aracıdır.

Ulaşım sistemimizde, geçen yıl içinde kuşku götürmez örgütsel gelişmeler olmuştur. 1921'de, nehir yoluyda 1902'dekinden çok fazla ulaşım yaptık. Her tekne için ortalama taşıma, 1920'deki *verst* başına 800 *pud*'a oranla, 1921'de *verst* başına 1000 *pud* oldu. Ulaşımı örgütlemede kesinlikle ilerleme kaydettik. Şunu söylemeliyim ki, ilk defa olarak dışarıdan yardım almaya başladık. Bin tane lokomotif ısmarlamış ve şimdiden, İsveç'ten on üç, almanya'dan otuz yedi tane almış bulunuyoruz. Bu çok küçük bir başlangıçtır ama, yine de bir başlangıçtır. Yüzlerce tanker siparişi vermiştik; bunlardan 500 kadarı 1921 yılı içinde geldi. Bunlar için yüksek ve aşırı bir fiyat

ödüyoruz ama bu, yine de, ileri ülkelerin ağır endüstrisinden yardım aldığımızı gösteriyor. Kapitalist ülkelerin ağır endüstrisinin –bütün bu ülkeler, bizden tepeden tırnağa nefret eden kapitalistler tarafından yönetiliyorlarsa da– ekonomimizi onarmaya yardımcı olduğunu gösteriyor. Bu kapitalistlerin hepsi, basınlarında Sovyet Rusya'nın *de jure* tanınması ile ilgili işlerin ne durumda olduğu, Bolşevik hükümetinin meşru olup olmadığı konusunda beyanatlar vermeye devam eden hükümetlere bağlıdır. Uzun araştırmalar, Sovyet hükümetinin meşru bir hükümet olduğunu ortaya çıkardı ama tanınması mümkün değildir. Henüz tanınmıyoruz; bu acı gerçeği saklamaya hakkım yok, ama herşeye rağmen ticarî ilişkilerin gelişmekte olduğunu söylemeliyim.

Bu kapitalist ülkelerin hepsi, bizim için çok masraflı oluyorlar; mallara değerlerinden fazlasını ödüyoruz, ama bütün bunlara rağmen ekonomimize yardım ediyorlar. Bu nasıl oldu? Niçin kendi eğilimlerine karşı ve basınlarında sürekli iddia ettikleriyle çelişen bir şekilde hareket ediyorlar? Üstelik, tiraj bakımından bizimkiyle kıyas kabul etmeyen basınları, bize öyle bir şiddet ve düşmanlıkla saldırıyor ki... Bize cani diyorlar fakat yine de yardım ediyorlar. Şu ortaya çıkıyor ki, ekonomik olarak bize muhtaçtırlar. Önceden söylemiş olduğum gibi, bizim uzun vadeli hesaplarımızın, onlarınkinden daha doğru olduğu ortaya çıkıyor. Bu, onların doğru hesap yapacak yetenekte birisine sahip olmamasından değil – böyle insan, onlarda bizden daha fazla–, çöküşe giden birinin doğru dürüst hesap yapması mümkün olmadığı içindir. Bunun için, belirttiğim noktalara, dış ticaretimizin nasıl geliştiğini gösteren bir kaç rakam eklemek istiyorum. Hatırlanması kolay, çok kısa rakamlar aktaracağım sadece. Üç yılda –1918, 1919 ve

1920– tüm ithalatımızın toplamı 17 milyon *pud*'dan biraz fazlaydı. 1921'de, toplam 50 milyon *pud*, yani önceki üç yılda ithal edilen toplam miktarın üç katı oldu. İlk üç yılda ihracatımızın tolamı iki buçuk milyon *pud*'du. Sadece 1921'de bu toplam on bir buçuk milyon *pud* oldu. Bu rakamlar son derece küçük, zavallı ve gülünç rakamlardır. Bilgi sahibi her insan, bunların yoksulluk ifade ettiğini derhal görür. Ama yine de, bu bir başlangıçtır. Bizi ezmeye yönelik dolaysız çabaları yaşamış olan; değişmediğimiz sürece bizimle her türlü ilişkinin kesileceği tehdidini yıllarca duyan bizler, yine de, bu tehditlerden daha güçlü bir şey bulunduğunun ispatlandığını görüyoruz. Onların ekonomik gelişme tahminlerinin yanlış, bizimkilerin doğru olduğunu görüyoruz. Bir başlangıç yaptık ve bu gelişmeyi kesintisiz sürdürmek için büyük çabamızı göstermek zorundayız. Bütün dikkatimizi buna vermeli, bunu baş meselemiz yapmalıyız.

1921'de kaydettiğimiz gelişmenin bir başka küçük örneğini vereceğim. 1921'in ilk çeyreğinde ithalat toplamı üç milyon, ikinci çeyreğinde sekiz milyon, üçüncü çeyreğinde, yirmi dört milyon *pud*'du. Demek ki ilerliyoruz. Bunlar son derece küçük rakamlardır, ama yine de yavaş yavaş bir artma olduğunu gösteriyorlar. Bu rakamların, eşi görülmedik zorluklar yılı olan 1921'de nasıl büyüdüklerini gördük. O afetin, kıtlığın bize neye mal olduğunu, çiftliklerde, endüstride ve genel olarak günlük hayatımızda hâlâ sebep olduğu inanılmaz sıkıntıları biliyorsunuz. Fakat, ülkemiz savaş tarafından harap edildiği, çarların ve kapitalistlerin yönetimi ve bütün savaşların sonucu olarak muazzam güçlükler çektiği halde, bize karşı gösterilen sonsuz düşmanlığa rağmen, bugün kalkınma ufkunu açan yolun üzerinde bulunuyoruz. Bu temel unsurdur. Bunun içindir ki, son günlerde Wash-

ington Konferansını[38] okuduğumuz, bize düşman ülkelerin gelecek yaz ikinci bir konferans toplamak ve gerçek bir barışın koşullarını tartışmak üzere Almanya ve Rusya'yı da çağırmak zorunda kaldıkları haberini duyduğumuz zaman, koşullarımızın açık ve kesin olduğunu söyledik. Onları formüle etmiş ve yayınlamış bulunuyoruz. Ne kadar düşmanlıkla karşılaşacağız? Bu konuda hayale kapılmıyoruz, ama bizi abluka altına alanların ekonomik durumunun da sarsılmaz olmadığının ortaya çıktığını biliyoruz. Bize düşman olan hükümetlerin ya da sınıfların dileklerinden, iradelerinden ve kararlarından daha güçlü olan bir kuvvet var. Bu kuvvet, onları bizimle temas kurmaya zorlayan, dünyanın genel ekonomik ilişkileridir. Bu yönde ne kadar ilerlerlerse, bugünkü 1921 yılı raporunda size ancak bazı cüzi rakamlarla gösterebildiğim gelişme, o derece hızlı ve yaygın olacaktır.

Pravda, No. 292,
25 Aralık 1921

(38) **Washington Konferansı** 12 Kasım 1921'den 6 Şubat 1922'ye kadar sürdü. Konferans, ABD'nin insiyatifiyle toplanmış; Belçika, Çin, Fransa, İngiltere, Hollanda, İtalya, Japonya, Portekiz ve ABD katılmıştı. Konferansın amacı Uzak Doğu'da ve Pasifik bölgesinde sömürgelerin ve etki alanlarının yeniden bölüşülmesini tamamlamaktı. Konferansın en önemli kararları şu belgelerdedir: "bölgesel haklar"ın korunması için dörtlü anlaşma (ABD, İngiltere, Japonya ve Fransa); Çin'de "açık kapılar" prensibi üzerine dokuzlu anlaşma; deniz kuvvetlerinin "sınırlanması" üzerine beşli anlaşma (ABD, İngiltere, Japonya, Fransa, İtalya). (Ed.)

SOVYET CUMHURİYETİNİN ULUSLARARASI VE İÇ DURUMU

Metal İşçilerinin Bütün-Rusya Kongresinde Komünist Grubun Bir Toplantısında Yapılan Konuşmadan 6 Mart 1922

Elbetteki yoldaşlar, Cenova[39], Uluslararası politikamızdaki meselelerin en başında gelmeye devam ediyor. Bu yeri meşru olarak işgal ettiğinden pek emin değilim, çünkü "Cenova" dediğimiz zaman herkesin ta

(39) Lenin'in atıfta bulunduğu **Cenova Konferansı**, 10 Nizan'dan 19 Mayıs 1922'ye kadar İtalya'nın Cenova şehrinde toplanan Uluslararası Ekonomik Konferanstır. Konferansa, aralarında Sovyet Rusya, İngiltere, Fransa, İtalya, Belçika, Japonya ve Almanya'nın bulunduğu 29 ülkenin temsilcisi katıldı. ABD, bir gözlemci gönderdi.

Emperyalist devletler, Konferansta, Sovyet Rusya'ya eşit olmayan koşulları, Sovyet Rusya'yı onlara köle edecek bir anlaşmayı kabul ettirmek için, onun ekonomik sıkıntılarından yararlanmaya çalıştılar. Savaş öncesi günlerden kalanlar dahil, Çarlığın bütün borçlarının ödenmesini, millileştirilen tesislerin eski yabancı sahiplerine geri verilmesini talep ettiler. Sovyet delegasyonu, emperyalistlerin küstah taleplerini reddederek genel silahsızlanma ve bütün savaş borçlarının iptali-

ne zaman duyduğu konferansı, İtalya'nın Cenova şehrinde yapılması gereken Konferansı kastediyoruz. Konferans için hazırlıklar hemen hemen tamamlanmış bulunuyordu; ama şimdi, maalesef, durum o kadar belirsizdir ki, hiç kimse (ve korkarım bizzat bunu başlatan ve örgütleyenler dahi) fazla bir toplanma ihtimali olup olmadığını bilmiyorlar.

Her durumda biz, kendimize ve işçi-köylü hükümetinin kaderiyle ilgilenen herkese, bu meseledeki, yani Cenova meselesindeki, tutumumuzun en başından beri sebatlı olduğunu ve öyle olmakta devam ettiğini söylemeliyiz. Bazı insanların sadece sebattan değil, en ilkel bir kararlılıktan, kendi planlarını uygulamak için gerekli en ilkel yetenekten bile yoksun olması bizim suçumuz değildir. Biz, başından beri *Cenova'yı memnunlukla karşıladığımızı ve katılacağımızı* ilan ettik. Oraya tüccar olarak gittiğimiz gerçeğini çok iyi anladık ve hiçbir şekilde gizlemedik. Çünkü kapitalist ülkelerle (bütünüyle çökmedikleri sürece) ticaret, bizim için kesinlikle gereklidir. Cenova'ya başka bir şey için değil, bu ticaret için en elverişli, en yararlı ve politik bakımdan uygun koşulları pazarlık etmek üzere gittiğimizin farkındaydık. Bu, Cenova Konferansının ilk planını hazırlayan ve onu başlatan kapitalist ülkeler için hiç de sır değildir. Bizi, çeşitli kapitalist ülkelerle bağlantıya sokan ticaret anlaşmalarının listesinin gitgide uzadığını, pratik alışveriş sayısının arttığını ve bizim, halen, yabancı ülkelerin en çeşitli kombinezonlarıyla endüstrimizin çeşitli dalları arasındaki bir çok Rus-

ni teklif etti. Fransa ile İngiltere'nin Sovyet Rusya'ya karşı düşmanca tavrı, Konferansın dağılmasına yol açtı. Tartışma konusu olan meseleler, Hague'da Haziran-Temmuz 1922'de toplanan bir uzmanlar konferansına havale edildi, fakat Cenova Konferansı gibi bu da herhangi bir sonuç vermedi. (Ed.)

Yabancı ortak ticaret projesini en ince ayrıntılarına kadar tartıştığımızı, bu ülkeler çok iyi biliyorlar. Demek ki kapitalist devletler, Cenova'da esas olarak tartışılacak şeyin pratik temelinin pekala farkındalar. Ve bu temel, her çeşit politik konuşma, varsayım ve projelerden oluşan bir üstyapıya sahiptir. Ama biz, bunun, sadece, onunla ilgilenenler tarafından hazırlanmış ve kurulmuş, çoğu suni olan küçük bir üst yapı olduğunu anlamalıyız.

Sovyet iktidarının dört yılı geçen varlığı süresince, burjuva ülkelerini temsil eden bayların, bugün, modası geçmiş burjuva diplomasisi sanatının bütün kurallarına uygun olarak oynadıkları diplomatik oyunu doğru değerlendirebilmek için (teori alanında zaten çok yakından bildiklerimiz dışında) yeteri kadar pratik tecrübe edindiğimizi söylemeye gerek yok. Bu oyunun altında yatan şeyi çok iyi biliyoruz: Bunun ticaret olduğunu biliyoruz. *Burjuva ülkeleri Rusya ile ticaret yapmak zorundadır.* Ekonomik ilişkiler kuramadıkları takdirde, parçalanmalarının, bugüne kadar olduğu gibi devam edeceğini biliyorlar. Muhteşem zaferlerine, bütün dünyanın gazetelerini ve telgraf servislerini sonsuz böbürlenmelerle doldurmalarına rağmen, ekonomileri darmadağın olmaktadır. Üç yıldan fazla süren çabalarından, büyük zaferlerinden sonra, yeni bir şey inşa etmek şöyle dursun, eskiyi onarmak gibi çok basit bir görevin bile altından kalkamıyor ve hâlâ, ticaret yapmak için nasıl bir araya gelinir, üçlü, dörtlü ya da beşli bir kombinezon nasıl kurulur diye kafa patlatıyorlar. (Gördüğünüz gibi, rakam o kadar büyük ki, bir anlaşmaya varmak korkunç zor)

Komünistlerin, ticareti öğrenmek için zamana ihtiyaçları olmasına aklım erer. Öğrenmekte olanların da üç-beş yıl en acemice hataları yapacaklarını

biliyorum. Ama, işin tamamen yenisi oldukları için tarih onları affedecektir. Ticareti öğrenmek için düşüncemizi daha esnek hale getirmeli ve bütün Komünist Oblomovculuğunu[40] daha doğrusu Rus Oblomovculuğunu ve onun yanısıra daha bir çok şeyleri atmalıyız. Fakat, burjuva ülkeleri temsilcilerinin, yüzlerce yıl ticaretle uğraştıktan sonra ve bütün sosyal hayatları bunun üzerine kurulmuşken, ticaret işini yeni baştan öğrenmek zorunda kalmaları gariptir.

Bu arada söyleyeyim ki, bunun bize o kadar garip gelmemesi gerekir. Uzun zamandan beri, onların emperyalist savaşı değerlendirmesinin bizimkinden daha az doğru olduğunu söylüyor ve bunu her zaman için biliyorduk. Onlar emperyalist savaşı, burunlarının doğrultusunda gördüklerine bakarak değerlendirdiler ve muazzam zaferlerinden üç yıl sonra, hâlâ işin içinden çıkamıyorlar.

Biz Komünistler, kendi savaş değerlendirmemizin daha kapsamlı ve doğru olduğunu; savaşın çelişmelerinin ve felaketlerinin, kapitalist ülkelerin düşünebildiğinden çok daha geniş bir etkisi olacağını söyledik. Ve galip burjuva ülkelerine dışarıdan bakarken, bizim tahminimizi, bizim savaşı ve sonuçlarını değerlendirmemizi sık sık hatırlayacaklar dedik. Onların, en basit şeyleri anlamamaları bizi şaşırtmıyor. Ama biz yine de "varoldukları sürece kapitalist ülkelerle ticaret yapmalıyız" diyoruz. Onlarla, tüccar olarak görüşme yapacağız. Bunu yapabileceğimiz gerçeği, onlarla imzalamakta ve görüşmekte olduğumuz ticaret anlaşmalarının sayısındaki artışla

(40) **Oblomovculuk:** İ.A. Gonçarov'un ilk defa 1859'da yayınlanan **Oblomov** romanının baş kişisi olan aynı adlı toprak ağasının karakterini belirleyen tembellik, durgunluk, faaliyetsizlik ve aşırı pasifliğin karışımı. (Ed.)

ispatlanıyor. Ancak bunları, imzalanmadan önce yayınlayamıyoruz. Kapitalist bir tüccar bize gelip "Görüşmeler tamamlanıncaya kadar bu anlaşma aramızda kalmalı" deyince, ticarî açıdan elbette ki bunu kabul etmemiz gerekiyor. Ama biz kaç anlaşmanın hazırlık safhasında olduğunu biliyoruz. Bunların sadece listesi üç-beş sayfayı dolduruyor. Bu anlaşmalar, önemli malî gruplarla, ayrıntılarıyla tartışılmış olan sayısız pratik teklifler içeriyor. Pek tabii ki, Cenova'da toplanan burjuva ülkelerin temsilcileri, bunun bizim kadar farkındalar. Başka meseleler açısından durum ne olursa olsun, bu hükümetlerle onların kapitalist firmaları arasında temas, elbette korunmuştur. Onlar bile bunu bilmeyecek kadar gevşek değillerdir.

Yabancı telgraflarda sürekli olarak kapitalistlerin Cenova'da ne olacağını tam tamına bilmedikleri, yeni bir şeyler hazırladıkları, Rusya'ya yeni koşullar sunarak dünyayı şaşırtmak istedikleri izlenimini yaratan cümleler okumakta olduğumuzdan, onlara, izninizle, şunu söyleyeyim (ve umut ederim ki, bunu Cenova'da Lloyd George'a bizzat söylemek fırsatını bulurum): "Bununla, hiç kimseyi şaşırtamazsınız baylar. Sizler iş adamısınız ve işinizi iyi bilirsiniz. Biz, ticareti daha yeni öğreniyoruz ve bu konuda henüz beceriksiziz. Ama elimizde, bizim nasıl ticaret yaptığımızı ve hangi alışverişi hangi koşullarla yaptığımızı gösteren onlarca ve yüzlerce anlaşma ve anlaşma taslağı var." Gazetelerde –birisini korkutmak amacıyla yayınlanan–, bizi bir çeşit sınava tabi tutmaya niyetlendiklerinden söz eden çeşit çeşit haberi okuduğumuz zaman, kendi kendimize sakince gülümsüyoruz. Yeteri kadar tehdit edildik, hem de son teklifini yaptıktan sonra kapıyı çarpıp gitmeyi düşünen tüccarların tehditlerinden çok daha ciddileriyle. Biz, dün-

yanın hemen hemen tümünü yöneten Müttefik devletlerin silahlarıyla tehdit edildik. *Biz, o tehditlerden korkmadık. Lütfen baylar, Avrupalı diplomatlar, bunu unutmayın.*

Bizim, diplomatik itibarımızı, burjuva devletlerinin o kadar önem verdikleri iyi adı korumak diye bir endişemiz yok. Resmen, bunun sözünü bile etmeyeceğiz. Ama onu unutmuş da değiliz. İşçilerimizin, köylülerimizin bir teki, müdahaleyi destekleyen bütün o çok güçlü devletlerin ittifakına karşı işçi-köylü hükümetini savunmak için çarpıştığını unutmamıştır, unutamaz ve asla unutmayacaktır. Bu ülkelerin, bir kaç yıl içinde Kolçak ve Denikin'le imzaladıkları anlaşmaların tam takımı var bizde. Bunlar yayınlandı, biz bunları biliyoruz, bütün dünya bunları biliyor. Saklambaç oynamanın ve ebleh pozuna girmenin ne yararı var? Her köylü ve her işçi, bu ülkelere karşı çarpıştığını ve onların kendisini yenmeyi başaramadığını biliyor. Ve siz, burjuva hükümetlerini temsil eden baylar, kendinizi oyalamak, -daima ihtiyacınızdan fazlasına sahip olduğunuz- kâğıdınızı ve mürekkebinizi israf etmek, telgraf tellerinizi ve radyo istasyonlarınızı, bütün dünyaya "Rusya'yı sınayacağınızı" bildiren mesajlarla doldurmak istiyorsanız buyrun, kimin galip çıkacağını göreceğiz. Biz çoktan sınanmış bulunuyoruz; sözle değil, ticaretle değil, parayla değil, sopayla. Ağır, kanayan ve acılı yaralarımızla, hakkımızda, kendimiz tarafından değil düşmanlarımız tarafından "Dayak yemiş bir adam, dayak yememiş iki adama bedeldir" denmesini hak ettik.

Biz, bunu savaş meydanlarında hakettik. Ticaret alanında ise, biz Komünistler, ne yazık ki, yeterince dayak yemiş değiliz. Ama bu eksikliğin yakın gelecekte aynı başarıyla giderileceğine inanıyorum.

Bu konuları, Lloyd George'la bizzat tartışmayı ve ona, *bizi böyle ufak tefek şeylerle korkutmaya çalışmanın boşuna olduğunu* çünkü bunun, sadece bunu yapmaya çalışanların itibarını zedeleyeceğini anlatmayı ümit ettiğimi söyledim. Umarım ki, son bir kaç aydır politik meselelere doğrudan katılmamı engelleyen ve atandığım Sovyet görevleri için beni tamamen kudretsiz bırakan kötü sağlığım bunu yapmama engel olmaz. Bir kaç hafta içinde görevlerimin başına dönebileceğime inanıyorum. *Ama, önümüzdeki bir kaç hafta içinde emperyalistlerden üçü ya da dördü, anlaştıklarını dünyaya çoktan bildirdikleri şey üzerinde bir anlaşmaya varmayı başarırlar mı? Bundan emin değilim.* Ve hatta iddia edebilirim ki, dünyada hiç kimse bundan emin değildir; dahası, bizzat kendileri emin değildir. Çünkü, bütün dünyayı yöneten bu muzaffer devletler, sayısız ön konferanslardan sonra –bu konferansların sayısı sonsuzdur ve Avrupa burjuva basınında bile alay konusu olmaktadır– Cannes'da[41] bir araya geldiklerinde ne istediklerini kesinlikle söyleyemediler.

Pravda No. 54
8 Mart 1922

(41) Antant Yüksek Konseyi'nin, 6 Ocak'tan 13 Ocak 1922'ye kadar Cannes (Fransa)'da yapılan konferansı. Konferans, Cenova'da uluslararası ekonomik ve malî bir konferans toplanması için çağrı yapmaya karar verdi. (Bkz. dipnot 32). (Ed.)

RKP(B) MERKEZ KOMİTESİNİN RKP(B)'NİN ONBİRİNCİ KONGRESİNE POLİTİK RAPORUNDAN 27 Mart 1922

(Alkışlar) Yoldaşlar, Merkez Komitesinin Politik Raporuna yılın başından değil, sonundan başlamama izin verin. Bugün, en çok tartışılan politik mesele Cenova'dır. Fakat bu konuda, basınımızda zaten çok şey söylenmiş olduğu ve ben, yayınlanmış olan, 6 Mart' taki konuşmamda bu konunun en esaslı noktalarını zaten belirtmiş olduğum için, siz özellikle istemedikten sonra, ayrıntılara girmememe izin vermenizi rica edeceğim.

Genel olarak, Cenova hakkında her şeyi biliyorsunuz, çünkü bu konuda gazetelerde çok şey yazıldı – kanımca, genel olarak inşa ve özel olarak ekonomik gelişme çalışmamızın gerçek, pratik ve acil ihtiyaçlarına zarar verecek derecede çok şey yazıldı. Elbette ki, Avrupa'da ve bütün burjuva ülkelerinde, Cenova

hakkında her çeşit süprüntü ile insanların zihnini meşgul etmekten ya da kafalarını doldurmaktan hoşlanırlar. Bu olayda (bence yalnızca bu olayda da değil) onları taklit ediyoruz ve biraz fazla taklit ediyoruz.

En iyi diplomatlarımızdan bir delegasyon tayin etmek için, Merkez Komitesinde çok uğraştığımızı söylemeliyim. (Şimdi bir miktar Sovyet diplomatına sahibiz. Sovyet Cumhuriyetinin ilk döneminde böyle değildi) Merkez Komitesinde, Cenova Konferansına gidecek diplomatlarımız için yeterince ayrıntılı talimatlar hazırladık. Bu talimatları uzun süre tartıştık ve üzerlerinde tekrar tekrar düşündük. Burada mesele, savaş demeyeceğim, çünkü bu kelimenin yanlış anlaşılma ihtimali var, her durumda bir rekabet meselesidir. Burjuva kampında, Cenova Konferansını yıkmak isteyen çok güçlü bir eğilim, bütün diğer eğilimlerden daha güçlü bir eğilim var. Cenova Konferansının çok lehinde olan ve onu ne pahasına olursa olsun toplamak isteyen eğilimler de var. Halen ikincisi ağır basmaktadır. Nihayet, bütün burjuva ülkelerinde, içlerine tüm İkinci ve İkibuçukuncu Enternasyonallerin de dahil edilmesi gereken pasifist eğilimler denebilecek eğilimler var. Bazı pasifist teklifler ileri süren ve pasifist bir politika mahiyetinde bir şey icat etmek isteyenler burjuvazinin bu kesimidir. Bizim, Komünistler olarak, bu pasifizm hakkında belli görüşlerimiz var –ki bunları burada açıklamak gereksiz olur–. Cenova'ya komünist olarak değil, tüccar olarak gittiğimizi söylemeye gerek yok. Biz ticaret yapmak zorundayız, onlar da ticaret yapmak zorundalar. Biz, ticaretin bize yararlı olmasını isteriz; onlar kendilerine yararlı olmasını isterler. Meselenin seyrini, küçük çapta bile olsa, diplomatlarımızın mahareti tayin edecektir.

Cenova'ya tüccar olarak gitmemiz demek, hiçbir

şekilde, burjuva kampında meseleyi savaş yoluyla çözme eğilimi gösterenlerle mi yoksa pasifizme, hatta komünist bakış açısından en ufak bir eleştiriye bile dayanamayacak olan en berbat pasifizm türüne eğilimli olanlarla mı pazarlık edeceğimizin, bizi ilgilendirmeyen bir mesele olması demek değildir. Bu ayrımı değerlendiremeyen ve taktiklerine buna göre şekil vererek pratik hedefler elde edemeyen biri, gerçekten kötü bir tüccardır.

Cenova'ya ticareti genişletmek ve en geniş çapta, başarıyla gelişmesi için elverişli koşulları yaratmak için pratik bir amaçla gidiyoruz. Ama, Cenova Konferansının başarıya ulaşacağını garanti edemeyiz. Bu konuda her hangi bir garanti vermek gülünç ve saçma olur. Ancak, Cenova'da mevcut ihtimaller en dikkatli ve tedbirli bir tarzda tartıldığında amacımıza ulaşacağımızı söylemek abartma olmaz kanısındayım.

Karşıki gruplar görüşmelerde yeterince anlayışlı olur ve çok inatçılık yapmazlarsa Cenova yoluyla; çok inatçılık yapmayı kafalarına koyarlarsa başka bir yolla - ama, hedefimize ulaşacağız!

Meselenin aslı şudur: Son bir kaç yılda bütün kapitalist ülkelerde şiddetle ortaya çıkan en acil, zorlayıcı ve pratik çıkarlar, Rusya ile ticaretin geliştirilmesini, düzenlenmesini ve genişletilmesini gerektirmektedir. Kapitalistlerle tartışabiliriz, kavga edebiliriz, belirli kombinezonlar üzerinde uyuşamayabiliriz –ki büyük ihtimalle uyuşmamamız gerekebilir–, ama böyle çıkarlar varolduğu sürece, bu temel ihtiyaç, her şeye rağmen kendine bir yol açacaktır. Bundan emin olabileceğimiz kanısındayım. Bunun tarihi için garanti veremem, başarısı için garanti veremem; ama şu toplantıda, belli bir kesinlikle söyleyebiliriz ki, Sovyet Cumhuriyeti ile dünyadaki bütün kapitalist ülkeler arasında düzenli ticaret ilişkileri mutlaka ge-

lişmeye devam edecektir. Raporumun başka bir bölümünde konuya geldiğim zaman, çıkması muhtemel aksaklıkları belirteceğim; ama, Cenova meselesi üzerinde bundan fazla söylenecek bir şey olmadığı kanısındayım.

1922'de Moskova'da RKP Merkez Komitesi'nin Yayın Bölümü tarafından çıkarılan Odinnatsati syezd RKP(B), Stenografiçeşki otçot (RKP(B)'nin Onbirinci Kongresi, Tutanaklar) da yayınlandı.

CENOVA KONFERANSI DELEGASYONUNUN RAPORU ÜZERİNE BÜTÜN-RUSYA MERKEZ YÜRÜTME KOMİTESİNİN KARAR TASLAĞI

Bütün-Rusya Merkez Yürütme Komitesinin Joffe' nin raporu üzerine karar taslağı aşağı yukarı şöyle hazırlanmalıdır:

1. Bütün-Rusya Merkez Yürütme Komitesi Delegasyonu, ülkeyi köleliğe zorlamak ve özel mülkiyeti geri getirmek çabalarına karşı koyarak RSFSC'nin tam egemenliğini yüksek tutmakla ve Almanya ile barış[42] imzalamakla görevini doğru olarak yerine getirmiştir.

(42) **Rapallo Anlaşması**, Sovyet ve Alman hükümetleri arasında, 16 Nisan 1922'de, İtalya'nın Rapallo şehrinde, Cenova konferansı sırasında imzalandı. Anlaşma, iki ülke arasında diplomatik ilişkilerin kurulmasını ve tazminatların karşılıklı olarak reddini öngörüyordu. Alman hükümeti, aynı zamanda, daha önce Almanlara ait olup Sovyet Hükümetinin millileştirdiği tesislerin iadesi talebini de geri alıyordu. Anlaşmanın imzalanması, İngiliz-Fransız emperyalistlerinin Sovyet Rusya'ya karşı, onu ekonomik bakımdan köleleştirmek için, kapitalist ülkelerin birleşik cephesini kurma çabalarının çöktüğünü ortaya koydu.(Ed.)

2. Uluslararası politik ve ekonomik durum, şu özelliklerle belirleniyor:

Politik: Barışın yokluğu ve yeni emperyalist savaşlar tehlikesi [İrlanda, Hindistan, Çin ve diğerleri; İngiltere ile Fransa, Japonya ile ABD arasındaki ilişkilerin kötüleşmesi, vb. vb. (daha ayrıntılı)]

3. Ekonomik: Çok güçlü olan ve savaş (= yağma) yoluyla zenginleşen "galip" ülkeler, savaştan üç buçuk yıl sonra, eski kapitalist ilişkileri bile yeniden kurmayı başaramamışlardır. [Para değerindeki karışıklık; Versay Anlaşmasının yerine getirilmemesi ve yerine getirilmesinin olanaksızlığı; ABD'ye olan borçların ödenmemesi, vb. vb. (daha ayrıntılı)]

4. Dolayısıyla, Cannes kararlarının[43] Birinci Maddesi, iki *mülkiyet sisteminin* (kapitalist ya da özel mülkiyet ile, *şimdilik* yalnızca RSFSC'nde kabul edilmiş olan komünist mülkiyet) *eşitliğini* tanıyarak, dolaylı yoldan bile olsa, birinci mülkiyet sisteminin çöküşünü, iflâsını ve onun ikinci sistemle eşit koşullarda *anlaşmasının* kaçınılmazlığını da tanımak zorunda kalıyor.

5. Cannes kararlarının öteki maddeleri olduğu gibi, Cenova'daki devletlerin muhtıraları vb. de, bu 1. maddeyle çelişmektedir ve bu nedenle ölü doğmuşlardır.

6. İki mülkiyet sisteminin gerçek eşitliği -özel mülkiyeti ve *ekonomik karışıklığı* ve daha yüksek mülkiyet sistemleri için bunun doğurduğu savaşları *bütün dünya terkedinceye kadar, geçici bir durum olsa bile-* sadece Rapallo Anlaşmasında vardır.

---

(43) Cannes kararlarının (bkz. dipnot 41) Birinci maddesi şöyledir: "Uluslar, kendi iç mülkiyet rejimlerini, kendi ekonomilerini ve kendi hükümetlerini örgütlemekte dayandıkları ilkeleri, birbirlerine zorla kabul ettirme hakkını kendilerine veremezler. Bu açıdan, her ulus, kendi tercih ettiği sistemi kendisi seçer."-(Ed.)

Bu nedenle, Bütün-Rusya Merkez Yürütme Komitesi:

Güçlüklerden, karışıklıktan ve savaş tehlikesinden tek doğru çıkış yolu olan Rapallo Anlaşmasını memnunlukla karşılar (biri kapitalist mülkiyet gibi modası geçmiş bir sistem olan iki mülkiyet sistemi kaldığı sürece);

RSFSC ile kapitalist ülkeler arasındaki ilişkiler için *yalnızca* bu tip bir anlaşmayı normal olarak kabul eder;

Halk Komiserleri Konseyine ve Halk Dışişleri Komiserliğine bu çizgilerde bir politika izlemeleri için talimat verir;

Bütün-Rusya Merkez Yürütme Komitesi Prezidyumuna, RSFSC ile federal ilişkiler içinde bulunan bütün cumhuriyetlere bu politikayı, anlaşmalarla onaylatması için talimat verir;

Halk Dışişleri Komiserliğine ve Halk Komiserleri Konseyine, Rapallo tipi anlaşmalardan sapmaya, ancak RSFSC'nin emekçi halkı için özel yararlar sağlayacak istisnaî durumlarda izin verilmesi için talimat verir, vb.

15 ya da 16 Mayıs 1922'de yazıldı.
İlk defa, Lenin'in Toplu Eserler'inin dördüncü Rusça basımında yayınlandı.

OBSERVER VE MANCHESTER GUARDIAN MUHABİRİ MICHAEL FARBMAN'LA YAPILAN GÖRÜŞME

1. Soru: Rus aleyhtarı basın, Herriot'nun[44] Moskova'da kabulünü ve Fransız-Rus görüşmelerini, Sovyet Rusya'nın dış politikasında kesin bir değişiklik olarak açıklıyor.

Bu doğru mudur? Rusya'nın Orta Doğu'daki İngiliz politikasını bir tehdit olarak gördüğü ve Fransa ile, İngiltere'ye karşı yöneltilmiş bir anlaşma imzalamaya hazır olduğu doğru mudur?

Cevap: Herriot'nun Moskova'da kabul edilmesiyle Fransız-Rus görüşmelerinin, Sovyet Rusya'nın politikasında genel (ya da İngiliz aleyhtarı olan özel) bir değişiklik, hatta en ufak bir değişiklik şeklinde açıklanmasının tamamiyle yanlış olduğu görüşündeyim. Gerek Herriot'nun Moskova'da kabul edilmesini, ge-

(44) Ünlü bir Fransız politikacısı olan **Edouard Herriot.** Moskova'ya 1922 Eylül'ünde geldi ve Sovyet hükümeti üyeler ile gayrı-resmî görüşmeler yaptı. Herriot, Sovyet iktidarının ekonomiyi yeniden inşa etmedeki başarılarının ve Cenova Konferansında Rusya'ya eşit olmayan bir anlaşma kabul ettirme çabalarının başarısızlığa uğramasının etkisi altında, Fransa ile Sovyet Cumhuriyeti arasındaki ilişkileri normalleştirmeye ve ticareti geliştirmeye hevesli bazı Fransız burjuva çevrelerinin görüşlerini yansıtıyordu. (Ed.)

rekse Fransa ile, şimdi mümkün, muhtemel ve inanmak isterim ki, gerekli olan bir ilişki ya da görüşmeye doğru atılan adımı kesinlikle çok değerli buluyoruz. Fransa ile herhangi bir ilişki, özellikle, Rusya'nın ticarî çıkarlarının bu güçlü Avrupa devletiyle daha yakın ilişkileri zorunlu olarak gerektirmesi bakımından, bizim pek çok arzu ettiğimiz bir şeydir. Ancak, biz, bu ilişkinin, en ufak bir şekilde, İngiltere'ye karşı politikamızda mutlaka bir değişiklik olması gerektiği anlamına gelmediğinden eminiz. Biz, her iki devletle tamamen dostane ilişkilerin gayet mümkün olduğuna inanıyoruz ve bunu hedef alıyoruz. İngiltere ile Fransa'nın çıkarlarının da, doğru bir biçimde kavrandığı takdirde, bu yönde olacağına inanıyoruz. İngiltere ile Fransa'nın karşılıklı çıkarlarının, Rusya ile temas noktaları bulunduğu sürece, hiçbir koşulda, İngiltere ile Fransa arasında kaçınılmaz düşmanlık unsurları içermediğine inanıyoruz. Aksine, bu devletler ile Rusya arasındaki barışçı ve dostane ilişkilerin, İngiltere ile Fransa arasındaki barış ve dostluğun uzun süreli olmasının ve Fransa ile İngiltere arasında çıkması mümkün ve mevcut koşullar altında muhtemel, bütün ayrılıkların sür'atle ve gerçekten mutlu bir çözüme ulaşmasının bir garantisi (neredeyse en güçlü garantisi diyebilirim) dahi olacağı kanısındayız.

2. Soru: İngiltere'nin desteklediği bir savaş olan Yunan-Türk Savaşının fiilen sona ermesi, bir İngiliz-Rus anlaşması imzalanması için uygun bir an değil midir?

Cevap: Elbette, İngiltere'nin desteklediği Yunan-Türk savaşının sona ermesi, bir noktaya kadar, bir İngiliz-Rus anlaşması imzalanması ihtimalini kuvvetlendiren bir unsurdur. Biz, bu savaş sona ermeden önce dahi, böyle bir anlaşmanın peşindeydik ve bugün de, bütün gayretimizle peşindeyiz. Bu savaşın so-

na ermesine bağlı bazı meselelerin, İngiltere ile anlaşmazlığımızın nedenleri olduğu doğrudur. Ancak her şeyden önce, Yunan-Türk savaşını izleyen barış, bizim görüşümüze göre, bir bütün olarak uluslararası politikaya çok yararlı olacaktır. Öyle ki, biz, Yunan-Türk barışı sayesinde, uluslararası politikanın yürütüldüğü genel koşullarda bir düzelme bekliyoruz. İkinci olarak, İngiltere ile aramızdaki ayrılıkları, asla giderilmez ayrılıklar olarak görmüyoruz. Aksine, Orta Doğu meselesinin değişik aşamalara girmesiyle birlikte, Yunan-Türk savaşının bitmesinin, bu barışı uluslararası politikada en ön plana çıkaran çatışma ve ayrılıkların da sona ermesi olacağını ümit etmekle ne derece haklı olduğumuzu, yakın geleceğin göstermesini bekliyoruz. Bu savaşın bitmesinin, aynı zamanda, İngiltere ile bütün sürtüşme ve anlaşmazlıkların sonu olması için gücümüzün yettiği her şeyi yapıyoruz ve bu vesileyle, İngiliz hükümetinin çıkarlarının, Rus aleyhtarı basının çeşitli tahriklerinden ve çoğunlukla samimiyetsiz sözlerinden daha ağır basacağını ümit ediyoruz.

3. Soru: Rusya'nın doğu meselesine karışmasını sadece bir itibar sorunu olarak mı görüyorsunuz, yoksa sadece Rusya'nın gerçek çıkarlarından mı hareket ediyorsunuz? Rus hükümeti, Rusya'nın, Konferansın (45) *sadece boğazlar meselesini karara bağlayacak bölümüne katılmasına izin verilmesi yolundaki Fransız teklifini kabul ediyor mu?*

Cevap: Rusya'nın Orta Doğu meselesinin çözümüne katılmasının itibarla bir ilgisi olmadığı görüşün-

(45) Türkiye'ye yapılan İngiliz-Yunan müdahalesinin yenilgisinden sonra Orta Doğu'yla ilgili meseleler üzerinde, İngiltere, Fransa ve İtalya tarafından hazırlanmakta olan konferans. Başlangıçta, emperyalist devletler Sovyet Rusya'yı tamamen konferans dışında tutmaya çabaladılar. Fakat Sovyet devletinin artan itibarını göz önüne almak zorunda kaldılar. 7 Ekim 1922 tarihli bir nota ile, Sovyet Rusya'nın sadece Kara-

deyim. Beş yılı aşkın bir süre içinde, bir bütün olarak uluslararası politikamız, bizim itibar sorunlarına gayet ilgisiz olduğumuzu ve sırf itibar için bir talepte bulunmak ya da devletler arasında gerçek barış ihtimallerini bozmak yeteneğimiz olmadığını göstermiştir ümit ederim. Eminim ki, başka hiçbir ülkede kitleler, itibara bu kadar ilgisiz ve hatta onu alay konusu yapmaya hazır değillerdir. Modern diplomasinin, itibar sorunlarına çok yakında, aynen bu şekilde bakmaya başlayacağı görüşündeyiz.

Bizim Orta Doğu politikamız, Rusya'nın en gerçek, acil ve hayatî çıkarı ve onunla federe halde bulunan bazı devletlerin çıkarı ile ilgilidir. Eğer bu devletlerin hepsi, Orta Doğu Konferansına katılma taleplerini kabul ettiremezlerse, ortada bir yığın düşmanlık, çatışma ve memnuniyetsizlik unsuru kalacaktır. Bu devletlerin Konferansa katılmaması, Doğu Avrupa ile

---

deniz Boğazı meselesinin tartışıldığı bölüme katılmasına izin vereceklerini bildirdiler. Sovyet hükümeti, 20 Ekim 1922 tarihli bir nota ile bunu protesto etti. Sonra 2 Kasım 1922'de, "davette bulunan devletler"e, Rus Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti, Ukrayna Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti ve Gürcistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin bütün meselelerin tartışılmasına katılmalarında ısrar eden bir başka nota gönderdi.

Orta Doğu Kongeransı, 20 Kasım 1922'de Lozan (İsviçre)'de açıldı ve 24 Temmuz 1923'e kadar sürdü. Konferansa İngiltere, Fransa, İtalya, Japonya, Yunanistan, Romanya, Yugoslavya ve Türkiye katıldı. Karadeniz Boğazı'nın yönetim sistemi meselesi, RSFSC, Ukrayna SSC, Gürcistan SSC ve Bulgaristan'ın da katılmalarıyla tartışıldı. Bazı meselelerin tartışılması için de Arnavutluk, Belçika, Hollanda, İspanya, Portekiz, Norveç ve İsveç temsilcileri çağrılmıştı.

Konferans, bir tarafta İngiltere, İtalya, Fransa, Japonya, Yunanistan, Romanya ve Yugoslavya ile öbür tarafta Türkiye olmak üzere bir barış anlaşmasının imzalanmasıyla sonuçlandı.

Karadeniz Boğazı meselesi, Konferansın gündeminde önemli bir yer işgal ediyordu. Sovyet delegasyonu, Lenin tarafından bu görüşmede formüle edilen teklifleri ileri sürdü. Bu teklifler kabul edilmedi. Lozan Konferansında kabul edilen Boğazlar Konvansiyonu, ticaret ve savaş gemilerinin herhangi bir bayrak altında, Boğazlardan her zaman serbestçe geçmelerini öngörüyordu. Sovyetler Birliği, Konvansiyonu, kendi meşru haklarının ihlali ve Karadeniz ülkelerinin güvenliğini teminatsız bırakmış olarak gördüğünden onaylamadı. (Ed.)

diğer bütün devletler arasında, tamamen ticarî konularda öyle güçlükler getirecektir ki, barış içinde bir arada yaşama için hiçbir zemin kalmayacak ya da böyle bir yaşama fevkalade zor olacaktır.

Dolayısıyla, Rus Hükümeti, Paris'in, Rusya'ya Konferansın sadece Boğazlar meselesini çözecek bölümüne katılmasına izin vermek yolundaki teklifini tatminkâr bulmamıştır. Biz böyle bir sınırlamanın, bazı pratik konularda, dolaysız güçlükler, özellikle ekonomik güçlükler getireceği düşüncesindeyiz ki, bunların sıkıntısını, muhtemelen yakın gelecekte, bizzat Fransa ile İngiltere çekecektir.

4. Soru: Boğazlar meselesinin çözümü için Rusya'nın programı nedir?

Cevap: Boğazlar programımız (henüz kesinleşmemekle birlikte) diğer şeylerin yanı sıra, şunları içeriyor:

Birincisi, Türkiye'nin ulusal temellerinin gerçekleştirilmesi. Biz, bunu temel olarak görüyoruz ve sadece ulusal bağımsızlık çıkarları için değil. Başka hiçbir ülkede bulunmayacak kadar çok milliyeti barındıran bir ülkede, ulusal sorunu çözmede edindiğimiz beş yıllık tecrübe, böyle durumlarda ulusların çıkarlarına karşı tek doğru tavrın, bu çıkarları tamamiyle karşılamak ve bu mesele üzerinde herhangi bir çatışma ihtimalini ortadan kaldıracak koşuları sağlamak olduğuna bizi tamamiyle inandırmıştır. Tecrübemiz, bize şu kesin inancı vermiştir ki, çatışma zeminleri, karşılıklı güvensizlik ve entrika korkusu ancak değişik ulusların çıkarlarına özel bir dikkat gösterilerek ortadan kaldırılabilir ve özellikle, ayrı diller konuşan işçiler ve köylüler açısından bu güveni yaratabilir. Bu güven olmaksızın, halklar arasında barışçı ilişkilerin kurulması ya da günümüz uygarlığı için değer taşıyan şeylerin başarıyla geliştirilmesi

katiyen mümkün olamaz.

İkinci olarak programımız, Boğazların, bütün savaş gemilerine hem barış hem de savaş zamanında kapalı olmasını içeriyor. Bu, yalnız toprakları Boğazların yakın çevresinde olan devletlerin değil, bütün devletlerin ticarî çıkarıyla yakından ilişkilidir. Hatırlanmalıdır ki, devletlerin çoğunda, özellikle uygar devletlerde, barışı sağlamak için en basitinden dahi olsa gerçekçi adımlar atmaya çok az hazırlık olduğu halde; bütün dünyada hadsiz hesapsız pasifist gevezelikler, sayısız pasifist sloganlar ve güvenceler kol gezmektedir. Bu ve buna benzer meselelerde, genel güvencelerin sahte ciddiyetli taahhütlerin ve tumturaklı formüllerin asgarisini, savaş tehlikesini tamamen ortadan kadırmasa bile kesinlikle barışa yol açacak en basit ve en açık karar ve önlemlerin azamisini görmek isteriz.

Üçüncü olarak, Boğazlar Programımız, deniz ticaretinin tam özgürlüğünü içermektedir. Yukarıda söylediklerimden sonra, bu noktayı açıklamayı ya da daha somutlaştırmayı gerekli görmüyorum.

5. Soru: Milletler Cemiyeti, bileşimi içine Rusya, Türkiye, Almanya ve ABD'ni de katmış olsa, Rus hükümeti, Milletler Cemiyeti'nin Boğazları kontrol etmesini kabul eder miydi?

Cevap: Tabii ki Milletler Cemiyetine karşıyız ve Cemiyete karşı olumsuz tavrımızın nedeninin sadece özel nitelikler taşıyan ekonomik ve politik sistemimiz olmadığı kanısındayım. Genel olarak modern uluslararası politikanın somut koşulları açısından bakıldığında, barışın çıkarları da bu olumsuz tavrı tamamen doğrulamaktadır. Milletler Cemiyeti, dünya savaşı kökenli olmanın o kadar çok işaretini taşımaktadır, Versay Anlaşmasına o kadar göbekten bağlıdır ve uluslar arasında gerçek hak eşitliğinin kurul-

masını, gerçek bir barış içinde bir arada yaşama ihtimalini andıran herhangi bir şeyden o kadar yoksundur ki, bizim Cemiyete karşı olumsuz tutumumuzun takdir edileceği ve daha fazla yoruma gerek olmadığı kanısındayım.

6. Soru: Urquhart'la[46] anlaşmanın onaylanmasının reddi "Sol Komünistler"in[47] bir zaferi midir? Urquhart'la görüşmelerin yeniden başlaması ve anlaşmanın onaylanmasını mümkün kılacak objektif koşullar nelerdir?

Cevap: Urquhart'la bir anlaşma yapılması, hükümetimiz tarafından, hasta olduğum ve devlet işlerine katılamadığım bir sırada ele alındı. Bu nedenle, meselenin bütün ayrıntıları üzerinde bilgi sahibi değilim. Buna rağmen, "Sol Komünistler"in zaferi diye bir şeyin söz konusu olmadığını ve olmayacağını kesinlikle temin ederim. Bunu, hükümet meselelerinin gi-

---

(46) Ünlü bir İngiliz sanayicisi olan John Urquhart'la ön anlaşma 9 Eylül 1922'de Berlin'de, Halk Dış Ticaret Komiseri Leonid Krasin tarafından imzalandı. RKP(B) Merkez Komitesinin 5 Ekim 1922'de yaptığı tam üyeli toplantıda ve ertesi gün, 6 Ocak'ta Halk Komiserleri Konseyi'nin toplantısında, İngiliz hükümetinin Sovyet Rusya'ya karşı düşmanca politikası ve anlaşmanın eşit olmayan koşulları dolayısıyla, anlaşmanın reddedilmesi kararlaştırıldı. (Ed.)

(47) **"Sol Komünistler":** 1918'in ilk aylarında, Brest Barış Anlaşmasının tartışılması sırasında kurulan Parti aleyhtarı bir grup. Solcu gevezelik yaparak ve "devrimci savaş" çağrısında bulunarak maceracı bir politikayı savundular. Bu politika, o sırada savaşacak halde ordusu bulunmayan ülkeyi, emperyalist Almanya ile savaşa sürükleyebilir ve Sovyet Cumhuriyetinin varlığını tehlikeye sokabilirdi. Bu grubu, Buharin, Radek ve Piatakov yönetiyordu. Savaşı sürdürmeyi amaçlayan haince politikasını, iki anlamlı "Ne savaş ne barış" sloganıyla gizlemeye çalışan Troçki ile birlikte, Parti'ye, proletarya diktatörlüğünün yıkılması demek olacak bir politikayı kabul ettirmeye çalıştılar. Lenin, "Sol Komünistleri", "emperyalist provokasyonun araçları" olarak tanımladı. Troçki'nin desteklediği "Sol Komünistler", Parti çizgisine karşı açık bir mücadeleye giriştiler, istifa tehditleriyle Parti'yi bölmeye çalıştılar. Lenin ve taraftarları, Almanya ile barış anlaşmasının imzalanmasını sağlamak, böylece genç Sovyet Cumhuriyetini kurtarmak için, Parti Merkez Komitesinde Troçki ve "Sol Komünistler"e karşı sert bir mücadele verdiler. Parti, Lenin'in önderliğinde, Troçki'nin ve Sol Komünistlerin haince politikasını kararlı bir şekilde reddetti. (Çev.)

dişi üzerindeki doğrudan gözlemlerimden biliyorum.

Meselenin aslı, İngilizlerin bizi konferansa kabul etmekteki isteksizliklerinde ifade bulan haksız hareketlerinin hiç beklenmedik bir şey olması ve bunun Rusya'da büyük bir kızgınlık uyandırmasıdır. Bu, sadece sağ ve sol komünistleri birleştirmekle kalmadı, aynı zamanda Rusya'nın Partili olmayan geniş kitlelerini, işçileri ve köylüleri öyle birleştirdi ki, işlerin sağ ve sol komünistler arasında bir anlaşmazlığa varması mümkün değildi.

Urquhart anlaşmasının reddi için gösterilen neden, denebilir ki, sadece Parti'deki genel duygunun değil, tüm halkın, yani tüm işçi ve köylü kitlelerinin duygusunun dolaysız bir ifadesiydi.

Görüşmelere yeniden başlanması ve bunun sonucu olarak Urquhart'la anlaşmanın onaylanması, en başta İngiltere'nin, Rusya'ya Orta Doğu Konferansına katılma hakkını kısarak yaptığı çirkin haksızlıkların giderilmesine bağlıdır. Urquhart'ın bize sunduğu somut koşullara gelince; bu meseleye yeterince ayrıntılı bir şekilde bakmaya zamanım olmadı ve sadece şunu söyleyebilirim: Hükümet, bu meselede, Rusya'nın çıkarlarına en uygun bir karara varmak ve en objektif ve amaca yönelik tartışmayla, lehte ve aleyhte olan kanıtları baştan başa doğrulayacak malzeme elde etmek için, bu anlaşmaya taraftar ve karşı olanların görüşlerini, en kısa zamanda basında açıklamaları kararını almıştır.

7. Soru: İngiltere'deki Rusya aleyhtarı basın, Moskova'daki son sanayici tutuklamalarının Yeni Ekonomi Politikasının sonu olduğunu ve millileştirme ve müsadere politikasına geri dönüşü gösterdiğini iddia ediyor. Bu suçlamalar ne dereceye kadar doğrudur?

Cevap: İngilizlerin Rus aleyhtarı basınında "Moskovalı sanayiciler"in tutuklandığı yolundaki suçlamalarla ilgili olarak şunu söyleyeyim: Daha bugün

gazetemizde *(Izvestia)* "Karaborsacılar Tutuklandı" başlıklı bir yazı okudum. Bu yazıda, bizzat Devlet Politik İdaresi Ekonomi Bölümü başkanı Z.B. Katsnelson yoldaş, sanayicilerin tutuklanması diye bir şeyin söz konusu olmadığını ve "hem RSFSC'de hem de yurt dışında, tutuklamaların ticaret özgürlüğüne bir saldırı olduğu şeklinde yayılan söylentilerin, aslında Batı Avrupa ile kurulmakta olan ekonomi ilişkileri bozmak gibi kesin bir karşı-devrimci kasıtla çıkartılmış *saçma* uydurmalar" olduğunu söylüyor.

Gerçekten, tutuklananlar tamamiyle karaborsa vurgunculanydı ve yetkililerin elinde, bu karaborsa vurgunculanyla Moskova'daki yabancı misyonların çeşitli memurları arasında ilişkiler olduğunu gösteren kanıtlar vardır. Bu kanıtlar yalnız altın ve platin çubuklarının satıldığını değil, aynı zamanda *bu kıymetli metaın yurt dışına kaçırılmasının da örgütlendiğini* gösteriyor.

Yeni Ekonomik Politikaya son verdiğimiz söylentilerinin ne kadar asılsız olduğunu ve politikamızı başka türlü göstermek için en işitilmedik tahrifat ve aldatmacalara başvuran Rus aleyhtarı İngiliz basınının suçlamalarının ne kadar yanlış olduğunu buradan görebilirsiniz. Gerçekten, hükümet çevrelerinde Yeni Ekonomik Politikayı sürdürmemek ve eskisine dönmek asla söz konusu olmamıştır. Şunu da söyleyeyim ki, Bütün-Rusya Merkez Yürütme Komitesi'nin halen yapılmakta olan oturumunda, hükümetin bütün çalışması, Yeni Ekonomik Politikadan muhtemel her türlü sapmayı ortadan kaldırmak için mümkün olan en geniş yasal yaptırımları sağlamayı hedef almıştır.

27 Ekim 1922

Pravda No. 254,
10 Kasım 1922

EKLER

EK I

UZLAŞMALAR ÜZERİNE

1918'de ... "Sol" Komünistler, sadece, Partimiz içinde ayrı bir "hizip" grubu kurdular, o da uzun sürmedi. Aynı yıl, 1918'de, "Sol" Komünizmin en önde gelen temsilcileri, örneğin Radek ve Buharin yoldaşlar, hatalarını açıkça kabul ettiler. Brest-Litovsk Barışı, onlara, emperyalistlerle, ilke olarak mazur görülemeyecek ve devrimci proletaryanın partisine zararlı bir uzlaşma olarak görünmüştü. Bu, gerçekten emperyalistlerle bir uzlaşmaydı, ama o koşullar altında *yapılması gereken* bir uzlaşmaydı.

Bugün, Brest-Litovsk Anlaşmasının imzalanması sırasındaki taktiklerimize, Sosyalist Devrimcilerin saldırdığını duyduğum ya da, örneğin, Lansbury yoldaş, benimle bir sohbet sırasında, "Bizim İngiliz sendika liderleri, Bolşeviklerin uzlaşmasına izin verilebiliyorsa, kendilerinin de uzlaşmasına izin verilebileceğini söylüyorlar" dediği zaman, genellikle, ilk olarak şu basit ve "halkın anlayacağı" örnekle cevap veriyorum.

Silahlı haydutların, otomobilinizin yolunu kestiğini düşünün. Onlara paranızı, pasaportunuzu, tabancanızı ve arabanızı veriyorsunuz; karşılığında haydutların tatlı refakatinden kurtuluyorsunuz. Bu-

nun bir uzlaşma olduğundan hiç kuşku yoktur. *"Do ut des"* (Bana, senden sağsalim kurtulma fırsatını "vermen için", sana para, silah ve araba "veriyorum".) Ne var ki, böyle bir uzlaşmayı "ilke olarak kabul edilmez" bulacak ya da uzlaşmacıya haydutların suç ortağı diyecek (haydutlar arabayı ve silahı başka soygunlar için kullansalar bile) tek bir aklı başında adam bulunamaz. Bizim, Alman emperyalizminin haydutlarıyla uzlaşmamız, tam bu cinsten bir uzlaşmaydı.

Ama, 1914-18'de ve daha sonra 1918-20'de, Rusya'da Menşevikler ve Sosyalist Devrimciler, Almanya'da Scheidemancılar (ve büyük ölçüde Kautskiciler), Avusturya'da (bırakalım Renner ve şürekasını) Otto Bauer ve Friedrich Adler, Fransa'da Renaudeller, Longuetler ve şürekası, İngiltere'de Fabianlar, Bağımsızlar ve İşçi Partililer kendi ülkelerinin devrimci proletaryasına *karşı*, bizzat kendi burjuvazilerinin ve bazen de "Müttefik" burjuvazisinin haydutlarıyla *uzlaşmaya* girdiklerinde, bu bayların hepsi gerçekte *haydutluğun suç ortakları* olarak hareket ediyorlardı.

Sonuç açıktır: "ilke olarak" uzlaşmaları reddetmek, hangi cinsten olursa olsun, genel olarak uzlaşmalara izin verilmesini reddetmek, ciddi olarak ele alınması bile güç olan bir çocukluktur. Devrimci proletaryaya yararlı olmak isteyen bir politik lider, mazur görülemeyecek olan, oportünizmin ve *ihanetin* ifadesi olan *somut* uzlaşma vakalarını ayırdedebilmelidir. *Bu somut* uzlaşmalara karşı, eleştirinin bütün gücüyle, acımasız teşhirin bütün şiddetiyle ve amansız bir savaşla yüklenmelidir. "Pratik" sosyalizmin üstatlarının ve parlamenter düzenbazların, "genel olarak uzlaşmalar" üzerine tezler ileri sürerek sorumluluktan kıvırma ve kaçmalarına izin vermemelidir. Hem İngiliz sendikalarının hem de Fabian der-

neğinin ve "Bağımsız" İşçi Partisinin "liderleri", *yaptıkları ihanetten*, gerçekte en berbat oportünizme, ihanete ve hıyanete eşit olan bir *uzlaşma* yapmış olma sorumluluğundan bu yolla kaçıyorlar.

Çeşit çeşit uzlaşma vardır. Her uzlaşmanın, ya da uzlaşma çeşidinin durumunu ve somut koşullarını tahlil edebilmek gerekir. Haydutların yapabileceği kötülüğü azaltmak ve onların yakalanarak idam edilmelerini sağlamak için onlara parasını ve silahını teslim eden adamla, haydutlarla çapulu paylaşmak için parasını ve silahını veren adamı birbirinden ayırmasını öğrenmek gerekir. Politikada durum, asla bu çocukça örnekte olduğu gibi basit değildir. İşçilere, her olay için önceden hazırlanmış bir çözüm sağlayacak bir çeşit reçete hazırlamaya kalkışan ya da devrimci proletaryanın hiçbir zaman zor ya da karmaşık durumlarla karşılaşmayacağına söz veren bir kimse, bir şarlatandan başka bir şey değildir.

Yanlış yorumlamaya yer bırakmamak için, çok kısa da olsa, somut uzlaşmaların tahlil edilmesine yarayacak bir kaç temel kuralı özetlemeye çalışacağım.

Brest-Litovsk anlaşmasını imzalayarak Alman emperyalistler ile uzlaşan parti, enternasyonalizmini, 1914'ün sonundan beri, pratikte geliştiriyordu. Çarçı monarşinin yenilgisi için çağrıda bulunmaktan ve iki emperyalist soyguncu arasındaki savaşta "vatan savunmasını" mahkum etmekten çekinmedi. Bu partinin parlamento temsilcileri, burjuva hükümetinde bakanlık mevkilerine giden yolu tutmaktansa, Sibirya'ya sürgün edilmeyi tercih ettiler. Çarlığı deviren ve demokratik bir cumhuriyet kuran devrim, bu parti için yeni ve büyük bir sınav oldu - bu parti "kendi" emperyalistleriyle anlaşmayı kabul etmedi, tam tersine onların yıkılmalarını hazırladı ve sağladı.

Politik iktidarı ele geçirdikten sonra, bu parti toprak ya da sermaye sahipliğinin kalıntısını bile bırakmadı. Emperyalistlerin gizli anlaşmalarını halka açıkladıktan ve bunları reddettikten sonra, bu parti *bütün* uluslara barış teklif etti ve ancak, İngiliz-Fransız emperyalistleri barış imzalanmasını baltaladıktan ve Bolşevikler, Almanya ve diğer ülkelerde devrimi hızlandırmak için bir insanın yapabileceği her şeyi yaptıktan sonradır ki, Brest-Litovsk haydutlarının şiddetine boyun eğdi.

Böyle bir partinin öyle bir durumda yaptığı bu uzlaşmanın mutlak doğruluğu, her geçen gün daha berrak ve açık hale gelmektedir.

Rusya'da Menşevikler ve Sosyalist Devrimciler (1914-20 arasında İkinci Enternasyonal liderlerinin hepsinin bütün dünyada yaptığı gibi) dolaylı ya da dolaysız bir şekilde "vatan savunmasını" yani kendi yağmacı burjuvazilerinin savunmasını haklı göstererek, işe ihanetle başladılar. İhanetlerine, *kendi* ülkelerinin burjuvazisiyle koalisyon yaparak ve *kendi* burjuvazileriyle birlikte, kendi ülkelerinin devrimci proletaryasına karşı savaşarak devam ettiler. Rusya'da önce Kerenski ve Kadetlerle sonra Kolçak ve Denikin'le kurdukları blok –yurt dışındaki *meslektaşlarının, kendi* ülkelerinin burjuvazisiyle kurdukları blok gibi– aslında, proletaryaya karşı, burjuvazinin safına kaçmaktı. *Onların* emperyalizmin haydutlarıyla uzlaşması, başından sonuna kadar, emperyalist haydutluğun *suç ortakları* oldukları anlamını taşıyordu.

Nisan-Mayıs 1920'de yazıldı.
"Sol " Komünizm
Bir Çocuk Hastalığı

G. V. ÇİÇERİN'İN MEKTUBUNA LENİN'İN KENAR NOTLARI

LENİN YOLDAŞA

10 Mart 1922

Değerli Vladimir İliç,

Aşağıdaki teklifleri gözden geçirmenizi ve bu konudaki talimatlarınızı tarafıma bildirmenizi acilen rica ederim. "Geniş bir pasifist program" öne sürmemiz gerekiyor; bu, önümüzdeki adımın[48] en önemli unsurlarından biri. Ne var ki, bize henüz bir program gelmedi. Elimizde sadece Merkez Komitesinin ilk talimatlarındaki bölük pörçük noktalar var. Meseleye yaklaşmak için ilk girişimi yapıyorum.

(48) Çiçerin, 10 Nisan'dan 19 Mayıs 1922'ye kadar Cenova'da yapılan Uluslararası Ekonomik Konferans'a (Cenova Konferansı) atıfta bulunuyor. (Ed.)

Esas güçlük, mevcut uluslararası ekonomik ve politik şekillerin, emperyalistlerin yağmacı eylemlerini sürekli örten incir yaprakları vazifesi görmelerinde yatıyor. Bu şekiller, özel olarak bize karşı silah vazifesi görüyor. Milletler Cemiyeti, Antant'ın, bize karşı zaten kullanmak olduğu, bir aletinden başka bir şey değil. Siz kendiniz, burjuva ve Sovyet devletleri arasında hakem usulünün olanaksız olduğunu belirttiniz; ne var ki, hakem usulü, pasifist cephaneliğin vazgeçilmez bir silahı. Çin-Doğu Demiryolunun uluslararası hale getirilmesi, bunun bizden ve Çinlilerden alınarak Antant tarafından gaspedilmesinin kibarcası. Rusya'da yabancı bir tedavül bankasının kurulması ve genel olarak tek bir evrensel altın biriminin konulması gibi, Rusya'ya doların sokulması, Amerika'ya tam bir ekonomik kölelik için en etkili araç olacak.

Alışılmış modern uluslararası şekillerin, emperyalizmin aletleri haline sokulmasını önlemek için, bu şekillere yeni bir şeyler getirmemiz gerek. Bu yeni şeyi, bir yandan emperyalist dünyanın artan yıkım ve parçalanma süreci içinde hayatın kendi yaratıcı eylemi, öte yandan da bizim yaratıcı faaliyetimiz ve tecrübemiz sağlayacak. Dünya savaşı, bütün ezilen halkların ve sömürge halklarının kurtuluş hareketlerinin yoğunlaşmasına yol açtı. Dünya devletlerinin dikiş yerleri sökülmeye başladı. Uluslararası programımız, bütün ezilen sömürge halklarını

uluslararası plana getirmelidir. Bütün halkların ayrılma ya da muhtariyet hakları tanınmalıdır. 1885'teki Afrika Konferansı, Belçika Kongosundaki felaketle sonuçlandı, çünkü konferanstaki Avrupa devletleri zencilere karşı insanseverliği kullandılar ve bu insanseverliğin, en barbarca sömürüyü örten bir incir yaprağı olduğu sonradan ortaya çıktı. Bizim uluslararası programımızdaki yenilik Zenci ve diğer sömürge halklarının, konferans ve komisyonlara, Avrupa halklarıyla eşit haklarla katılması ve iç işlerine müdahale edilmesini önleme haklarının bulunması olmalıdır. Bir başka yenilik, işçi sınıfı örgütlerinin zorunlu olarak katılmasıdır. Gelecekteki bir Avrupa Kongresine sendikaların katılması talebi, dünya savaş sırasında İngiliz işçi sınıfı yayınlarında çok revaçtaydı. Biz, Bütün-Rusya Merkezî Sendika Konseyinden üç üyeyi delegasyonumuza dahil ederek, bunu hakikaten gerçekleştirdik. Teklif edeceğimiz uluslararası örgütteki oyların üçte birinin, her delegasyonda temsil edilen işçi sınıfı örgütlerine ait olmasını ileri sürmeliyiz. Ne var ki, bu iki yenilik, ezilen halkları ve mazlum ülkeleri emperyalistlerin hakimiyetinden korumaya yeterli değildir, çünkü sömürge halklarının üst tabakası, pekâlâ, hain işçi liderleri gibi kuklalar olabilirler. Bu iki yeniliğin getirilme-

1) Doğrul

2)

si, ileriki mücadeleler için yolu açacaktır. İşçi sınıfı örgütleri, sömürge halklarının kurtuluşu, Sovyet iktidarına yardım ve emperyalist yağmaya karşı mücadele görevleriyle karşı karşıya kalacaklardır. Liderler ise onları aldatmaya çalışacaklardır. Dolayısıyla, yerleştirilmesi gereken bir başka şey, uluslararası konferans ya

3) da kongrelerin, çeşitli halkların iç işlerine müdahale etmemesi ilkesidir. Gönüllü işbirliği ve güçlünün zayıfa yardım etmesi, zayıfı güçlüye bağımlı kılmadan uygulanmalıdır.

Sonuç olarak çok cesur ve tamamiyle yeni bir teklifimiz var - bütün dünya halklarının tamamen eşit haklarla katıldığı; bütün ezilen halklar için tamamen ayrılma ya da muhtariyet hakkının tanınması temeli üzerinde ve tüm kongrenin üçte biri oranında işçi sınıfı örgütlerinin de katılmasıyla bir DÜNYA KONGRESİ. Kongrenin amacı azınlığın zorlaması değil, tam

4) uyuşma olacaktır. Kongre, manevî otoritesiyle yardımcı olacak, pratikte, dünya çapında onarım için kapsamlı ekonomik programımızı uygulayacak teknik komis-

Tamamiyle ((yonlar kuracaktır.

Bir Milletler Cemiyeti ya da Milletler Birliği kurulması için bütün projeler, sadece, bir Milletler Birliğinin kararlarının

gerçekleştirilmesini sağlayacak zorlama yöntemleriyle ilgili iki tip teklif içermektedir. Ya bütün devletlerin kendilerine düşen askeri vermesiyle karma orduların kurulması ya da belli bir veya bir kaç devlete herkes adına cezalandırma yetkisi vermek. Birinci durumda, yetersiz bir şeyle karşı karşıyayız çünkü bütün devletlerin katılmasıyla kurulan bir karma ordu hiçbir işe yaramaz. İkinci durumda, Milletler Cemiyeti ya da Milletler Birliği, daha güçlü devletlerin yeni fetihler yapmasını doğrulayacak bir mazeret haline geliyorlar. Dolayısıyla, zorlama ya da cezalandırıcı harekât unsurlarını tamamen ortadan kaldırmak ve Dünya Kongresine sadece manevî yetkisini bırakarak, onu, anlaşmalara varmak hedefini güden tartışmaların yapıldığı bir arena haline getirmek gerekir. Savaşın önlenmesi hakem usulüne kalmış bir meseledir. İki tip hakem usulü var - iki tarafın hakeme, örneğin Hague Mahkemesine, kendiliklerinden başvurmaları (böyle durumlarda hakem kararı bağlayıcı oluyor); ya da, örneğin İngiltere ile Amerika arasında yapılan bir anlaşmadaki maddede görebileceğimiz ikinci yöntem. Bu maddeye göre, savaş tehlikesi halinde, iki tarafın başvurmak zorunda olduğu özel arabulucu komisyonlar kuruluyor. Fakat komisyonun kararı sadece tavsiye niteliğinde oluyor - ama komisyonun işlemleri belli bir süre, örneğin bir yıl geçerli oluyor. Bu ikinci yöntemin amacı, askerî hareketin başlamasını er-

Doğru!

telemek; tarafların heyecanının kanunen koyulan fasıla içinde yatışmasını sağlamak ve çatışmayı yumuşatmak. Birinci durumda hakeme başvurmak zorunda değil ama kararlar bağlayıcı. İkinci durumda hakeme baş vurmak zorunlu ama kararlar bağlayıcı değil ve taraflar sadece hukuken koyulmuş bir süreyle bağlı.

Şu anda, bu hakem alternatifinden kurtulmak mümkün değil. Teklif edilen Dünya Kongresi, istişarî hakemlik ve öteki hizmetleriyle birlikte Hague Mahkemesini devralabilir. Mamafih biz, kapitalist bir devletle Sovyet devleti arasındaki hakem mahkemesinin ancak her iki taraftan eşit sayıda üyenin atandığı, böylece

5)

üyelerin yarısının emperyalist, yarısının da komünist olacağı bir mahkeme olmasına dikkat edeceğiz. Aynı zamanda, Cumhuriyet Devrimci Askerî Konseyinde tesbit ettiğimiz tezlere dayanan genel bir si-

6)

lah indirimi teklif edeceğiz. Hague ve Cenevre konvansiyonlarının geleneklerini geliştirerek, kimyasal gazların, havanların, silahlı hava savaşlarının ve deniz-

7)

altıların kaldırılması gibi bazı yasakların savaş kurallarına eklenmesini teklif edeceğiz.

Dünya Kongresinin kuracağı teknik

8)

komisyonlar dünya çapında geniş bir

onarım programının gerçekleştirilmesine rehberlik edecektir. Bu program, zorla kabul ettirilmeyecektir. Her katılanın çıkarına hitap edecek ihtiyarî bir teklif olacaktır. Zayıflara yardım edilecektir. Bu 9)
bakımdan, dünyadaki demiryolları, nehir ve deniz yollarının herkese açık olması gerekecektir. Bu yolların uluslararası hale getirilmesi zamanla olacak bir şeydir, buna karşı çıkanların zorlanmasına izin verilmeyecektir. Uluslararası teknik komisyonlar tek tek ülkelere süper anahatların yapılması, uluslararası nehirler üzerinde trafiğin düzenlenmesi, uluslararası limanların kullanılması ve dünya deniz yollarının teknik bakımdan geliştirilmesi için ekonomik ve teknik yardım teklifleri yapacaktır. İleri ülkelerin sermayesiyle Londra-Moskova-Vladivostok
(Pekin) süper anahattının yapılmasını 10)
teklif edeceğiz ve bunun, Sibirya'daki sonsuz zenginliği herkesin kullanımına açacağını izah edeceğiz. Genel olarak, güçlünün zayıfa yardımı dünyanın onarımının temel ilkesi olacak. Bu onarımın, ekonomik coğrafya ve kaynakların planlı dağıtımına dayanması gerekmektedir. Bir dünya altın birimi, ancak, ekonomik bakımdan zayıf ülkelerin güçlülerin yardımıyla düzelmesinden sonra ortaya çıkabilir. Bu düzelme, herkesin çıkarınadır, çünkü dünyanın harap durumu güçlü ülkeleri de etkilemekte, Amerika'da bile

görülmemiş işsizliğe yol açmaktadır. Güçlüler, zayıflara yardım ederek kendilerine pazarlar ve hammadde kaynakları açmış olacaklardır. Bu önermelerden hareketle,

11) şu anda Amerikan bankalarının mahzenlerinde âtıl yatan altının planlı dağıtımını teklif edeceğiz. Bu planlı altın dağıtımı, bütün ülkelerde siparişlerin, ticaretin, kıt madde stoklarının planlı dağıtımıyla, genel olarak, harap olmuş ülkelere

12) kapsamlı ekonomik yardımla birleştirilmelidir. Bu yardım borç biçiminde olabilir, çünkü planlı ekonomi altında, bir kaç yıl içinde iade edilmeye başlanması mümkündür. Bu başlığın altına, Barter Enstitüsü planını (Keynes) ya da Zentralstellen, ulusal ticaret merkezlerini koyuyoruz. Almanya, tek tek tüccarlar yerine bir Zentralstellen ile bize karşı çıkarsa, bizim için kötü olur, çünkü bu, bize, kötü malların yüksek fiyatla kabul ettirilmesi demektir. Buna karşılık, Zentralstellen, temel malların dünya çapında planlı dağı-

13) tımı için vasıta ve güçlü ülkeler tarafından zayıflara yardım sağlanması için bir yol olurlarsa, geniş bir ekonomik onarım planının esaslı unsurları haline gelebilirler. Amerika'nın bize gönderdiği buğ-

day, uluslararası besin dağıtımının bir başlangıcıdır. Savaş sırasında, Antant içinde kısmî bir planlı akaryakıt dağıtımı vardı. Geniş programın baş unsurlarından biri petrol ve kömürün sistemli dağıtımı olmalıdır, ama burada da, zorlama ve baskı unsuru ortadan kaldırılmalıdır. Uluslararası teknik komisyonlar, akaryakıt ve enerji kaynaklarının planlı dağıtımı için, çok genel bir taslak halinde, bir program geliştirmelidirler. Bütün bu noktalar, birlikte ele alındığında, burjuva sistemi altında teorik bakımdan mümkün görünen bir manzara oluşturuyorlar, fakat tarihî olarak şartlanmış gerçeklik içinde ulusal bencillikle ve kapitalist oligarşinin yağmacı eylemleriyle çatışacaklardır.

Komünist Selamlarla

Georgi Çiçerin

Tam olarak 1959'da Lenin'in Çeşitli Yazıları XXXVI'da yayınlandı.

EK III

V. İ. LENİN'DEN G. V. ÇİÇERİN'E MEKTUP

14. III.1922

Çiçerin Yoldaş,

10/III tarihli mektubunuzu okudum. Yazdıklarınızla, pasifist programı mükemmel bir şekilde ortaya koymuş olduğunuz kanısındayım.

Bütün mesele, bunu ve bizim ticarî tekliflerimizi, kapanıştan *önce* (onlar alelacele kapatmaya çalışırlarsa)[49] vura vura ve berrak bir şekilde izah etme hünerini göstermektir.

Siz ve delegasyonunuz, bunu yapabilecek hünere sahipsiniz.

13 mükemmel nokta tesbit ettiğiniz kanısındayım. (mektubunuz, üzerinde notlarımla birlikte ilişikte)

"En geniş ve kapsamlı bir programımız var" diye-

(49) Uluslararası Ekonomik Konferansın dağılması. (Ed.)

rek herkesi şaşırtacağız. Bunu, kamuoyuna açıklamamızı önleyecek olurlarsa, protestomuzla birlikte *yayınlarız.*

Her durumda şu "küçük" kaydı koyalım: Biz Komünistlerin *kendi* komünist programımız var (Üçüncü Enternasyonal); *bununla birlikte iş adamları olarak öbür,* yani burjuva kampındaki (onun İkinci ve İkibuçukuncu Enternasyonallerini de hesaba katarak) *pasifistleri desteklemeyi* (şans, onbinde bir dahi olsa) görev sayarız.

Bu hem "nazik" hem de ısırıcı olacak, düşmanın moralinin bozulmasına yardım edecektir.

Böyle taktikler kullanırsak, Cenova yenilgi *dahi olsa,* kazanırız. Kazanç getirmeyecek hiçbir anlaşmayı *kabul etmeyeceğiz.*

Komünist Selamlarımla,
Sizin
Lenin

14/III

Not. Çiçerin Yoldaş,

Niye biraz daha "nazik" ısırık ekleyerek şunları söylemeyelim:

14. nokta olarak bütün savaş borçlarının kaldırılmasını ve 15. nokta olarak Versay'ın ve *bütün* askerî anlaşmaların *düzeltilmesini* (13. nokta temelinde) teklif ediyoruz, ama çoğunluğun, azınlığın hakkını yemesiyle değil, bir *uyuşma* temeli üzerinde, çünkü *bu durumda* biz iş adamlarıyız ve *burada* ticarî ilkelerden başka bir ilke ileri sürmemiz *mümkün değildir!* ABD'ye bütün arzularımızı çoğunluk aracılığıyla kabul ettirmek istemiyoruz; onu *ikna etmek* istiyoruz! Bütün devletlerin *oylaması* ve kabul etmeyenleri *ikna etme çabası.* Bu, burjuva için hem nazik

hem de kabul edilmez bir şeydir. Onları çok "nazik" bir şekilde rezil edeceğiz ve küçük düşüreceğiz.

Bir de değişik şekil: (nüfus olarak) Azınlıkta olan ülkelerin çoğunluğa tabi olması, her iki kamp - burjuva ve Sovyet (biri özle mülkiyeti tanıyan, biri tanımayan) için de *ayrı ayrı* teklif edilebilir.

Hem projeyi, hem de değişik şeklini öne sürelim. *Les rieurs seront avec nous!*[50]

Ek bir nokta: Hayalî değil, gerçekten çalışan küçük mülk sahipleri olduğu kesinlikle ispat edilebildiği *takdirde*, küçük mülk sahipleri için bir muafiyet tanınabilir.

Tam olarak 1959'da Lenin'in Çeşitli Yazıları XXXVI'da yayınlandı.

(50) Son gülen iyi güler. (Ed.)

3. Baskı

ekim yayınları / sosyalizm ve kültür

